

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΚΥΚΚΟΥ ΚΑΙ ΘΗΛΥΡΙΑΣ

ΕΝΑΤΕΝΙΣΕΙΣ

ΤΕΥΧΟΣ 3 • ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2007

ΕΝΑΤΕΝΙΣΕΙΣ

ΤΕΤΡΑΜΗΝΙΑΙΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΥ

ISSN: 1450-4472.

Τεύχος 3, Σεπτέμβριος - Δεκέμβριος 2007

ΕΚΔΟΤΗΣ

Γραφείον Εκκλησιαστικής Διακονίας
Ιεράς Μητροπόλεως Κύκκου και Τηλλυρίας
Μετόχιον Κύκκου, Τ.Θ. 24850, 1304 Λευκωσία
Τηλ.: 22390000 - Τηλεομ.: 22390767

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Ανδρέας Πιτσιλλίδης

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Ανδρέας Πιτσιλλίδης,
Χρίστος Χριστοφόρου
και Έρικ Σεργίου

ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Σοφία Μασσούκα, Τηλ.: 99379590

ΕΚΤΥΠΩΣΗ

Τυπογραφείο Ι.Γ.Κασουλίδης και Υιός Ατδ

*Οι συγγραφείς των άρθρων
φέρουν την ευθύνη των απόψεών τους.*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- 1 Δόξα εν υψίστοις Θεώ
- 4 Επιστολές αναγνωστών
- 7 Οι Καταβασίες της εορτής των Χριστουγέννων μέσα από την ορθόδοξη εικονογραφία
- 14 Κέντρο Κοινωνικής και Πνευματικής Στήριξης
- 17 Το Φαινόμενο της ενδοοικογενειακής βίας
- 20 Ισοτίμες οι γυναίκες
- 24 Η Μουσική ως εργαλείο θεραπείας
- 28 Ρύπανση εσωτερικού περιβάλλοντος
- 37 Η αλόγιστη καταστροφή του περιβάλλοντος
- 40 Επιστήμη και αστρολογία

45

Ομοιοπαθητική -
Η ιατρική
του μέλλοντος

47

Κύπρου Κύριλλος Γ' (1916-1933).
Ο πρώτος Κύπριος οικουμενικός
Αρχιεπίσκοπος

53

Η Μονή Κύκκου και τα Ελληνικά
Γράμματα στην Κύπρο

56

Το βιβλίο της Ιστορίας
της Στ' Δημοτικού

58

Αρχαίος ελληνικός πολιτισμός
στη Νήσο του Πάσσα

64

Ομιλία του Πανιερωτάτου
Μητροπολίτου Κύκκου και
Τηλλυρίας κ. Νικηφόρου κατά
το επίσημο Μνημόσυνο
του αείμνηστου Αρχιεπισκόπου
και Εθνάρχου Μακαρίου Γ' επί
τη τριανταετηρίδα του θανάτου
του εις την Ιεράν Μονήν Κύκκου
τη 29η Ιουλίου 2007

68

Ο Εθνάρχης Αρχιεπίσκοπος Μακάριος
Γ' (1959-1977)

77

Το εξωκλήσι της Παναγίας
Γαλόκτιστης

80

Οδοιπορικό στις
κοινότητες
Κάμπου -
Τσακκίστρας

82

Β' Διεθνές
Συνέδριο
Ορθόδοξου Νεολαίας
(Κωνσταντινούπολη 11-16 Ιουλίου
2007)

86

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

- Η εορτή της Γεννήσεως της
Θεοτόκου στη Μονή Κύκκου 86
- Χειροτονία του Αρχιμανδρίτου
Χρυσόστομου.

- Ομιλία του
Πανιερωτάτου
Μητροπολίτου
Κύκκου και
Τηλλυρίας κ. Νικηφόρου επί τη
Χειροτονία του Ιεροδιακόνου
Χρυσόστομου εις Πρεσβύτερον εις
την Ιεράν Μονήν Κύκκου στις 8
Σεπτεμβρίου 2007 90

- Βιογραφικό Σημείωμα
του Αρχιμανδρίτου
κ. Χρυσόστομου Κυκκώτη 100

- Εορτή Αγίου Κυριακού
στον Κάμπο 102
- Ομιλία του Πανιερωτάτου
Μητροπολίτου Κύκκου και Τηλλυρίας
κ. Νικηφόρου επί τη επετείω της
28ης Οκτωβρίου 1940
εις τον Κάτω Πύργο κατά την
28η Οκτωβρίου 2007 105

• Λειτουργία και
Πανηγυρική Δο-
ξολογία στον Κάτω
Πύργο Τηλλυρίας
επί τη Εθνική Εορτή
της 28ης Οκτω-
βρίου 108

113 Σεμινάριο για τη
μάστιγα των ναρκωτικών
στην ακριτική Τυλληρία

117 Εναρξη Κατηχητικών Συνάξεων
Μητροπόλεως Κύκκου και Τηλλυρίας

119 Σύσταση γυναικείων οργανώσεων

120 Πρόγραμμα διδασκαλίας
βυζαντινής μουσικής

121 Ήθη και έθιμα των
Χριστουγέννων,
της Πρωτοχρονιάς και
των Φώτων

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ

✦ Στο 2ο Τεύχος του Περιοδικού «Ενατενίσεις» από παραδρομή στο Άρθρο της σελίδας 7, στη δεύτερη παράγραφο, στην 8^η γραμμή γράφτηκε ότι η Ε' Οικουμενική Σύνοδος στην Έφεσο συγκλήθηκε το 451 μ.Χ., ενώ πρόκειται για την Γ' Οικουμενική που συγκλήθηκε το 431 μ.Χ.

✦ Επίσης στην Έκτακτη έκδοση του περιοδικού «Ενατενίσεις» γράφτηκε εκ παραδρομής ότι ο φάλης Νεόφυτος Παναγυριώτης και ο επίσκοπος Ανδρέας Φανίδης ήταν εν ζωή, ενώ οι αναφερθέντες είχαν αποθάνει.

+ Θεοφίλιε μου, Πατριάρχα Αλεξανδρινέ, ἀγαπῶν

Ἀγαπητοί μου τῆς Συντακτικῆς Ὁμάδος τοῦ Περιοδικοῦ «Ἐνατενίσεις» τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κύκκου καὶ Τηλλυρίας, χάρις καὶ ἔλεος ἐφ' ὑμᾶς παρὰ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ.

Ἡ εἰδήσις περὶ τῆς ἐπικειμένης ἐκδόσεως καὶ κυκλοφορίας Περιοδικοῦ ὑπὸ τὸν εὐστοχὸν τίτλον «Ἐνατενίσεις», ἐπλήρωσεν τὴν καρδίαν τῆς ἡμῶν Μετριότητος αἰσθημάτων ἱκανοποιήσεως.

Εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ὑπάρχουν τὰ πνευματικά ἐκεῖνα ἀντισταθμίσματα καὶ ἡ δυναμικὴ φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ἀπευθυνομένη πρὸς τὰ παιδιά τῆς ἐνημερώνει ὑπεύθυνα καὶ πληροφορεῖ μὲ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἐγνωσμένην μέριμναν τοῦ ποιμαντικοῦ ἐνδιαφέροντος.

Ἡ ἐν λόγῳ ἔγκριτη ἐκδοσις θὰ συμβάλει ἀποφασιστικά στὴν καλὴν ἐνασχόλησιν τῶν πραγμάτων καὶ τῶν καθημερινῶν γεγονότων τῆς Κυπριακῆς κοινωνίας μὲ ἀπώτερο στόχο τὴν πνευματικὴ κυρίως ὠφέλεια τῶν ἀναγνωστῶν.

Συγχαίροντες ὁλοθύμως, ἐπευλογοῦμεν πάντας τοὺς συντελεστάς καὶ εὐχόμεθα τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν καρποφορίαν τῆς ὅλης προσπάθειας, ἀπονέμοντες ὑμῖν τὴν Πατριαρχικὴν εὐλογίαν τοῦ Ἀποστόλου Μάρκου, Ἰδρυτοῦ καὶ Προστάτου τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικής.

Ἁγίου Πνεύματος ἡμεῖς ὁ Θεὸς Β!

Ἐν τῇ Μεγάλῃ Πόλει
τῆς Ἀλεξανδρείας
τῇ 6ῃ Σεπτεμβρίου 2007

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ
ΙΓΝΑΤΙΟΣ

Εν Βόλῳ τῇ 29ῃ Ιουνίου 2007

Πρὸς
τὴν Α. Σεβασμιότητα
τὸν Μητροπολίτην Κύκκου
κ.κ. ΝΙΚΗΦΟΡΟΝ
εἰς Κύπρον.

Σεβασμιώτατε Ἁγιε Ἀδελφέ,

Ἐκ βαθέων εὐχαριστῶ τὴν Ὑμετέραν ἀγάπην διὰ τὴν φιλάδελφον ἀποστολὴν τοῦ 1^{ου} τεύχους τοῦ ὡραιστάτου περιοδικοῦ τῆς καθ' Ὑμᾶς Ἱ. Μονῆς τοῦ Κύκκου «Ἐνατενίσεις», τό ὁποῖον μετὰ μεγάλης χαρᾶς ἔλαβον ἐκ τῆς Ὑμετέρας ἀγάπης. Θερμὰ συγχαρητήρια διὰ τό προσεγμένον καί ψυχωφέλιμον περιεχόμενον, ὡς καί διὰ τὴν καλαίσθητον παρουσίαν.

Εὐχομαι ὀλοκαρδίως ὅπως ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός εὐλογῇ κατὰ πάντα τὴν Ὑμετέρα Ἱερὰν Διακονίαν καί παρέχῃ Ὑμῖν αὐτὴν μακράν, ὑγιεινὴν, θεοφώτιστον καί πολύκαρπον, πρὸς δόξαν τοῦ Παναγίου Ὁνόματος Αὐτοῦ καί σωτηρίαν τοῦ ἐμπιστευμένου Ὑμῖν ποιμνίου.

Μετὰ πολλῆς τῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης & τιμῆς,

† Ο ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ ΙΓΝΑΤΙΟΣ

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ

Τηλ. 25932675 - Φαξ 25936115

4620 ΕΠΙΣΚΟΠΗ

Αρ. Πρωτ. 1133/ΥΞ/Α-Δ/63

21 Αυγούστου 2007

Προς
Γραφείον Εκκλησιαστικής Διακονίας
Ιεράς Μητροπόλεως Κύκκου και Τηλλυρίας
Μετόχιον Κύκκου
Τ.Θ. 24850
1304 Λευκωσία

ΘΕΜΑ: «ΕΝΑΤΕΝΙΣΕΙΣ»

Πήραμε το 2^ο τεύχος του τετραμηνιαίου εντύπου «ΕΝΑΤΕΝΙΣΕΙΣ» της Ιεράς Μητροπόλεως Κύκκου και Τηλλυρίας και σας ευχαριστούμε πολύ.

Το Περιοδικό σας έγχρωμο με ωραίες εικόνες και φωτογραφίες, είναι γεμάτο με θέματα και άρθρα που ενδιαφέρουν όλους μας και μας προβληματίζουν. Είμαι σίγουρος ότι θα αξιοποιηθεί τα μέγιστα από καθηγητές και μαθητές.

Εκφράζουμε τα συγχαρητήριά μας για την έκδοση του περιοδικού σας και σας ευχαριστούμε ξανά.

Οι «ΕΝΑΤΕΝΙΣΕΙΣ» θα κοσμούν τη Βιβλιοθήκη του Γυμνασίου μας.

Επισκοπή 21/8/2007

Με εκτίμηση

Δημήτρης Μουαίμης
Διευθυντής

K:\documents\2006-2007 ΣΧΟΛΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ\Επιστολές\Διευθυντής\ΕΝΑΤΕΝΙΣΕΙΣ.doc K:\documents\2006-2007 ΣΧΟΛΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ\Επιστολές\Διευθυντής\ΕΝΑΤΕΝΙΣΕΙΣ.doc

Έρικ ΣεργίουΘεολόγος Γραφείου Εκκλησιαστικής Διακονίας
Ιεράς Μητροπόλεως Κόκκου και Τηλλυρίας

Οι Καταβασίες της εορτής των Χριστουγέννων μέσα από την ορθόδοξη εικονογραφία

Εισαγωγικά

Ο Θεός δημιούργησε τον άνθρωπο σε πλήρη κοινωνία μαζί Του, άφθαρτο και αθάνατο, στοχαστή και ελεύθερο. Του πρόσφερε το δώρο της ζωής εμφυσώντας τη θεϊκή πνοή και εμφυτεύοντας μέσα του τα γνωρίσματα της φύσεώς Του. Η ανταρσία των πρωτοπλάστων κατά του Δημιουργού στιγμάτισε τη μετέπειτα εξέλιξη και πορεία του ανθρώπου και διαιώνισε το κακό ως φυσικό επακόλουθο της απουσίας του Θεού από τη ζωή του. Ο άνθρωπος απεκδύθηκε το χιτώνα της αφθαρσίας και βάδισε γυμνός από το κάλλος του παραδείσου στον ερημικό δρόμο της αποξένωσης και του ολέθρου, κατακρημνίζοντας κάθε γέφυρα επικοινωνίας με το Θεό. Αμαρτία, φθορά και θάνατος αποτελούν την τριλογία του ανθρώπινου δράματος, της έξωσης του ανθρώπου από τον παράδεισο. Ο Θεός όμως, δεν έπαψε ποτέ να βρίσκεται δίπλα του προσκαλώντας τον πότε με τους πύρινους λόγους των προφητών και άλλοτε με θεοφάνειες και άλλα θαυμαστά σημεία. Με τη σοφία Του ο Θεός προετοίμασε το έδαφος μέσα στην ανθρώπινη ιστορία για τροχοδρόμηση της πορείας μας προς τη σωτηρία. Με την ενανθρώπιση του Υιού και Λόγου Του επαναπροσδιορίστηκε η θέση του ανθρώπου μέσα στο συμπαντικό οικοδόμημα ως κατά χάριν Θεού.

Ο Άγιος Ιωάννης Χρυσόστομος ονομάζει τα Χριστούγεννα Μητρόπολη των εορτών, απαρχή όλων των εορτών. Όλα τα μεγάλα γεγονότα της ένσαρκης παρουσίας του Θεού στη γη αποτελούν συνέχεια και προέκταση του μυστηρίου της θείας ενανθρωπίσεως. Η εκκλησιαστική υμνογραφία και οι ιερές εικόνες συνδυάζουν αρμονικά όλα αυτά τα νοήματα, μέσα από ιστορικά γεγονότα και πρόσωπα που κλήθηκαν από το Θεό να υπηρετήσουν το έργο της θείας πρόνοιας. Επιβεβαιώνουν την αδιάσπαστη σχέση επουρανίου και επιγείου, θεϊκού και ανθρώπινου, φυσικού και υπερφυσικού. Ο Μέγας Βασίλειος χαρακτηρίζει τα Χριστούγεννα ως εορτή της δημιουργίας. Σε αυτό το λαμπρό πανηγύρι σμίγουν τα επίγεια με τα επουράνια, τα πρόσκαιρα με τα αιώνια. Οι Αρχάγγελοι επισκέπτονται τον Ζαχαρία και την Παρθένο Μαρία, οι Άγγελοι στήνουν χορούς δοξολογώντας τον Δημιουργό τους, οι μάγοι κινούνται από τα ειδωλολατρικά έθνη για να συναντήσουν το Θείο Βρέφος, η γη υποδέχεται στο σπήλαιο τον Αυτρωτή.

Ανάμεσα στα μεγαλύτερα αριστουργήματα της βυζαντινής υμνολογίας είναι οι λεγόμενες «καταβασίες», οι οποίες διαφέρουν ως προς το περιεχόμενό τους αναλόγως της εορτής. Είναι ενσωματωμένες στους κανόνες των εννέα βιβλικών ωδών αποτελώντας την αρχή και την κο-

ρύφωσή τους. Η καταβασία είναι δηλαδή το τροπάριο (ειρμός) της κάθε ωδής, το οποίο ψάλλεται στο τέλος της σε αργότερο ρυθμό και σε πανηγυρικότερο τόνο. Ο όρος «καταβασίες» προέρχεται από την συνήθεια των ψαλιτών να τις ψέλνουν κατεβαίνοντας από τα στασιδιά τους και ερχόμενοι στο μέσο του ναού εις ένδειξη σεβασμού.

Οι Καταβασίες των Χριστουγέννων χωρίζονται σε πεζές και ιαμβικές. Πιο κάτω θα αναφερθούμε στις πεζές, που είναι έργο του Αγίου Κοσμά του Μελωδού, Επισκόπου Μαΐουμά, και ψέλνονται κατά την περίοδο 21 Νοεμβρίου μέχρι και την παραμονή της εορτής των Χριστουγέννων. Από τις 26 Δεκεμβρίου ως τις 30 ψέλνονται οι λεγόμενες ιαμβικές, ποίημα του Αγ. Ιωάννη του Δαμασκηνού. Ανήμερα των Χριστουγέννων όπως και κατά την απόδοση της εορτής ψέλνονται και οι δύο.

Ωδή α'

Χριστός γεννᾶται· δοξάσατε.
Χριστός ἐξ οὐρανῶν· ἀπαντήσατε.
Χριστός ἐπὶ γῆς· ὑψώθητε.
Ἄσατε τῷ Κερίῳ πᾶσα ἡ γῆ,
καὶ ἐν εὐφροσύνῃ, ἀνερπύσατε λαοί·
ὅτι δεδοξασται.

Οι τρεις μάγοι εκπροσωπώντας τα ειδωλολατρικά έθνη σέρνουν τα βήματά τους, καθοδηγούμενοι από τον Άγγελο, κάτω από το υπέρλαμπρο αστέρι της Βηθλεέμ. Το μήνυμα της γέννησης είναι πανανθρώπινο, καθολικό, έχει ως αποδέκτες όλους τους κατοίκους της γής ανεξάρτητα από εθνικοθρησκευτικές διαφορές και ιδιαιτερότητες.

Ωδή γ'

Τῷ πρὸ τῶν αἰώνων ἐκ Πατρὸς
γεννηθέντι ἀρρέουστος Υἱὸς,
καὶ ἐκ' ἐσχάτων ἐκ Παρθένου
σαρκωθέντι ἀσπόρως,
Χριστῷ τῷ Θεῷ βοηθῶμεν
Ὁ ἀνυψώσας τὸ κέρας ἡμῶν,
Ἄγιος εἰ, Κύριε.

Ο Ιωσήφ βλέποντας το παράδοξο και ανερμήνευτο φαινόμενο της ασπόρου συλλήψεως της Παρθένου απόρησε για την αγνότητά της. Οι δυο ανθρώπινες φυγοδύρες που στέκονται απέναντί του συμβολίζουν την πάλη των λογισμών της αμφιβολίας που προκάλεσε στο μυαλό του ο διάβολος για να τον πείσει περί του αντιθέτου. Άγγελος Κυρίου του διένοιξε τους σφθαλμούς της ψυχής για να θαυμάσει, όπως όλοι οι άνθρωποι, τον «θεανδρικό τόκον» της Παρθένου, η οποία χωρίς να λάβει πείραν ανδρός «ἔτεκε ἀπάτορα Υἱὸν ἐν σαρκί, τὸν πρὸ αἰώνων ἐκ Πατρὸς γεννηθέντα ἄμητορα».

Ωδή δ'

Ραβδος ἐκ τῆς ρίζης Ἰεσοαί,
καὶ ἄνθος ἐξ αὐτῆς, Χριστέ,
ἐκ τῆς Παρθένου ἀνεβλάστησας,
ἐξ ἄρουρας ὁ αἰνεῖτός κατασκίου δασεὺς,
ἔλθετε σαρκωθεὶς ἐξ ἀπειράνδρου,
ὁ ἄνθος καὶ Θεός,
Δόξα τῇ δεινῇ σου, Κύριε.

Ο ειρμός είναι εμπνευσμένος από την προφητεία του Ησαΐα (ισ' 1-3): «Καὶ ἐξελεύσεται ῥάβδος ἐκ τῆς ρίζης Ἰεσσαί, καὶ ἄνθος ἐκ τῆς ρίζης ἀναβήσεται».

Κατὰ τον ἴδιο τρόπο που βλαστάνει ο καρμός ἀπὸ τὴ ρίζα τοῦ δέντρου καὶ ἀπὸ αὐτὸν τὸ κλαδί που βγάζει τὸν καρπὸ, τὸ λουλούδι, βλάστησε ἀπὸ τὴ φυλή τοῦ Δαυὶδ, υἱοῦ τοῦ Ἰεσσαί, ἡ Παρθένος Μαρία, ἡ «βλαστήσασα τὸ ρόδον τὸ ἀμάραντον», τὸν Ἰησοῦ Χριστό. Ἡ Θεοτόκος παρομοιάζεται με πυκνόφυτο καὶ σκιερὸ δάσος. Ὅπως τὸ δάσος που φυτρώνει στὶς παρυφές τῶν πιο ἀπομακρῶν λόφων, πυκνὸ καὶ σκιερὸ, παρθένο καὶ ἀνεγγίχτο ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο, ἡ Παρθένος Μαρία βλάστησε τὸν Χριστό «ἀσπύρως καὶ ἀγεωργήτως», χωρὶς ἀνθρώπινη παρέμβαση. Εἶναι τὸ «Κατάσκιον Ὅρος», τὸ ὁποῖο περιέβαλε, ἐπεσκίασε λόγω τῆς ἀγνότητάς της ἡ Δύναμις τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνέσπειρε σὲ αὐτὴν τὸν Λόγο Του, ὁ ὁποῖος ἔφερε ὡς καρπὸ τὴ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων.

Ὡδα ε'

*Θεὸς ὢν εἰρήνης, Πατὴρ οἰκτιρῶν,
τῆς μεγάλης βουλῆς σου τὸν Ἄγγελον,
εἰρήνην παρεχόμενον ἀπέστειλας ἡμῖν·
ᾧθεν θεογνωσίας πρὸς φῶς ὁδηγηθέντες,
ἐκ νυκτὸς ὁρμίζοντες, δοξολογοῦμεν σε,
Φιλάνθρωπε.*

Σε πολλὰ σημεῖα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ὁ Θεὸς ὀνομάζεται «Ἄγγελος». Στὸ βιβλίο τοῦ Ησαΐα κεφ. θ', 6 ὁ Θεὸς δια τοῦ Προφήτου λέει «ὅτι παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν, υἱὸς καὶ ἐκδόθη ἡμῖν, οὗ ἡ ἀρχὴ ἐγεννήθη ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ, καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ μεγάλης βουλῆς ἄγγελος, θαυμαστὸς σύμβουλος, Θεὸς ἰσχυρὸς, ἐξουσιαστής, ἄρχων εἰρήνης, πατὴρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος ἐγὼ γὰρ ᾔδω εἰρήνην ἐπὶ τοῖς ἄρχοντας, εἰρήνην καὶ ὑγείαν αὐτῶ...». Εἰδὼ δὲν πρόκειται γιὰ πρόσωπο ποῦ ἀνήκει στὴν τάξη τῶν ἀγγέλων, ἀλλὰ γιὰ τὸ δεύτερο πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδος. Αὐτὸν που ἀναγγέλλει τὴ βουλὴ τοῦ Πατρὸς. Τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ ποῦ παρουσιάζεται ὡς ἄσαρκος Λόγος στὴν Παλαιὰ καὶ ὡς ἐνσάρκος Λόγος στὴν Καινὴ Διαθήκη.

Ὡδα στ'

*Σπλᾶγγων Ἰωάν, ἔμβρυον
ἀπῆρμεν ἐνάλιος θῆρ, οἷον ἰδέ-
ξασθαι·
τῇ Παρθένῳ δὲ ἐνοικίασας
ὁ Λόγος καὶ σῶμα λαβὼν,
διεκύλευτο φιλῶζος ἀδιάφθορον·
ἥς γὰρ οὐχ ἐπέστη ρέουσως,
τὴν τεκοῦσαν κατέσχεν ἀπῆμα-
ντον.*

Η ωδή είναι αφιερωμένη στο βιβλίο του Προφήτη Ιωνά, του οποίου η γνωστή ιστορία με το κήτος προτυπώνει το μυστήριο της γεννήσεως του θείου βρέφους από την Παρθένο Μαρία. Ο Ιωνάς μετά την ανυπακοή του προς το Θεό να κηρύξει μετάνοια στους Νινευίτες μπήκε σε ένα καράβι. Κατά την πορεία του ταξιδιού ξέσπασε τρομερή τρικυμία και οι ναύτες θεωρώντας τον υπαίτιο, φορέα της οργής του Θεού, τον έριξαν στη θάλασσα για να μην βουλιάξει το πλοίο. Η τρικυμία σταμάτησε, αλλά ο Ιωνάς κατάληξε στην κοιλιά ενός τεράστιου κήτους. Παρέμεινε εκεί για τρεις ημέρες, προσευχόμενος στο Θεό μέχρι την τρίτη μέρα που το κήτος τον ξέρασε στη στεριά. Εκεί ο Θεός του ζήτησε και πάλι να μεταβεί στη Νινευή. Αυτή τη φορά υπάκουσε μεταφέροντας τα θεϊκά λόγια. Οι κάτοικοί της μετανόησαν και ο Θεός δεν τους κατέστρεψε. Όπως

ο Ιωνάς βγήκε σλώβητος από το κήτος έτσι και η Παρθένος δέχτηκε στη μήτρα της τη Θεϊκή ενέργεια χωρίς να υποστεί οποιαδήποτε βλάβη και γέννησε το θείο βρέφος χωρίς να χάσει την αγνότητά της.

Ωδή ζ'

*Οἱ παῖδες εὐσέβεια συντραφέντες
δυσσεβοῦς προστάγματος καταφρονήσαντες,
κυρὸς ἀπειλῶν οὐκ ἐπιτόθησαν,
ἀλλ' ἐν μέσῳ τῆς φλογὸς ἐσιώτες ἔπαλλον·
Ὁ τῶν Πατέρων Θεὸς εὐλογητὸς εἰ.*

Οι τρεις παῖδες, οπλισμένοι με τη δύναμη της πίστης και της ευσέβειας δεν λύγισαν από τις απειλές του βασιλιά Ναβουχοδονόσορα. Δεν προσκύνησαν την εγκόσμια αυτοκρατορία των ειδώλων, αλλά είχαν την ελπίδα τους στραμμένη στον αληθινό Θεό. Δεν υποτάχθηκαν σε απειλές και εκφοβισμούς. Ούτε καν η απειλή της φωτιάς που έζωνε τα σώματά τους στην κάμινο δεν ήταν ικανή για να κάμψει το πητικό τους. Καθένα εμπόδιο δεν στάθηκε ικανό να νικήσει την πίστη τους και την αγάπη τους προς το Θεό.

Ωδή η'

*Θεόματος ὑπερφουὸς ἡ δροσοβόλος
ἐξεκόνισε κάμινος τόπον·
οὐ γὰρ οὗς ἐδέξατο φλέγει νέους,
ὥς οὐδὲ πῦρ τῆς Θεότητος Παρθένου,
ἦν ὑπέδω, νηδύν·
διὸ ἀντηνοῦντες ἀνορέλγωμεν·
Εὐλογεῖτω ἡ κτίσις πᾶσα τὸν Κύριον,
καὶ ὑπερυψοῦτω εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.*

Το θαύμα με τους τρεις παίδες προτυπώνει ένα πολύ μεγαλύτερο θαύμα. Ένα θαύμα ασύλληπτο και ανερμήνευτο με τους κανόνες της ανθρώπινης λογικής. Όπως οι παίδες έμειναν ανέπαφοι από τις πύρινες γλώσσες της καμίνου, έτσι και η αγνότητα και η καθαρότητα ψυχής της Παρθένου τη φύλαξε από το πυρ της θεότητας που εισήλθε στη μήτρα της.

Ωδή θ'

Μυστήριον ζένον ὁρώ και παραδοξαί
 οὐρανὸν ἐν ἀπῆλαιν
 θρόνον Χερουβικόν τὴν Παρθένον
 τὴν φάνην χωρίον
 ἐν ᾧ ἀντεκλήθη ὁ ἀχώρητος
 Χριστὸς ὁ Θεὸς ὃν ἀνυμνοῦντες μεγαλύνωμεν.

Με θάμβος, εκστασιασμένος από το ασύλληπτο για τη διάνοιά του γεγονός, ο υμνολόγος και ο κάθε χριστιανός προσεγγίζει το μέγα μυστήριο. Το σκοτεινό σπήλαιο συμβολίζει το σκοτάδι της αμαρτίας μέσα στο οποίο είχε καθηλωθεί η ανθρωπότητα. Η έλευση του θείου βρέφους αποτελεί την αφετηρία μιας νέας πορείας προς την αληθινή γνώση του Θεού και τη λύτρωση του ανθρώπου. Το ερώτημα που βασανίζει τον άνθρωπο πώς ο «ἀχώρητος παντί ἔχωρήθη ἐν γαστρί» βρίσκει την απάντησή του: Στο άμετρο μέγεθος της θείας φιλανθρωπίας.

«Ἡ Ἁγία Οἰκογένεια». Ανοικτές γκαλερίες της Μονῆς Κύκκου. Σύγχρονο ψηφιδωτό.

Κέντρο Κοινωνικής και Πνευματικής Στήριξης Ιεράς Μονής Κύκκου

Στη σημερινή κοινωνία οι συνθήκες οργάνωσης της προσωπικής ζωής των ανθρώπων και της οικογένειας και κατ' επέκταση της κοινωνικής, ατομικής, σωματικής, ψυχικής, πνευματικής και κοινωνικής υγείας των ανθρώπων, είναι λόγοι που κάνουν επιτακτική την **ανάγκη για καθιέρωση θεσμών και υπηρεσιών για τη στήριξη των ανθρώπων.**

Το ενδιαφέρον των σημερινών κοινωνιών για την ψυχική υγεία, τη σωστή εξέλιξη, την υγιή ανάπτυξη και την αποτελεσματική αξιοποίηση του δυναμικού του ανθρώπου είναι ένας ακόμα παράγοντας, που προωθεί την ανάπτυξη και καλλιέργεια των επιστημών, που ενισχύουν, στηρίζουν και βοηθούν τον ανθρώπινο προσανατολισμό.

Η Ιερά Βασιλική και Σταυροπηγιακή Μονή Κύκκου έχοντας αφουγκραστεί τις κοινωνικές ανθρώπινες ανάγκες των μελών της κοινωνίας και έχοντας διαπιστώσει την αναγκαιότητα για δημιουργία μιας επαγγελματικής και άρτια στελεχωμένης μονάδας κοινωνικής και πνευματικής στήριξης πήρε, πριν από δύο χρόνια, την πρωτοβουλία για τη δημιουργία ενός σύγχρονου Κέντρου Κοινωνικής και Πνευματικής Στήριξης.

Έκτοτε το Κέντρο Κοινωνικής και Πνευματικής Στήριξης της Ιεράς Μονής Κύκκου αποτελεί ένα ανεξάρτητο μη κερδοσκοπικό φορέα προσφοράς υπηρεσιών στήριξης, χωρίς κερδοσκοπική ή πολιτική ή άλλου είδους χροιά για τους συνανθρώπους μας. Λειτουργεί **με βάση τις επιστήμες της Κοινωνιολογίας, της Συμβουλευτικής,**

της Ψυχολογίας, της Ιατρικής και τη βασική αρχή της Πνευματικής Χριστιανικής Ορθόδοξης Πίστεως, το «ΑΓΑΠΑΤΕ ΑΛΛΗΛΟΥΣ».

Η βασική φιλοσοφία του Κέντρου είναι να δημιουργεί ένα κλίμα με χαρακτηριστικά που να επιτρέπουν τη διαμόρφωση μιας επιτυχημένης συμβουλευτικής σχέσης μεταξύ Επισκέπτη και Συμβούλου. Ο όρος «Συμβουλευτική» έχει την έννοια του συν-βουλεύομαι, δηλαδή του «συνεξετάζω με κάποιον το πρόβλημά του και τον διευκολύνω να συζητήσει τη λύση του».

Σχετικά με τη διαδικασία στήριξης, κάθε ενδιαφερόμενος επισκέπτης μπορεί να κλείσει άμεσα ραντεβού καλώντας τη γραμματεία. Η πρώτη συνάντηση κάθε επισκέπτη χωρίζεται σε τρία μέρη.

Α. Γνωριμία με τους λειτουργούς του Κ.Κ.Π.Σ.

Β. Ενημέρωση για τις υπηρεσίες που παρέχονται και συμπλήρωση εντύπων αποδοχής των υπηρεσιών.

Γ. Συνοπτική περιγραφή του θέματος που απασχολεί τον επισκέπτη.

Μετά την πρώτη συνάντηση με τον επισκέπτη, οι λειτουργοί σε μεταξύ τους συνεδρία, ορίζουν έναν από την ομάδα για τη συνέχεια των συναντήσεων ή την παραπομπή του επισκέπτη σε άλλη υπηρεσία ή άλλο εθελοντή συνεργάτη επιστήμονα.

Η διαδικασία αυτή είναι εντελώς προσωπική μεταξύ Συμβούλου και Επισκέπτη και διέπεται από κλίμα εμπιστοσύνης και εχεμύθειας. Κάθε πληροφορία παραμένει απόρρητη. Τα θέματα που απασχολούν την πολυθεματική επιστημονική ομάδα λειτουργών του Κ.Κ.Π.Σ. (ψυχολόγος, κοινωνιολόγος, λειτουργός συμβουλευτικής, ψυχίατρος) είναι ποικίλα αλλά αφορούν κυρίως την αντιμετώπιση προβλημάτων που σχετίζονται με τη:

Βία στην οικογένεια.

Διαταραχή συμπεριφοράς νέων και ενήλικων.

Στήριξη σε μονογονεϊκές οικογένειες Καθοδήγηση.

Διαφώτιση.

Πέρα από τις συμβουλευτικές υπηρεσίες το Κ.Κ.Π.Σ. παρέχει επιπρόσθετες υπηρεσίες. Κάποιες από αυτές αφορούν τη δημιουργία, διατήρηση και διάθεση για το κοινό δύο σύγχρονων αρχείων. Το πρώτο είναι το **αρχείο κενών θέσεων εργασίας**, το οποίο ενημερώνεται καθημερινά με τις καινούργιες θέσεις εργασίας που δημοσιεύονται στον τύπο. Αξιοσημείωτο πως πολλοί σύνδεσμοι εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για τη δημιουργία του και επιπλέον αποστέλλουν επισκέπτες που απευθύνονται στο Κ.Κ.Π.Σ. αποκλειστικά για να ενημερωθούν από αυτό και να εξυπηρετηθούν. Το δεύτερο είναι το **αρχείο με σύγχρονα κοινωνικά θέματα**. Ενημερώνεται επίσης καθημερινά με δημοσιεύσεις που αφορούν κοινωνικά θέματα και βρίσκεται στη διάθεση του κάθε επισκέπτη.

Ένας άλλος σημαντικός τομέας της υφής του Κ.Κ.Π.Σ. είναι η συνεργασία με τους υπόλοιπους κοινωνικούς φορείς που ασχολούνται με τη στήριξη των ανθρώπων. Τέτοιοι φορείς, όταν αυτό κριθεί παραγωγικό, ενισχύουν τη γενικότερη προσπάθεια στήριξης τόσο με τις παραπομπές επισκεπτών τους προς το Κ.Κ.Π.Σ. όσο και παρέχοντας τη δυνατότητα των επισκεπτών του Κ.Κ.Π.Σ. να παραπεμφθούν σε αυτούς. Μερικές από τις σημαντικότερες συνεργασίες αποτελούν αυτές με :

- το **Σύνδεσμο για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια**,
- τον **Κυπριακό Σύνδεσμο Οικογενειακού Προγραμματισμού**,
- το **Συμβουλευτικό Κέντρο Τοξότης** και
- το **«Στίγμα»**, **Οργάνωση Προστασίας Θυμάτων Σεξουαλικής Βίας και Εκμετάλλευσης**.

Ενημερωτικά φυλλάδια για τις κοινωνικές και άλλες συναφείς προσφερόμενες υπηρεσίες, τόσο κυβερνητικών όσο και μη κυβερνητικών οργάνων υπάρχουν συγκεντρωμένα στο χώρο υποδοχής των επισκεπτών του Κ.Κ.Π.Σ. Εκεί κάθε επισκέπτης μπορεί να βρει πληροφορίες όχι μόνο σχετικά με το πού μπορεί να απευθυνθεί για επι-

πλέον βοήθεια, αλλά και πληροφορίες, σε ειδικές εκδόσεις, που αφορούν διάφορα θέματα ψυχικής και σωματικής υγείας.

Πέρα από τη συνεργασία σε επίπεδο παραπομπών και ενημέρωσης το Κ.Κ.Π.Σ. έχει φιλοξενήσει διάφορες παρουσιάσεις και σεμινάρια στους χώρους του. Τα σχόλια για τη φιλοξενία και την ενίσχυση στη διοργάνωση τέτοιων προσπαθειών είναι και σε αυτή την περίπτωση ενθαρρυντικά.

Το ιστορικό λειτουργίας του Κέντρου Κοινωνικής και Πνευματικής Στήριξης, αν και δεν είναι μακρύ, είναι ωστόσο ουσιαστικό, αφού από το 2005 μέχρι και σήμερα έχει δεχθεί περίπου **130 επισκέπτες** από διάφορες περιοχές της Κύπρου και ο αριθμός των συμβουλευτικών συναντήσεων που πραγματοποιήθηκαν ανέρχεται στις **800**. Σύμφωνα με τα ευόαινα σχόλια τόσο των επισκεπτών που εξυπηρετήθηκαν αλλά και αυτά των διάφορων συνδέσμων που πραγματοποιήσαν επαγγελματικές επισκέψεις, το Κέντρο Κοινωνικής και Πνευματικής Στήριξης έχει ήδη ξεκινήσει με επιτυχία να εκπληρώνει τους αρχικούς του σκοπούς ίδρυσης. Προσφέρει βοήθεια, αρωγή αγάπης και περίθαλψη στους συνανθρώπους μας με σκοπό την ανάμειλυνση και εξάλειψη του ανθρώπινου πόνου. Παρέχει αφιλοκερδώς κοινωνική και πνευματική στήριξη σε άτομα, οικογένειες και ομάδες πληθυσμών που έχουν ανάγκη τέτοιων υπηρεσιών στην Κύπρο. Και συνεργάζεται, δημιουργεί επαφή και δράση με συναφείς οργανώσεις του εσωτερικού και του εξωτερικού.

Ώρες Λειτουργίας

ΔΕΥΤΕΡΑ, ΤΡΙΤΗ, ΠΕΜΠΤΗ	7:30 - 14:30
ΤΕΤΑΡΤΗ	7:30 - 18:00
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	10:00 - 17:00

Λεωφόρος Αρχαγγέλου 11,

2057 Λευκωσία, Κύπρος

Τηλέφωνο: 22464680,

Τηλεομοιότυπο: 22359101

E-mail: stiriksi@cy.net

www.kentrostiriksiskykou.com

ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ

Η χρήση βίας από το σύζυγο ή τον εραστή δε γνωρίζει ηλικία ή εθνικότητα. Μπορεί να εμφανιστεί κατά τη διάρκεια μιας σχέσης ή όταν αυτή τελειώσει. Τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας είναι 5-8 φορές πιθανότερο να είναι γυναίκες.

Ένα κοινό παράδειγμα ενδοοικογενειακής βίας είναι ότι ο δράστης εναλλάσσεται μεταξύ της βίαιης και της απολογητικής συμπεριφοράς με την υπόσχεση ότι θα αλλάξει. Μπορεί να είναι και πολύ ευχάριστος τις περισσότερες φορές.

Για να μπορέσει να τελειώσει το δράμα μιας γυναίκας, πρέπει πρώτα η ίδια να αναγνωρίσει ότι βιώνει μια κατάσταση όπου υπάρχει η άσκηση βίας από την πλευρά του συντρόφου της. Αυτό αποτελεί και το πρώτο βήμα για τον τερματισμό της δυστυχίας της.

Ορισμός της βίας

Όταν ένα άτομο, στη σχέση, προσπαθεί να ελέγξει ένα άλλο άτομο. Αναφέρεται στην άσκηση σωματικής, ψυχολογικής, οικονομικής, σεξουαλικής βίας ιδίως σε μια γυναίκα από το σύζυγο ή τον εραστή της. Βασικά στοιχεία είναι ο εκφοβισμός, η ταπείνωση, οι σωματικές βλάβες. Περιλαμβάνει απειλές, λεκτική και φυσική βία απέναντι στο θύμα.

Η σωματική κακοποίηση, που μπορεί να κυμαίνεται από το φυσικό περιορισμό ενός ατόμου μέχρι και το ξύλο, είναι ΕΓΚΛΗΜΑ. Μπορεί να περιλαμβάνει χτυπήματα, ρίψη πραγμάτων, επίθεση με κάποιο αιχ-

μηρό αντικείμενο, μπουνιές κτλ.

Η συναισθηματική βία μπορεί να είναι είτε λεκτική, είτε μη λεκτική. Ενώ η σωματική βία είναι πιο εμφανής και φαίνεται χειρότερη, τα σημάδια της συναισθηματικής βίας είναι πιο βαθιά. Περιλαμβά-

νει τις απειλές ή τον εκφοβισμό με σκοπό τη συμμόρφωση του θύματος, την καταστροφή προσωπικής περιουσίας ή και τις απειλές για κάτι τέτοιο, τις φωνές, το χλευασμό του θύματος είτε μόνου του είτε παρουσία άλλων, τις προσβολές, τις ύβρεις, την απομόνωση του θύματος από το φιλικό και οικογενειακό του περιβάλλον.

Τις περισσότερες φορές το θύμα πιστεύει ότι δεν υπάρχει διέξοδος από τη σχέση αυτή.

Η σεξουαλική κακοποίηση συνδέεται συχνά με τη σωματική κακοποίηση. Τις περισσότερες φορές ο δράστης σωματικής βίας μετέρχεται συχνά και σεξουαλική βία. Η σεξουαλική κακοποίηση περιλαμβάνει σεξουαλική επίθεση -εξαναγκασμό δηλαδή του ατόμου να συμμετέχει σε ανεπιθύμητες σεξουαλικές δραστηριότητες- σεξουαλική παρενόχληση, σεξουαλική εκμετάλλευση.

Η οικονομική βία περιλαμβάνει παρακράτηση οικονομικών πόρων, όπως χρήματα ή πιστωτικές κάρτες, εκμετάλλευση των χρημάτων του θύματος για προσωπικό όφελος, αποτροπή του θύματος από την επαγγελματική ενασχόληση.

Οι περισσότεροι δράστες συχνά απολογούνται για τη βίαιη συμπεριφορά τους και δίνουν την υπόσχεση ότι δεν πρόκειται να ξανασυμβεί. Δυστυχώς όμως συμβαίνει ξανά και ξανά. Μπορεί η γυναίκα-θύμα να αρχίσει να αμφισβητεί την ίδια της την κρίση ή ακόμα να αναρωτιέται αν φαντάζεται το γεγονός.

Ποιες είναι οι αιτίες της ενδοοικογενειακής βίας

Φαίνεται ότι κάποιες φορές και οι δράστες ήταν και οι ίδιοι θύματα βίας μέσα στο δικό τους οικογενειακό περιβάλλον. Υπάρχει δηλαδή ένας κύκλος βίας που είναι δύσκολο να σπάσει. Η ενδοοικογενειακή βία είναι χαραγμένη εικόνα στο

μυαλό του δράστη. Οι παράγοντες που μπορεί να οδηγήσουν σε περιστατικά βίας περιλαμβάνουν πίεση, οικονομικές δυσκολίες, κατάθλιψη, ζηλοτυπίες, κατάχρηση ουσιών (αλκοόλ, ναρκωτικά), ψυχική ασθένεια.

Αποτελέσματα της ενδοοικογενειακής βίας

Η διάρκεια των αποτελεσμάτων είναι φυσικά μακροχρόνια.

Οι γυναίκες που έχουν υποστεί βία από το σύντροφό τους συχνά πάσχουν από κατάθλιψη, χαμηλό αυτοσεβασμό / αυτοεκτίμηση, έλλειψη εμπιστοσύνης στους άλλους, συναισθήματα εγκατάλειψης, θυμό, ευαισθησία στην απόρριψη, προβλήματα ύπνου, κατάχρηση ουσιών ακόμα και χρόνια προβλήματα υγείας.

Επίδραση ενδοοικογενειακής βίας στα παιδιά

Τα παιδιά που γίνονται μάρτυρες επεισοδίων βίας μέσα στην οικογένεια μπορούν να αναπτύξουν σοβαρά συναισθηματικά, συμπεριφορικά, αναπτυξιακά και μαθησιακά προβλήματα ή δυσκολίες.

Έρευνες

έχουν δείξει ότι τα παιδιά αυτά μπορεί να γίνουν καταθλιπτικά και να έχουν χαμηλό αυτοσεβασμό. Είναι επίσης πιθανότερο να αποκτή-

σουν βία, συμπεριφορά, να οδηγηθούν σε καταχρήσεις και να γίνουν και οι ίδιοι δράστες βίας στην ενήλική τους ζωή.

Γιατί όμως οι γυναίκες που είναι θύματα ενδοοικογενειακής βίας δεν αφήνουν τη σχέση αυτή; Οι περισσότερες πιστεύουν ότι πρέπει να κάνουν υπομονή για να διατηρηθεί η συνοχή της οικογενειακής ζωής. Κάποιες άλλες αποδίδουν τη βία που υφίστανται στο γεγονός ότι ίσως δεν ανταποκρίνονται σωστά στο ρόλο τους ως σύζυγοι ή και μητέρες, νιώθοντας έτσι ενοχές και αναλαμβάνοντας την ευθύνη. Τα παιδιά τους και η ανησυχία για το μέλλον των παιδιών τους, η ενοχοποίηση ότι θα αφήσουν τα παιδιά τους χωρίς πατέρα. Η οικονομική εξάρτηση από το σύζυγο, η δυσκολία στην εξεύρεση εργασίας. Ο φόβος ότι το πρόβλημά τους θα γνωστοποιηθεί, ο στιγματισμός που θα τις συνοδεύει, ο φόβος για αντίποινα και εκδίκηση από την πλευρά του συζύγου. Όλα τα παραπάνω είναι λόγοι που αποτρέπουν μια γυναίκα από το να ζητήσει βοήθεια και να φύγει και που παράλληλα συμβάλλουν στην απόκρυψη του δράματος που βιώνει.

Μια γυναίκα που είναι θύμα ενδοοικογενειακής βίας μπορεί να βοηθήσει τον εαυτό της τηλεφω-

νώντας στην αστυνομία, καταγγέλλοντας το περιστατικό και ζητώντας νομική υποστήριξη για αίτηση διαζυγίου και θέματα κηδεμονίας των παιδιών.

Η βία μέσα στο σπίτι είναι το να φοβάσαι το σύντροφό σου. Είναι πιο φυσικό μια γυναίκα να είναι συγχυσμένη και να μην ξέρει πώς να αντιδράσει. Αν όμως μιλήσει για το πρόβλημα που τη βασανίζει, τότε θα μπορέσει να βρει τη λύση. Υπάρχουν εναλλακτικές και διαφορετικές δυνατότητες για την ίδια και με την κατάλληλη βοήθεια μπορεί να επιλέξει το κατάλληλο και πιο χρήσιμο για τον εαυτό της.

Χρειάζεται να πιστέψει ότι από θύμα μπορεί να γίνει επιζώσα...

ΙΣΟΤΙΜΕΣ ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Στις μέρες μας, ως μη όφειλε, μερικοί, για προσωπικούς ίσως ή άλλους λόγους, αμφισβητούν τη θέση της γυναίκας στην Εκκλησία. Αυτό το κάμνουν απομονώνοντας ορισμένα χωρία της Αγίας Γραφής.

Με το θέμα της ισοτιμίας της γυναίκας με τον άνδρα ασχολήθηκε το Διορθόδοξο Συνέδριο της Ρόδου, που συνήλθε με πρωτοβουλία του Οικουμενικού Πατριαρχείου από 30 Οκτωβρίου - 7 Νοεμβρίου 1988.

Το Συνέδριο εκείνο διακήρυξε ότι: «Οί πιστοί, ως μέλη του ενός και του αυτού σώματος, ένουνται μετ' ἀλλήλων καὶ μετὰ τῆς Θεῆς Κεφαλῆς τοῦ Σώματος διὰ τῆς θεῆς χάριτος εἰς τὴν νέαν ἐν Χριστῷ ζωὴν. Διὰ ταύτης οὗτοι βιώνουν τὴν νέαν πραγματικότητα ὡς συνεχὴ κοινωνίαν μετὰ τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ, καθιστάμενοι οὕτω Γένος ἐκλεκτόν, βασιλεῖον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν (Α' Πέτρ. 2,9). Οὕτω πάντα τὰ μέλη τῆς ἐκκλησίας μετέχουν τοῦ προφητικοῦ, τοῦ ἀρχιερατικοῦ καὶ τοῦ βασιλικοῦ ἀξιώματος τοῦ Χριστοῦ. Γίνονται διὰ τῆς θεῆς χάριτος κοινωνοὶ ὅλων τῶν ἀγαθῶν τῆς θεῆς δόξης διὰ τῆς υἰοθεσίας. Βιώνουν ὁλόκληρον τὴν θεόθεν ἀποκεκαλυμμένην ἀλήθειαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ἀποκοτῶν τὴν ἐμπειρίαν τῆς ποικιλίας τῶν χαρισμάτων τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν τῇ μυστηριακῇ ζωῇ τῆς ἐκκλησίας».

Στο τελικὸ ἀνακοινωθέν του Συνεδρίου τονίζονται ἀνάμεσα σε ἄλλα καὶ τὰ εξῆς: «Στὴ συστοιχία Ἀδὰμ-Χριστοῦ ὑπάρχει ἡ ἀντίστοιχη ἀναλογία Εὐσ-Παναγίας καὶ ἡ τελευταία αὐτῇ συστοιχία δίνει τὴν πραγματικὴν διάσταση τῆς γυναίκας μέσα στὴν Ορθόδοξη Εκκλησία. Αὐτὸ δίνει τὸ δικαίωμα καὶ τὴν δυνατότητα στὴν ορθόδοξη γυναῖκα νὰ μετᾶσχει στὴ ζωὴ τῆς Εκκλησίας καὶ νὰ προσφέρει τὴς υπηρεσίες καὶ τὴ διακονία τῆς σε διάφορους τομεῖς... Ἀν ἡ Μυστηριακὴ Ἱεροσύνη δόθηκε ἀπὸ τὸν Χριστὸ στους ἀποστόλους καὶ ἀπὸ αὐτοὺς στους διαδόχους τους καὶ ὑπάρχει σήμερον στὴν Ορθόδοξη Εκκλησία, ὅπως καὶ σ' ὅλες τὴς

ἄλλες Εκκλησίες Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, τὸ γνωστὸ ἱερατεῖο, ποὺ περιορίζεται μόνον στους ἄνδρες καὶ ποὺ σ' αὐτὸ δε γίνονται δεκτὲς γυναῖκες, τούτο δὲν σημαίνει ὅτι με τὸν τρόπο αὐτὸ εἰσάγεται μείωσις ἢ υποβάθμιση τῆς γυναίκας.

Αντίθετα ἀναγνωρίζει τὸ Συνέδριο ὅτι ἡ ορθόδοξη γυναῖκα μπορεῖ νὰ ζήσει ἀπόλυτα τὴν ἐκκλησιαστικὴν ζωὴ καὶ νὰ ασκήσει τὴν πρέπουσα ἐκκλησιαστικὴ διακονία μέσα καὶ ἐξω τοῦ ναοῦ ὑπὸ διάφορα σχήματα, πάντοτε ἐκκλησιαστικὰ καὶ ἀν ἀκόμη δὲν εἶναι ἱερατικά.

Υπὸ τὸν βαθμὸ καὶ τὴν ιδιότητα τῆς διακονίσης, τοῦ πανάρχαιου αὐτοῦ θεσμοῦ στὴν Ορθόδοξη Εκκλησία, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἄλλες συγκεκριμένους ιδιότητες, ἡ ορθόδοξη γυναῖκα καλεῖται σήμερον νὰ συμπαρασταθεῖ στο ἔργο τῆς Εκκλησίας
σ ε

χώρους όπως είναι η ποιμαντική, η λειτουργική, η κατηχητική, η διδασκτική, η ιεραποστολική, η κοινωνική αποστολή της.

Το συνέδριο ανεγνώρισε κατ' αυτόν τον τρόπο την ισότητα των δύο φύλων, την σημασία του γυναικείου παράγοντος για την μυστηριακή ζωή της Εκκλησίας και εξήρε την κάθε είδους δυνατή προσφορά και διακονία της για το σύνολο του πληρώματος της Εκκλησίας».

Ο αείμνηστος κορυφαίος θεολόγος και ακαδημαϊκός Ιωάννης Καρμίνης διατυπώνει φωτισμένες απόψεις για τη θέση των γυναικών στην Εκκλησία. Λέει λοιπόν ο σοφός καθηγητής:

«Γένος ἐκλεκτόν, βασιλείον ιεράτευμα, ἔθνος ἁγίον, λαὸς εἰς περιποίησιν, δὲν εἶναι μόνον οἱ ἄνδρες. Εἶναι καὶ αἱ γυναῖκες. Τὸ ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος ἐκκλησία δὲν δέχεται τίς γυναῖκες στὸ ἱερό θυσιαστήριο γιὰ τὴν προσφορὰ τῆς ἀναιμάκτου θυσίας, δὲν σημαίνει ὑποτίμησιν αὐτῶν, καθ' ὅσον ἡ θέσις των ἐν αὐτῇ θεωρεῖται ὡς μὴ διαφερούσα τῆς θέσεως τῶν ἀνδρῶν. Τοῦτο ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ ὅτι πάντες, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, εἶναι μέλη τοῦ σώματος Χριστοῦ, τέκνα τοῦ Θεοῦ καὶ κληρονόμοι τῶν ἐπαγγελιῶν αὐτοῦ, κεκλημένοι ὅπως συνεργάζονται ἁρμονικῶς διὰ τὴν οἰκοδομὴν καὶ αὐξήσιν τῆς Ἐκκλησίας, σώματος Χριστοῦ, καὶ πραγματοποιήσιν τοῦ σωτηριώδους ἔργου αὐτῆς ἐν τῷ κόσμῳ. Συνεπῶς καὶ αἱ γυναῖκες ἔχουσι τὰ αὐτὰ καθήκοντα καὶ δι-

καιώματα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, οἷα ἔχουσι καὶ οἱ ἄνδρες, ἐξαιρέσει μόνον τοῦ ἀποκλεισμοῦ αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ἱερατείου καὶ τοῦ θυσιαστηρίου.

» Ἀλλὰ ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι ὁ ἀποκλεισμός οὗτος οὐδόλως σημαίνει ὑποτίμησιν τῶν γυναικῶν, ὡς διήθεν ἔχουσιν κατωτέροτητα ἐναντὶ τῶν ἀνδρῶν, διότι ὁ Χριστιανισμὸς ἀναγνωρίζει ἰσοτιμίαν τῶν δύο φύλων. Ταύτην διδάσκει σαφῶς ἡ Ἁγία Γραφή ἐν μὲν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ ἤδη ἐν ἀρχῇ κατὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ κόσμου (Γεν. 1, 26-31, 5, 1-2), ἐνθα διαφαίνεται οὐχὶ ἡ κατωτέροτητα τῆς γυναικός, ἀλλ' ὁμοουσιότης τῆς φύσεως αὐτῆς πρὸς τοῦ ἀνδρός καὶ ἀλληλοσυμπλήρωσις καὶ ἀλληλοεξάρτησις ἀμφοτέρων.

» Ἐν δὲ τῇ Καινῇ Διαθήκῃ ἐμφανίζονται οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες ἀδιακρίτως ὡς ἰσότητα μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, λαβόντα τὴν αὐτὴν κλῆσιν καὶ ἀποστολὴν πρὸς μαρτυρίαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ κόσμῳ τοῦ ἐναρθρωπήσαντος σταυρωθέντος καὶ ἀναστάντος Θεανθρώπου καὶ τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου αὐτοῦ. Καθ' ὅσον ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἐγένετο ἄνθρωπος, ἵνα σώσῃ τὸν ὅλον ἄνθρωπον, νοούμενον ὡς ἄνδρα καὶ γυναῖκα ἐν ἐνότητι, φορέα τῆς εἰκόνης τοῦ Θεοῦ, διότι ὁ Θεὸς θέλει πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι». (Α' Τιμ. 2, 4).

Και συνεχίζει ο αείμνηστος καθηγητής.

«Καίτοι αἱ γυναῖκες ἀπεκλεισθήσαν ἀπὸ τῆς ἐδικῆς μυστηριακῆς ἱερωσύνης, ἐν τούτοις ἐπειράπη, δυνάμει τῆς γενικῆς βαπτισματικῆς ἱερωσύνης πάντων τῶν πιστῶν, ἡ συμμετοχὴ αὐτῶν ἐν τῷ διδασκτικῷ, τῷ κατηχητικῷ, τῷ ἱεραποστολικῷ, τῷ κοινωνικῷ, τῷ φιλανθρωπικῷ καὶ γενικῶς ἐν παντὶ ἔργῳ τῆς ἐκκλησίας, κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν συν-

εργατῶν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἁγίων γυναικῶν (Ρωμ. 16, 1 ἐξ., Πράξ. 18, 26 καὶ 21, 9).

«Ἡ εὐρυτέρα, ἐνεργὸς καὶ ὑπεύθυνος συμμετοχὴ γυναικῶν εἰς πάσας τὰς ἄλλας - πλὴν τῶν καθαρῶς ἱερατικῶν - δραστηριοτήτας τῆς Ἐκκλησίας ἐπιβάλλεται ὑπὲρ ποτὲ ἄλλοτε σήμερον, λόγῳ τῆς ἐξυψώσεως καὶ ἐξισώσεως καὶ πραγματικῆς ἀνωτέρας θέσεως αὐτῶν ἐν τῇ συγχρόνῳ κοινωνίᾳ, τῆς ἀνωτέρας μορφώσεως - ἰδίως θεολογικῆς - πολλῶν ἐξ αὐτῶν, καὶ τῆς ὅλως σχετικῆς ἀποδεικνυομένης ἀνθρωπολογικῶς τε καὶ βιολογικῶς «ἀσθενείας» αὐτῶν. Καὶ τέλος τῆς ἐπιτακτικῆς ἀνάγκης πρὸς συνεργασίαν ἱκανῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν πρὸς εὐαγγελισμὸν τοῦ μὴ χριστιανικοῦ κόσμου καὶ ἐπανευαγγελισμὸν τοῦ χριστιανικοῦ τοιοῦτου καὶ οὕτως αὖξισιν καὶ οἰκοδομῇ τῆς Ἐκκλησίας, «τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφεσ. 4, 12).

«Καθ' ὅσον, ὅπως οἱ ἄνδρες, οὕτω καὶ αἱ γυναῖκες εἶναι πρόσωπα καὶ μέλη ἰσότητι τῆς Ἐκκλησίας, δημιουργηθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀπολυτρωθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ, βαπτισθεῖσαι ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ καὶ ἐνδυσάμεναι αὐτόν, κληθεῖσαι δὲ εἰς διακονίαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀναλόγως τῶν «διαφόρων χαρισμάτων» αὐτῶν (Ρωμ. 12, 6-8, Α' Κορ. Κεφ. 12) καὶ τῶν πολλῶν δυνατοτήτων αὐτῶν ἐπὶ πλειόνων πεδίων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς δράσεως καὶ ζωῆς καθόλου.

«Τοιαύτην τινὰ θέσιν καὶ δράσιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ δικαιοῦνται νὰ διεκδικήσωσιν αἱ σύγχρονοι ὀρθόδοξοι γυναῖκες, ὡς ἀναπόσπαστα μέλη τῆς δομῆς τῆς Ἐκκλησίας, μιμούμεναι τὸ παράδειγμα καὶ τὴν δράσιν τῶν πρώτων Χριστιανῶν γυναικῶν... Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀπευθύνει ἐν Α' Κορ. 16, 1-15, ἰδιαίτερον χαιρετισμὸν πρὸς ὁκτὼ γυναῖκας «συνεργούς τοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ», αἵτινες «πολλὰ ἐκοπίασαν ἐν Κυρίῳ», συνεργαζόμεναι μετὰ τοῦ Ἀποστόλου ἐν τῷ κηρύγματι τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῇ διαδόσει τῆς χριστιανικῆς θρησκείας» (Ρωμ. 16, 3-12 καὶ Φιλίπ. 4, 3).

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος εἶναι πολὺ σαφής γιὰ τὴ συμμετοχὴ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν στὸ τριπλὸ ἀξίωμα τοῦ Χριστοῦ, τὸ προφητικὸ, τὸ ἀρχιερατικὸ καὶ τὸ βασιλικὸ.

«Στὴν Παλαιὰ Διαθήκη γιὰ νὰ γίνῃ κανεὶς ἱερέας, βασιλιάς ἢ προφήτης ἐχρίετο με λάδι. Ἀλλὰ καὶ εμεῖς οἱ Χριστιανοὶ χρίομεθα καὶ σφραγιζόμεθα ἀοράτως ἀπὸ τὸ αὐτὸ Ἅγιο Πνεῦμα. Τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ μας δίνεται ὡς χάρις, ποὺ μας ἀναγεννᾷ, μας ἀγιάζει, μας υιοθετεῖ καὶ μας προσφέρει τὶς θεῖες δωρεές στὸ Βάπτισμα καὶ στὸ Χρίσμα. Καὶ τότε, στὴν Παλαιὰ Διαθήκη, δὲν ὑπῆρχε ἓνα πρόσωπο, ποὺ νὰ συγκεντρώνει καὶ τὰ τρία μαζί χαρίσματα. Εμεῖς ὅμως οἱ Χριστιανοὶ εἴμεθα προνομιοῦχοι, γιατί παίρνουμε καθ' ὑπερβολὴ καὶ τὰ τρία ἀξιώματα. Καὶ αὐτά, γιατί στὴν Παλαιὰ Διαθήκη δὲν ὑπῆρχε ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος,

που προσφέρει τα χαρίσματα αυτά. Έτσι κάθε χριστιανός είναι κληρονόμος της αιωνίου βασιλείας και συμβασιλέας Χριστού. Ιερές, γιατί καλείται να προσφέρει το σώμα του ζωντανή θυσία στον Θεό. Προφήτης, γιατί του έχουν αποκαλυφθεί ουράνιες και θείες αλήθειες.

Οι γυναίκες λοιπόν δεν είναι κατώτερες από τους άνδρες σύμφωνα με τη διδασκαλία της Αγίας Γραφής. Υπάρχει ισότητα. Γι αυτό όπως στη δημιουργία, έτσι και στη σωτηρία είναι «πάντες εἰς ἓν Χριστῷ Ἰησοῦ». Αν ο Απόστολος Παῦλος ονομάζει τον άνδρα «κεφαλὴν τῆς γυναίκος», ονομάζει και την γυναίκα «δόξαν τοῦ ἀνδρός» πλην ούτε ανήρ χωρίς γυναίκος, ούτε γυνή χωρίς ἀνδρός εν Κυρίῳ. Ὡστερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός, οὕτω καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναίκος, τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ. (Α' Κορ. 11, 3 καὶ 8, 11-12).

Ο Χριστιανισμός τίμησε και εξύψωσε τη γυναίκα όσο κανένας άλλος. Στο πρόσωπο της Παναγίας μπορεί να καυχάται στο εξής κάθε γυναίκα. Κανένας δεν έπλεξε τέτοια εγκώμια στις άξιες χριστιανές γυναίκες, όπως ο Απόστολος Παῦλος (Ρωμ. 16, 1-4). Ονομάζει, όπως σχολιάζει ο Χρυσόστομος, πρώτα την Πρίσκιλλα και ύστερα τον Ακύλα «συνεργούς και συλλειτουργούς». Και προσθέτει: «Και δεν μπορεί κανείς να πει πως ήσαν συνεργάτες του μόνο στους κινδύνους και σε υλική συμπαράταση, ενώ δεν τον βοηθούσαν στο κήρυγμα». Καθόλου. Ὁ Παῦλος, τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς τοῦ Θεοῦ «οὐκ αἰσχύνεται γυναῖκα συλλειτουργὸν καλὸν, ἀλλὰ καὶ ἐγκαλλωπίζεται τούτῳ. Οὐ γὰρ τῇ φύσει προσέχει, ἀλλὰ τὴν προαίρεσιν στεφανοῖ... Βλέπε αὐτῶν (τῆς Πρίσκιλλας και του Ακύλα) τὸν περὶ τὸ κήρυγμα πόνον...». Καὶ ἀναφέρει πρῶτα τὴν Πρίσκιλλα γιὰ τὴν πλείονα εὐλάβειαν καὶ περὶ τὰ θεῖα σπουδὴν. Αὕτη καὶ τὸν λόγιον Ἀπολλῶ κατήχησεν. (Ζιγαβινός).

Από όσα στοιχεία έχουν τεθεί στη σύνοψη αυτή αναφορά στο θέμα της ισότητας ανδρῶν και γυναικῶν, φάνηκε καθαρά ότι η γυναίκα είναι ισότιμη με τον άνδρα. Η απομόνωση όμως ορισμένων χωρίων της Αγίας Γραφής είναι δυνατόν

να θέσει υπό αμφισβήτηση την ανυπολόγιστη προσφορά του γυναικείου κόσμου στο κατηχητικό και διδακτικό έργο της Εκκλησίας του Χριστού. Ωσάν οι γυναίκες να είναι άνθρωποι δευτέρας κατηγορίας. Να μην ανήκουν στο σώμα του Χριστού με ισοτιμία. Και κατά συνέπεια να μη μετέχουν και αυτές, όπως και οι άνδρες, στο τριπλό αξίωμα του Χριστού, το προφητικό, το αρχιερατικό και το βασιλικό.

Τα φωτεινά παραδείγματα των αγίων γυναικῶν, όπως των Αγίων Φοίβης και Ολυμπιάδος, των διακονισσῶν της Αγίας Αικατερίνης της φιλοσόφου, της Αγίας Νίνας της ιεραποστόλου και τόσων άλλων, θα πρέπει να αποτελούν για όλους μας αφορμή για έμπνευση και μίμηση.

Κατερίνα Γεωργάκη

Λειτουργός Συμβουλευτικής

Κέντρου Κοινωνικής και Πνευματικής Στήριξης

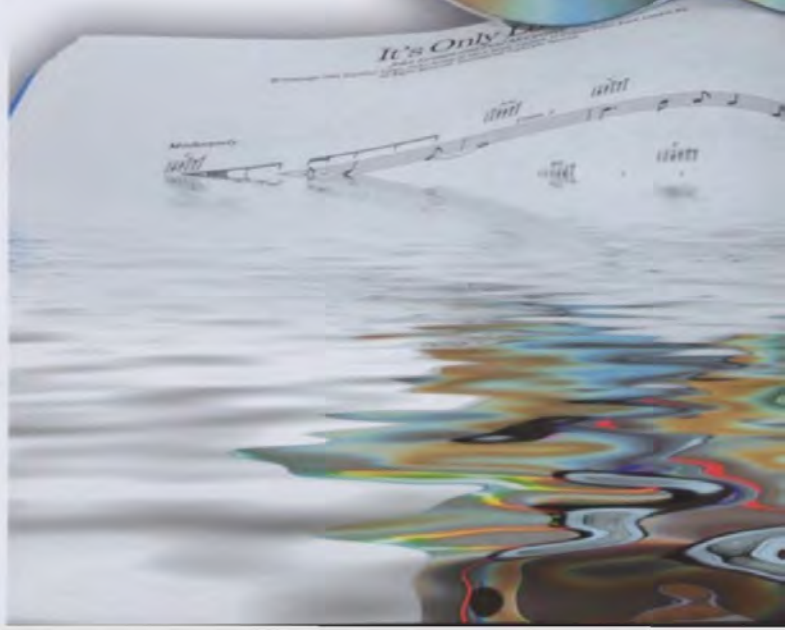
Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Ενα μεγάλο ποσοστό των σημερινών ανθρώπων, επιλέγουν να ακούνε καθημερινά κάποιο είδος μουσικής. Μουσική στο σπίτι, στο αυτοκίνητο, στη δουλειά, σ' ένα μπαράκι. Τι είναι αυτό που μας ωθεί να ανοίξουμε το ραδιόφωνο ή να βάλουμε ένα CD στο στερεοφωνικό σύστημα; Ο καθένας μπορεί να δώσει τις δικές του απαντήσεις μιας και μέχρι σήμερα η επιστήμη δεν έχει ακόμα απαντήσει ικανοποιητικά. Ωστόσο, το μεγαλείο της μουσικής ως μέσο που επιδρά καταπραΰντικά στην ανθρώπινη αλλά και τη ζωϊκή ύπαρξη, δε χρειάζεται την επιστημονική επιβεβαίωση για να διαφανεί.

Η μουσική υπήρξε ανέκαθεν μεγάλος θεραπευτής. Ακόμα και μέσα στη Βίβλο μπορούμε να δούμε πως ο Δαβίδ έπαιζε με την άρπα για να καταπραΰνει τη σοβαρής μορφής κατάθλιψη που αντιμετώπιζε ο Βασιλιάς Σαούλ. Για να κατανοήσουμε καλύτερα το πώς η μουσική επιδρά θεραπευτικά, μπορούμε να σκεφτούμε ο καθένας μας ξεχωριστά εκείνες τις φορές που κάποιο άκουσμα μουσικής έπαιξε καταλυτικό ρόλο για να χαλαρώσουμε, να σκεφτούμε πιο φιλοσοφικά ή για να αλλάξουμε διάθεση.

Τι είναι τελικά η μουσική; Τέχνη ή επιστήμη; Επάγγελμα ή δραστηριότητα ελεύθερου χρόνου; Μέσο έκφρασης ή μέσο χαλάρωσης;

Συνοδός των πιο βαθιών πνευματικών μας αναζητήσεων ή συνοδός των πιο επιφανειακών μας στιγμών; Η μουσική, όπως και η ίδια η ζωή άλλωστε, είναι ΟΛΑ μαζί. Ακόμα όπως συμβαίνει και με την ίδια τη ζωή, αν
κ α ι

μπορούμε να την αναλύσουμε και να ανακαλύψουμε αρκετά γι' αυτήν, νιώθουμε πάντα να υπάρχει κάτι υπέρροχα ανεξήγητο σχετικά με την ύπαρξη, τη δημιουργία και τη δράση της. Κάτι που δεν μπορούμε ούτε να ανακαλύψουμε ούτε να περιγράψουμε με λόγια. Σιωπηλό, μυστήριο!

Διάφορες έρευνες επιστημόνων δείχνουν πως η μουσική μπορεί να επηρεάσει ταυτόχρονα αλλά και ξεχωριστά το **μυαλό**, το **σώμα**, το **πνεύμα**, δηλαδή ολόκληρο τον άνθρωπο. Μέσα από διάφορες εκδοχές σχετικά με το πώς ακριβώς γίνεται αυτή η επίδραση, ιδιαίτερο ενδιαφέρον προκαλεί η εκδοχή του ότι αυτό που συμβαίνει

κάθε φορά που ο «σωστός» ήχος παραχθεί είναι ένας απίστευτος συγχρονισμός του δεξιού με το αριστερό ημισφαίριο του ανθρώπινου εγκεφάλου. Με το ένα ημισφαίριο να ελέγχει τη λογική και το άλλο τη φαντασία, ο συγχρονισμός των δύο επιβεβαιώνει ολόκληρο το ανθρώπινο ενεργειακό σύστημα, ενώ το σώμα και τα σημεία chakra* ανταποκρίνονται σημαντικά σε ορισμένους τόνους και συχνότητες. Επιπλέον αυξάνεται η έκκριση ορμονών στον οργανισμό, ενώ υπάρχει άμεση επίδραση στην εξομάλυνση του ρυθμού των χτύπων της καρδιάς και τη ρύθμιση της αναπνοής.

Η μεγάλη δυναμική της μουσικής, που την καθιστά σημαντικό θεραπευτικό εργαλείο, βρίσκεται στην ιδιότητα της να προκαλεί εγκεφαλικά, σωματικά, πνευματικά και συναισθηματικά ερεθίσματα. Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τον όρο **ΜΟΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑ**, όταν η μουσική χρησιμοποιείται κλινικά από ένα πτυχιούχο ειδικό σαν μέσο θεραπευτικής παρέμβασης, για να επιφέρει θετικές αλλαγές στους τέσσερις βασικούς τομείς της ανθρώπινης λειτουργίας: στον **γνωστικό**, **σωματικό**, **ψυχολογικό** και **κοινωνικό** τομέα.

Μπορεί η μουσική όντως να θεραπεύσει κλινικά; Μια απόλυτα επιστημονικά τεκμηριωμένη απάντηση δεν είναι δυνατή μιας και ακόμα διενεργούνται έρευνες που προσπαθούν να απαντήσουν. Αν και οι έρευνες είναι πρόσφατες, ωστόσο η μουσικοθεραπεία δεν είναι κάτι καινούργιο. Σύμφωνα με κάποια στοιχεία του **American Music Therapy Association (AMTA)** ενώ η μουσική μπορεί να επηρεάσει το όλο άτομο, δεν μπορεί να εγγυηθεί πώς θα

ενεργήσει το άτομο όλο. Ένας μεγάλος αριθμός καταστάσεων μπορεί να είναι μη αντιστρέψιμες. Σε κάποιες περιπτώσεις η μουσικοθεραπεία μπορεί να βοηθήσει στον προσανατολισμό του ατόμου, ενώ σε κάποιες άλλες να δράσει ως θεραπευτικός παράγοντας.

Μερικοί από τους τομείς στους οποίους φαίνεται πως η μουσικοθεραπεία μπορεί να δράσει ευεργετικά, είναι η απόλυση του τραύματος του πένθους, η μείωση της κατάθλιψης, η μείωση του άγχους, η πνευματική ανάταση, η ενίσχυση ακουστικών δεξιοτήτων, η ανάπτυξη λόγου, η δημιουργική προσωπική έκφραση, η ενίσχυση ασθενών που νοσηλεύονται στα να αισθανθούν καλύτερα και αναρρώσουν γρηγορότερα κ.ο.κ.

Η μουσικοθεραπεία αποτελεί μια δημιουργική, ευέλικτη και συχνά αυθόρμητη μέθοδο, που βοηθά και ενισχύει τόσο τους ίδιους τους ανθρώπους όλων των ηλικιών όσο και τις ικανότητές τους. Μιας και δεν υπάρχει μια μόνο μουσική που να είναι «καλή» για όλους, έτσι δεν υπάρχει ούτε και μια συγκεκριμένη τεχνική εφαρμογής που να χρησιμοποιούν όλοι οι μουσικοθεραπευτές. Ανάλογα με το τι ταιριάζει ξεχωριστά στο άτομο που δέχεται μουσικοθεραπεία, ανάλογα με το χαρακτήρα και τις επιρροές του κάθε μουσικοθεραπευτή, σχεδιάζεται κάθε φορά ένα συγκεκριμένο σχέδιο θεραπείας, που μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες από τις πολλές τεχνικές που υπάρχουν στο είδος. Κάποιες από αυτές τις τεχνικές είναι η αί-

σθηση δονητικών ερεθισμάτων της μουσικής, η ακρόαση ζωντανής ή ηχογραφημένης μουσικής, ο αυτοσχεδιασμός στίχων, η κίνηση σύμφωνα με το μουσικό άκουσμα κ.ο.κ.

Αν διερωτάσθε ποιο είδος μουσικής λειτουργεί για σας, έχετε υπόψη πως παρόλο που μέσα από έρευνες συγκεντρώθηκαν όντως περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το ποια είδη μουσικής προκαλούν τι, ωστόσο το κύριο αναπάντεχο εύρημά τους ήταν πως ακόμα και οι ορισμένες μουσικές παραγωγές που φτιάχτηκαν με σκοπό να προωθήσουν κάποια βελτίωση (π.χ. ηχογραφήσεις για χαλάρωση και αυτοσυγκέντρωση) δεν είχαν τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Κανονικά η μουσική μπορεί με θαυματουργό τρόπο να μειώσει τις εντάσεις και την πίεση. Όταν κανείς υποχρεώσει τον εαυτό του να ακούσει κάποιο CD χαλάρωσης που δεν είναι της αρεσκείας του, τότε αντί για τη μείωση των εντάσεων θα παρουσιαστεί αύξησή τους, καθώς και το δυσάρεστο αίσθημα της πίεσης. Ακούστε λοιπόν τη μουσική με την οποία εσείς αισθάνεστε άνετα και ξεφύγετε από αδηγίες των ειδικών χαλαρωτικών ή άλλου είδους προκαθορισμένου σκοπού CD, αν ο ήχος σας δυσареσει!

Μερικά ενδιαφέροντα ευρήματα ερευνών μας δίνουν

ίσως κάποιες περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την καταπραϊντική ιδιότητα της μουσικής. Για παράδειγμα, η κελτική, η ιθαγενής αμερικανική μουσική, όπως και διάφορες άλλες μουσικές που εμπεριέχουν ήχους από δυνάμει τύμπανα ή φλάουτο, αποδεικνύονται εξαιρετικά καταπραϊντικές. Εξαιρετικά σημαντικό αποτέλεσμα ήταν και η ανακάλυψη πως οποιαδήποτε μουσική εκτελεστεί ζωντανά (LIVE) ακόμα και σε όχι τόσο δυνατή ένταση, προκαλεί θετικές αντιδράσεις. Αξίζει να σημειωθεί πως, όταν κανείς παίζει ο ίδιος μουσική ή τη δημιουργεί, παρουσιάζονται ακόμη πιο ευεργετικά αποτελέσματα.

Για πολλούς, η μουσική δεν είναι καθόλου απλή υπόθεση και για άλλους είναι το πιο απλό πράγμα. Πρόκειται για ακόμα ένα εργαλείο που ανάλογα με τη χρήση του παράγει αποτελέσματα, ωστόσο οι πιο ρομαντικοί μπορούν να καθιστήσουν τις σκέψεις τους με την πιο κάτω δήλωση: «Η μουσική δημιουργείται μέσα απ' την καρδιά και διαπλάθεται από τα συναισθήματα. Μπορεί κανείς μας να καυχηθεί πως έχει παραμείνει συναισθηματικά ανεπηρέαστος και ουδέτερος από αυτήν; Η μουσική έχει όντως την ιδιότητα αναπόφευκτα να ανοίγει την πόρτα των πιο βαθιών και μυστηριωδών μας συναισθημάτων».

Τεχνικές μεγιστοποίησης του αποτελέσματος της καταπραϊντικής επίδρασης της μουσικής

* Για να ξεπλυθείτε από το στρες, δοκιμάστε να κάνετε ένα μικρό υγιές εικοσάλεπτο μουσικό λουτρό! Βάλτε κάποια χαλαρωτική μουσική στο στερεοφωνικό σας και καθίστε σε μια άνετη θέση σ' ένα αναπαυτικό καναπέ ή κάπου στο πάτωμα κοντά στα ηχεία. Για μια βαθύτερη εμπειρία μπορείτε να φορέσετε τ' ακουστικά σας. Έτσι θα συγκεντρωθείτε περισσότερο και θα αποφύγετε την απόσπαση της προσοχής σας.

* Επιλέξτε μουσική με αργό ρυθμό. Πιο αργό από το ρυθμό των χτύπων της καρδιάς που είναι περίπου 72 χτύποι το λεπτό. Η μουσική που περιέχει επανάλυση ή που ακολουθεί κυκλική πορεία φαίνεται να είναι αποτελεσματικότερη για τους περισσότερους ανθρώπους.

* Καθώς παίζει η μουσική, επιτρέψτε της να σας ξεπλύνει απομακρύνοντας το στρες της μέρας μακριά από εσάς. Συγκεντρωθείτε στην αναπνοή σας, αφήστε τη να γίνει πιο βαθιά, πιο αργή και φυσιολογικότερη. Συγκεντρωθείτε στα κενά ήχων ανάμεσα στις νότες της μουσικής. Αυτό βοηθά στο να μην αναλύετε τη μουσική και οδηγεί στην πλήρη χαλάρωση.

* Αν χρειάζεστε υποκίνηση μετά από μια ημέρα έντονης εργασίας, διαλέξτε γρηγορότερη παρά αργή χαλαρωτική μουσική.

* Όταν αισθάνεστε πως περνάτε δύσκολη περίοδο στη ζωή σας, προτιμήστε μουσική απ' τα παλιά με την οποία είστε εξοικειωμένοι. Για παράδειγμα τραγούδια που ακούγατε όταν ήσασταν παιδιά κ.α.κ. Η οικειότητα συχνά προωθεί το αίσθημα του καθησυχασμού και της γαλήνης.

* Κάνετε περιπάτους ακούγοντας τα γουόκμαν να παίζει την αγαπημένη σας μουσική. Εισπνεύστε και εκπνεύστε συντονισμένα με τη μουσική. Αφήστε τη μουσική να σας «πάρει μαζί της». Αυτό αποτελεί μια πολύ καλή άσκηση για την αποβολή άγχους.

* Ακούγοντας τους ήχους της φύσης, όπως τα ωκεάνια κύματα ή την ηρεμία ενός δάσους, θα μπορείτε να μειώσετε την πίεση. Δοκιμάστε ένα μικρό δεκάλεπτο ή εικοσάλεπτο περίπατο, εάν είστε κοντά σε ακτή ή δάσος. Εάν όχι, μπορείτε ν' αγοράσετε CD-αυτών των ήχων που υπάρχουν σε πολλά καταστήματα μουσικής.

* Ένα χακρά είναι το κέντρο της δραστηριότητας του σώματος που λαμβάνει, απορροιώνει και εκφράζει την ενέργεια δύναμης ζωής. Η λέξη χακρά μεταφράζεται κυριολεκτικά ως ρόδα ή δίσκος και αναφέρεται σε μια περιστρεφόμενη σφαίρα της βιοενεργητικής δραστηριότητας που προέρχεται από τα σημαντικότερα γάγγλια νεύρων που διακλαδίζονται προς τα εμπρός από τη νωτιαία στήλη. Υπάρχουν επτά από αυτές τις ρόδες που συσσωρεύονται σε μια στήλη της ενέργειας που εκτάσεις από τη βάση της σπονδυλικής στήλης στην κορυφή του κεφαλιού. Υπάρχουν επίσης δευτερόντα χακράς στα χέρια, τα πόδια, τα άκρα δακτύλου και τους ώμους. Το χακρά θεωρείται ο δεσμός μεταξύ της μεταφυσικής ή και βιοφυσικής ενέργειας του ανθρώπινου σώματος.

Ρύπανση

Εσωτερικού Περιβάλλοντος

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Είναι καλά γνωστό πια ότι το φυσικό περιβάλλον στο οποίο ζούμε έχει υποστεί πολλές και αλληπάλλινες επιζήμιες ρυπάνσεις, που επηρεάζουν δυσμενώς την υγεία του ανθρώπου. Ωστόσο δεν έχει ακόμη διαδοθεί στον ίδιο βαθμό το παράλληλο πρόβλημα της ρύπανσης του εσωτερικού περιβάλλοντος.

Εσωτερικό περιβάλλον είναι η κατοικία μας και ο χώρος όπου εργαζόμαστε και γενικά όλοι οι κλειστοί χώροι. Ο χρόνος που βρισκόμαστε μέσα σε κάποιο εσωτερικό περιβάλλον είναι πολύ περισσότερος από όσο στο εξωτερικό περιβάλλον και έχει υπολογιστεί ότι για τους περισσότερους κατοίκους του ανεπτυγμένου κόσμου είναι γύρω στο 80-90% της ζωής τους. Αν και το πρόβλημα της ρύπανσης του εσωτερικού περιβάλλοντος είναι τόσο παλιό όσο και ο ανθρώπινος πολιτισμός, μόλις τις τελευταίες 3-4 δεκαετίες έχει ανησυχήσει σοβαρά τον άνθρωπο λόγω της μεγάλης αύξησης στις πηγές ρύπανσης και στα είδη των ρυπογόνων ουσιών από τη μία, και από την άλλη στην τάση για πιο αεροστεγείς, ενεργειακά αποδοτικούς κλειστούς χώρους, που έχει ως συνέπεια την μείωση του ρυθμού αλλαγής του αέρα στους εσωτερικούς χώρους και συνεπακόλουθα την συσσώρευση των διαφόρων ρύπων στον εσωτερικό χώρο.

Από πολλές επιστημονικές έρευνες των τελευταίων δύο δεκαετιών έχει διαπιστωθεί ότι τα επίπεδα πολλών ρυπαντών είναι από 2 μέχρι και 100 φορές ψηλότερα στα εσωτερικά

περιβάλλον από ό,τι στο εξωτερικό περιβάλλον. Η ρύπανση του εσωτερικού περιβάλλοντος είναι ανάμεσα στους 5 πρώτους περιβαλλοντικούς κινδύνους που αντιμετωπίζει ο άνθρωπος και θεωρείται η σοβαρότερη πληγή κινδύνου για τον καρκίνο. Οι ρυπαντές του εσωτερικού περιβάλλοντος προκαλούν στον άνθρωπο μια μεγάλη ποικιλία σοβαρών ασθενειών και επιδρούν δυσμενώς στην ικανότητα, την απόδοση, τη συμπεριφορά και την ποιότητα ζωής. Ακόμη και όταν οι αιτιολογικοί παράγοντες είναι άγνωστοι, έχουν σε πολλές περιπτώσεις ασθενών αποδοθεί στο λεγόμενο «σύνδρομο του ασθενούς κτηρίου» (όταν

τουλάχιστον το 20% των κα-
τοίκων ενός κτιρίου παρου-
σιάζουν παρόμοια συμπτώμα-
τα). Σύμφωνα με τον Παγκό-
σμιο Οργανισμό Υγείας η
ρύπανση του εσωτερικού πε-
ριβάλλοντος ευθύνεται για
περισσότερους θανάτους πα-
γκοσμίως από ό,τι η ρύπανση
του εξωτερικού περιβάλλο-
ντος, ακόμη και στις πιο μο-
λυσμένες πόλεις.

Η επίδραση που έχει η εσω-
τερική ρύπανση στον άνθρωπο
εξαρτάται από τα επίπεδα των ρύπων, τον χρόνο
έκθεσης και την ευαισθησία των ανθρώπων που
εκτίθενται στους ρύπους. Είναι αποδεκτό όμως ότι
η μακροχρόνια έκθεση σε μικρές συγκεντρώσεις,
οι οποίες δεν είναι ασυνήθιστες στους διάφορους
κλειστούς χώρους, είναι δυνατό να επηρεάσει
δυσμενώς την υγεία. Ως ομάδες υψηλού κινδύνου
θεωρούνται τα παιδιά, οι υπερήλικες, οι χρόνια
άρρωστοι, οι ασθενείς με αναπνευστικά και καρ-
διολογικά προβλήματα, οι αλλεργικοί, οι ασθμα-
τικοί, οι εγκυμονούσες και οι καπνιστές. Το αν-
θρώπινο σώμα έχει μια πολύ μεγάλη ικανότητα να
απορροφά όλους τους τύπους χημικών και είτε να
τους χρησιμοποιεί για τη λειτουργία του σώματος
ή να τους αποβάλλει. Όμως, όταν ο ρύπος φθάσει
σε τέτοιο επίπεδο μέσα στο σώμα που να
υπερβαίνει την ικανότητα της αποβολής του, τότε
καθίσταται τοξικός.

Τα είδη των ρυπαντών εσωτερικού περιβάλλοντος
χωρίζονται γενικά σε βιολογικούς ρυπαντές, μι-
κροσωματίδια και αέριους ρυπαντές, ρυπαντές του
νερού και των τροφίμων, ραδιενέργεια, ηλεκτρο-
μαγνητισμό, θόρυβο κτλ. Πιο κάτω δίδονται με-
ρικοί από τους σημαντικότερους ρυπαντές.

1. ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΡΥΠΑΝΤΕΣ

Οι βιολογικοί ρυπαντές, δηλαδή τα βακτήρια, οι
ιοί, οι μύκητες, τα ακάρια, έντομα κτλ. είναι αδύ-
νατο να ελεγχθούν στο εξωτερικό περιβάλλον
αλλά μπορούν να ελεγχθούν στο εσωτερικό περι-
βάλλον. Οι βιολογικοί ρυπαντές εισέρχονται στα

κτίρια μέσω του εξωτερικού αέρα, των ανθρώπων,
κατοικίδιων ζώων και των εντόμων. Τα συνήθη
συμπτώματα που συνοδεύονται από την παρουσία
βιολογικών ρυπαντών είναι το φτάρνισμα, υγρά
μάτια, βήξιμο, δύσπνοια, ζαλάδα, ληθαργία, πυρε-
τός και εντερικά προβλήματα.

α. Βακτήρια: τα βακτήρια αρέσκονται στις δρο-
σερές θερμοκρασίες με υψηλή υγρασία. Πηγές
αυτών εκτός από τον άνθρωπο μπορεί να είναι τα
συστήματα κλιματισμού, οι τουαλέτες, ξύλινες
επιφάνειες που έχουν απορροφήσει υγρά κτλ. Τα
βακτήρια αποτελούν σοβαρότερη απειλή σε κτίρια
με κακό εξαερισμό και κακή συντήρηση των φίλ-
τρων στα κλιματιστικά συστήματα.

β. Μύκητες (μούχλα): Η οικιακή μούχλα ανα-
πτύσσεται στους χώρους με υψηλή υγρασία. Με-
ρικοί μύκητες είναι παθογόνοι στον άνθρωπο.
Έχουν την ικανότητα να διαχέονται στον εσω-
τερικό αέρα, να αεροβιούν και να αερομεταφέρο-
νται, και εισπνεόμενοι έρχονται σε επαφή με τον
ανθρώπινο οργανισμό προκαλώντας προβλήματα
υγείας, αν και εφόσον είναι παθογόνοι. Μπορούν
να προκαλέσουν αλλεργικές αντιδράσεις αλλά
ακόμη και μυκητοτοξικές, όταν πρόκειται για
μύκητες που παράγουν επικίνδυνες τοξίνες. Οι
μύκητες επίσης ερεθίζουν τα μάτια, τη μύτη, το
λάρυγγα και τους πνεύμονες. Ο περιορισμός των
μυκήτων γίνεται με τον έλεγχο της υγρασίας.
Είναι επίσης ορθό, σημεία που βρέχονται με νερό
να καθαρίζονται συνεχώς, τα αποχωρητήρια και οι
υπόγειοι χώροι να αερίζονται καλά και να
ελέγχεται η ανάπτυξη μούχλας στις γλάστρες των
εσωτερικών χώρων.

Ανάπτυξη μυκήτων σε διαμέρισμα ως αποτέλεσμα υψηλής υγρασίας.

γ. Έντομα: Τα έντομα που πιθανό να βρίσκονται στο εσωτερικό περιβάλλον φιλοξενούν ή μεταφέρουν βιολογικούς ρυπαντές που μπορούν να μολύνουν τον αέρα, το νερό και τα τρόφιμα. Ο έλεγχός τους μπορεί να γίνεται με τη χρήση παγίδων αντί παραδοσιακών εντομοκτόνων χημικών. Σε περίπτωση που παρατηρείται σημαντική προσβολή από κατσαρίδες είναι καλό να ψεκάζονται τα φρεάτια του αποχετευτικού συστήματος με εντομοκτόνο και όπου χρειάζεται τα καπάκια των φρεατίων να γρασάρονται ώστε να είναι αεροστεγή.

δ. Ακάρια: Τα ακάρια είναι μικροσκοπικοί οργανισμοί που μεταφέρονται με τα σωματίδια σκόνης στην ατμόσφαιρα. Σχετίζονται συνήθως με κλινοσκεπάσματα, χαλιά, μάλλινα ή ρούχια παιχνίδια και ορισμένα έπιπλα. Ανάμεσα στις τροφές με τις οποίες διατρέφονται είναι και απολεπίσματα του ανθρώπινου δέρματος. Αρέσκονται στις συνθήκες υψηλής υγρασίας. Ακόμη και όταν είναι νεκρά, είναι δυνατό να προκαλέσουν αλλεργικές αντιδράσεις στον άνθρωπο. Στις περισσότερες περιπτώσεις η μείωση του αριθμού των ακάριων επιτυγχάνεται με τον έλεγχο της σκόνης εντός των κτιρίων. Καλό είναι επίσης όλα τα κλινοσκεπάσματα και οι μαξιλαροθήκες να πλένονται κάθε εβδομάδα σε ζεστό νερό. Άλλοι πρακτικοί τρόποι ελέγχου των ακάριων είναι το συχνό πλύσιμο των κουρτινών, η απομάκρυνση οποιοδήποτε αντικειμένου από το κάτω μέρος του στρώματος και η απομάκρυνση χαλιών από τα υπνοδωμάτια.

2. ΜΙΚΡΟΣΩΜΑΤΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΕΡΙΟΙ ΡΥΠΑΝΤΕΣ

α. Σκόνη: Τα φυσικά μικροσωματίδια στη σκόνη προέρχονται από τις πέτρες, το ξύλο, την άμμο, το χώμα, τα ορυκτά κ.ά. Είναι φυσιολογικό τα επίπεδα σκόνης στο εσωτερικό περιβάλλον να είναι ψηλότερα από ό,τι αυτά στο εξωτερικό περιβάλλον, επειδή τα μικροσκοπικά σωματίδια σκόνης δραστικά αφαιρούνται από οποιοδήποτε τύπο φίλτρου εξαερισμού. Κάποιοι μεγέθους μικροσωματίδια μπορούν να εισχωρήσουν και να κατακοιτιστούν στον αναπνευστικό σωλήνα. Η σκόνη είναι

μία από τις κύριες αιτίες πρόκλησης άσθματος και ρινίτιδας. Η μακροχρόνια έκθεση στη σκόνη επηρεάζει την αναπνοή και κάνει τον άνθρωπο πιο επιρρεπή στα κρυολογήματα. Ανάλογα με τα χημικά συστατικά της σκόνης, μπορεί να διαλυθεί στο αίμα και να παραμείνει εκεί για χρόνια.

β. Ίνες: Οι ίνες που αιωρούνται στην ατμόσφαιρα έχουν μεγαλύτερο μέγεθος από τα σωματίδια σκόνης και μπορούν να προκαλέσουν ερεθισμό στο δέρμα και στα μάτια. Μερικά άτομα δυνατό να εκδηλώσουν αλλεργικές αντιδράσεις σε ουσίες που περιέχονται σε ανθρωποποιητές ορυκτές ίνες. Η έκθεση σε πολύ ψηλές συγκεντρώσεις ορυκτών ινών στον χώρο της εργασίας μπορεί να έχει καρκινογόνες επιδράσεις.

γ. Παθητικό κάπνισμα: Έχει πια αναγνωριστεί ότι ο καπνός από καπνικά προϊόντα επιφέρει αλλαγές στους ανθρώπινους ιστούς προκαλώντας ασθένειες. Ο καπνός είναι η πιο σημαντική πηγή αέριων μικροσωματιδίων στον εσωτερικό χώρο μετά την οικιακή σκόνη. Ο καπνός από τα τσιγάρα είναι η σημαντικότερη πηγή βενζόλη, γνωστής καρκινογόνου ουσίας, στον εσωτερικό χώρο. Ο καπνός από το τσιγάρο περιέχει περισσότερο από 4.000 χημικές ουσίες, από τις οποίες πολλές είναι τοξικές και τουλάχιστον 43 είναι καρκινογόνες. Αρκετές από τις περιεχόμενες ουσίες προκαλούν μόνιμες αλλαγές στην γενετική δομή των ανθρώπινων κυττάρων. Συχνά η συγκέντρωση των ρύπων στον εκπνεόμενο καπνό είναι ψηλότερη από αυτή στον εισπνεόμενο από τον καπνιστή καπνό. Αυτό συμβαίνει όταν ο καπνιστής δεν εισπνέει βαθιά τον καπνό. Οι κίνδυνοι του παθητικού καπνίσματος είναι ίδιοι με αυτούς του ενεργητικού. Εκτιμάται ότι κάθε χρόνο περισσότερο από 35.000 παθητικοί καπνιστές πεθαίνουν από καρκίνο των

πνευμόνων. Το παθητικό κάπνισμα προκαλεί ασθένειες στο κατώτερο αναπνευστικό σύστημα και σοβαρούς ερεθισμούς στα ανώτερα. Ακόμη, προκαλεί ερεθισμούς στα μάτια, τη μύτη και το φάρυγγα και επηρεάζει δυσμενώς το καρδιαγγειακό σύστημα. Κρίνεται επιβαλλόμενο όπως κανείς μην καπνίζει ποτέ μέσα στο σπίτι ή τον εργασιακό χώρο. Αυτός

είναι ουσιαστικά ο μόνος αποτελεσματικός τρόπος ελέγχου και θα πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη ότι ο καπνός του τσιγάρου επικάθεται στα έπιπλα, στους τοίχους, τις κουρτίνες και τα ρούχα, όπου παραμένει για πολύ χρόνο ακόμη και όταν γίνεται καλός εξαερισμός.

δ. Μονοξείδιο του άνθρακα:

Το αέριο αυτό παράγεται, όταν γίνεται ατελής καύση υλών που περιέχουν άνθρακα. Ανάμεσα στις κύριες πηγές είναι οι συσκευές μαγειρέματος, αυτοκίνητα που είναι ξεκινημένα μέσα σε κλειστά γκαράζ, ο καπνός του τσιγάρου και το τζάκι. Όταν ένα σπίτι έχει υψηλή θερμομόνωση, υπάρχει ο κίνδυνος το μονοξείδιο του άνθρακα να συσσωρευθεί σε ανθυγιεινά ή και ακόμη θανάσιμα επίπεδα χωρίς να το αντιληφθούμε. Η έκθεση του ανθρώπου σε

χαμηλές ή μέτριες συγκεντρώσεις μονοξειδίου του άνθρακα προκαλεί επιπτώσεις όπως πονοκέφαλο μέχρι διανοητική σύγχυση και ταχυκαρδία. Σε υψηλές συγκεντρώσεις προκαλείται δηλητηρίαση, η οποία μπορεί να οδηγήσει μέχρι και στον θάνατο. Συνιστάται όπως, όταν γίνεται καύση ξυλοκαρβουνών (τζάκια, γκριλ κτλ.) μέσα σε κλειστούς

χώρους, ο εξαερισμός να είναι απόλυτος και διαρκής, ακόμη και μετά την ολοκλήρωση της καύσης. Ποτέ δεν πρέπει να κοιμόμαστε μέσα σε ένα κλειστό χώρο όπου γίνεται καύση.

ε. Διοξείδιο του άνθρακα:

Το αέριο αυτό βρίσκεται σε πολύ μικρές συγκεντρώσεις στον κανονικό εξωτερικό αέρα. Στον εσωτερικό αέρα συσσωρεύεται, καθότι οι άνθρωποι συνεχώς το εκπνέουν καθώς αναπνέουν. Είναι το κύριο προϊόν της καύσης και πηγές του α-

ποτελούν τα γκαζάκια, οι γκαζιέρες συσκευές με καυσόξυλα. Όταν ο άνθρωπος εκτίθεται για μεγάλα χρονικά διαστήματα σε συγκεντρώσεις διοξειδίου του άνθρακα που υπερβαίνουν τα ασφαλή όρια, επηρεάζεται η αναπνοή και ο μεταβολισμός. Σε υψηλές συγκεντρώσεις μπορεί να

προκαλέσει τον θάνατο. Σημαντικός τρόπος ελέγχου είναι ο καλός εξαερισμός, ο οποίος θα πρέπει να αυξάνεται, όταν γίνεται καύση υγραερίου, κηροζίνης ή καυσόξυλων.

Στ. Αμιάντος: Το πρόβλημα της ύπαρξης ινών αμιάντου στην ατμόσφαιρα οφείλεται στην εξόρυξη και επεξεργασία αμιάντου καθώς και στη χρήση προϊόντων αμιάντου στις κατασκευές και τη βιομηχανία. Ίνες αμιάντου μπορούν να απελευθερωθούν στο περιβάλλον και κατά το ξήλωμα ή ξεφόρτωμα αμιάντου ή αμιαντοκατασκευών. Τα επίπεδα ινών αμιάντου είναι γενικότερα πιο ψηλά στις αστικές περιοχές και ιδιαίτερα κοντά σε δρόμους με μεγάλη κυκλοφορία. Ο κίνδυνος στον άνθρωπο από τις ίνες αμιάντου εξαρτάται από τη συγκέντρωση των ινών και τα χρόνια έκθεσης. Η σοβαρότερη ασθένεια που προκαλεί είναι η ασθένεια των πνευμόνων και ειδικότερα το μεσοθωρίωμα.

Η κατάποση ινών αμιάντου με το νερό ή το φαγητό δεν είναι επικίνδυνη, γιατί αποβάλλονται

από τον οργανισμό. Ο κίνδυνος προκαλείται όταν εισπνεύουμε αέρα που περιέχει ίνες αμιάντου. Ο κίνδυνος από την εισπνοή αμιάντου είναι πέντε φορές μεγαλύτερος για τους καπνιστές. Στα παλιά σπίτια, γενικά πριν από το 1980, χρησιμοποιούνταν οικοδομικά υλικά που περιείχαν αμιάντο. Επίσης μέχρι πριν από μερικά χρόνια χρησιμοποιούνταν εκτενώς ο αμιάντος για την κατασκευή αντικειμένων όπως φρένα αυτοκινήτων, σίδερα ρούχων κτλ. Αν και σήμερα δεν γίνεται πια χρήση αμιάντου, αρκετοί άνθρωποι που μένουν ή εργάζονται σε παλιά κτήρια διατρέχουν κίνδυνο. Πολύ σημαντικό είναι να αποφεύγουμε να απομακρύνουμε υλικά αμιάντου μόνοι μας, αφού χρειάζονται για το σκοπό αυτό ιδιαίτερες προφυλάξεις και τεχνογνωσία που διαθέτει μόνο εξειδικευμένο προσωπικό.

Ζ. Μόλυβδος: Ανάμεσα στις κυριότερες πηγές μολύβδου είναι τα καυσάκια αυτοκινήτων που χρησιμοποιούν καύσιμα που περιέχουν μόλυβδο, μπογιές, μολυβδοσωληθίνες νερού, ορισμένες μπαταρίες αυτοκινήτων, κεραμικά σκεύη κ.ά. Όταν

εισπνευστεί ή καταποθεί μόλυβδος, αυτός σω- σωρεύεται στον οργανισμό μέχρι να προκληθεί δηλητηρίαση που εκδηλώνεται με αναιμία, δυ- σκοιλιότητα, κοιλικά άλγη και παράλυση των αρ- θρώσεων. Σε υψηλές συγκεντρώσεις μπορεί να προκαλέσει θάνατο, ενώ ακόμη και σε χαμηλό- τερες συγκεντρώσεις μπορεί να προκαλέσει στα παιδιά προβλήματα όπως πνευματική καθυστέρη- ση.

Αν και πολλές απαγορεύσεις έχουν περιορίσει κατά πολύ τα επίπεδα μόλυβδου, χρειάζεται και από μέρους του πολίτη προσοχή. Δεν πρέπει να απομακρύνουμε μόνοι μας ή να επεμβαίνουμε σε προϊόντα που πιθανό να περιέχουν μόλυβδο, όπως οι παλιές μπαγιές με βάση τον μόλυβδο. Επίσης να αποφεύγουμε να περπατάμε σε μολυ- σμένες περιοχές και μετά να εισερχόμαστε στο σπίτι μας χωρίς προηγουμένως να αφαιρούμε και να πλένουμε τα παπούτσια μας.

η. Υδράργυρος: Ανάμεσα στις κυριότερες πι- γές υδράργυρου είναι η καύση γαιανθράκων, οι αποτεφρωτήρες και οι καυστήρες αποβλήτων. Στην πράξη όμως κύριος τρόπος εισόδου του υδράργυ- ρου στον ανθρώπινο οργανισμό είναι δια της κα- τάποσης μολυσμένων τροφίμων και νερού. Ο αέριος υδράργυρος εναποτίθεται στο έδαφος και στο νερό, από όπου μεταφέρεται στους υδρόβιους οργανισμούς. Σταδιακά συσσωρεύεται και όσο πιο μεγάλος είναι ο υδρόβιος οργανισμός, τόσο πιο μεγάλη είναι και η ποσότητα του υδράργυρου. Επομένως ο άνθρωπος που τρώει μεγάλα ψάρια που προέρχονται από μολυσμένα νερά είναι αυτός που διατρέχει τον μεγαλύτερο κίνδυνο. Σε υψηλές συγκεντρώσεις ο υδράργυρος μπορεί να προκαλέ- σει μέχρι και θάνατο, ενώ σε μικρότερες συγκεν- τρώσεις μπορεί να προκαλέσει εντερικές διαταρα- χές και βλάβες στο συκώτι και στον εγκέφαλο. Ο πολίτης πρέπει να προσέχει τι ψάρια καταναλώνει. Επίσης οι κτηνοτρόφοι να αποφεύγουν τη χρήση όποιων ιχθυοκλυσμών για τη διατροφή των ζώων τους.

θ. Πτηνικά Οργανικά Συστατικά (VOCs): Βρίσκονται σε όλους τους εσωτερικούς χώρους. Προέρχονται από μια πληθώρα υλικών και αντι- κειμένων όπως γόμες, χημικές ουσίες σε έπιπλα, εντομοκτόνα, καύσιμα, σπρέι, απορρυπαντικά, με- λάνια, μορισανίδες κτλ. Είναι ουσίες που έχουν την ιδιότητα να εξαερώνονται σε θερμοκρασία

δωματίου. Η συγκέντρωση των VOCs στο εσω- τερικό περιβάλλον είναι 2 μέχρι 10 φορές μεγα- λύτερη από αυτή στο εξωτερικό περιβάλλον. Ανά- μεσα στα σημαντικότερα VOCs είναι η φορμαλ- δεϋδη, το βενζοπυρένιο, οι διοξίνες και το βενζό- λιο. Η εισπνοή των VOCs προκαλεί μια μεγάλη ποικιλία ερεθισμών και ασθενειών, αφού πάρα πολλά από αυτά είναι τοξικά και μερικά είναι καρκινογόνα ή μεταλλαξιογόνα. Ανάμεσα στα μέτρα περιορισμού των VOCs είναι η τήρηση οδη- γιών ασφαλείας κατά τη χρήση χημικών, ο καλός εξαερισμός και η χρήση φυσικών προϊόντων όπως αλάτι, ξίδι, σόδα, χυμός λεμονιού και σα- πούνι λαδιού για οικιακές εργασίες αντί βιομη- χανικών προϊόντων.

3. ΡΑΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ

Το πρόβλημα της αυξημένης ραδιενέργειας στο εσωτερικό περιβάλλον οφείλεται στο φυσικό στοιχείο ραδόνιο. Το ραδόνιο είναι άσχημο ραδιενεργό αέριο και βρίσκεται σε όλα τα εδάφη σε διαφορετικές συγκεντρώσεις. Μπορεί να βρί- σκεται και σε μερικά οικοδομικά υλικά που παρά- γονται από χώμα ή πετρώματα. Οι συγκεντρώσεις ραδονίου στον αέρα του εσωτερικού περιβάλλο- ντος είναι πολύ μεγαλύτερες από ό,τι αυτές στον αέρα του εξωτερικού περιβάλλοντος. Το ραδόνιο εισέρχεται στις οικίες μας μέσω μικροσκοπικών ανοιγμάτων μεταξύ του πατώματος και των τοίχων αλλά και μέσω των αποχετευτικών σωλήνων. Τα ραδιενεργά σωματίδια που εκπέμπει το ραδόνιο προσκολλούνται στη σκόνη και άλλα σωματίδια στον αέρα που εισπνέουμε.

Το ραδόνιο είναι ο δεύτερος σε σημασία παράγο- ντας πρόκλησης καρκίνου του πνεύμονος μετά το κάπνισμα. Όταν υπάρχουν υποψίες υψηλών συγκεντρώσεων ραδονίου σε κλειστό χώρο, πρέ- πει να γίνουν μετρήσεις των συγκεντρώσεων. Αφού διαπιστωθεί το πρόβλημα, μπορούν να λη- φθούν αποτελεσματικά μέτρα μείωσης των συγ- κεντρώσεων. Το σφράγισμα κενών στο δάπεδο και η βελτίωση του εξαερισμού στο υπέδαφος κάτω από το πάτωμα μπορεί να μειώσει σημαντικά τα επίπεδα ραδονίου στον εσωτερικό αέρα. Και στην περίπτωση του ραδονίου σημαντικό ρόλο έχει ο καλός εξαερισμός των κλειστών χώρων.

4. ΗΛΕΚΤΡΟΜΑΓΝΗΤΙΣΜΟΣ

Όταν μια ηλεκτρική συσκευή είναι συνδεδεμένη με το ρεύμα, δημιουργεί γύρω της ένα ηλεκτρικό πεδίο. Όταν έπειτα το ηλεκτρικό ρεύμα κινηθεί μέσα στη συσκευή, δημιουργείται και ένα μαγνητικό πεδίο. Μαζί τα δύο φτιάχνουν το ηλεκτρομαγνητικό πεδίο, το οποίο μεταφέρει στον περιβάλλοντα χώρο ακτινοβολία. Το ηλεκτρικό πεδίο δεν διαπερνά τα ρούχα και το δέρμα, αλλά το μαγνητικό πεδίο έχει τη δυνατότητα να τα διαπερνά και να επηρεάζει όργανα του σώματος.

Έχει αποδειχθεί ότι τα ηλεκτρομαγνητικά πεδία υψηλής συχνότητας έχουν πολύ δυσμενείς επιδράσεις στην υγεία. Υπάρχουν ακόμη ενδείξεις ότι τα ηλεκτρομαγνητικά πεδία χαμηλής συχνότητας επηρεάζουν πολύ δυσμενώς την υγεία.

Είναι συνετό ο απλός πολίτης να αποφεύγει όσο μπορεί τα ηλεκτρομαγνητικά πεδία. Ο βαθμός που τα ηλεκτρομαγνητικά πεδία επηρεάζουν τον άνθρωπο εξαρτάται από τη διάρκεια έκθεσης, την απόσταση από την πηγή και τη θωράκιση του ανθρώπου. Πρακτικά μέτρα που μπορούν να εφαρμοσθούν για να μειωθεί η έκθεση στα ηλεκτρομαγνητικά πεδία είναι να καθόμαστε σε απόσταση τουλάχιστον 60εκ. από τους υπολογιστές, να χρησιμοποιούνται νέου τύπου οθόνες (LCD) που έχουν μικρότερη ακτινοβολία, να καθόμαστε όσο πιο μακριά μπορούμε από την τηλεόραση, να περιορίζουμε τη χρήση ασύρματων και κινητών τηλεφώνων, να μην στεκόμαστε πολύ κοντά σε ηλεκτρικές συσκευές, όταν αυτές λειτουργούν, να μην έχουμε κοντά στο κεφάλι μας λαμπτήρες αλογόνου, ηλεκτρικά ρολόγια και ραδιόφωνα και γενικά να αποφεύγουμε τη χρήση ηλεκτρικών συσκευών που δεν είναι απόλυτα αναγκαίες, όπως π.χ. ηλεκτρική οδοντόβουρτσα, ηλεκτρική ξυριστική μηχανή, ηλεκτρονικά παιχνίδια κτλ.

5. ΘΟΡΥΒΟΣ (ΗΧΟΡΥΠΑΝΣΗ)

Ως θόρυβος νοείται κάθε ανεπιθύμητος ήχος. Η ένταση του ήχου εκφράζεται σε ντεσιμπέλ (dB). Στο σπίτι η ηχορύπανση προκαλείται κυρίως από τα ντεσιμπέλ της μουσικής, ενώ στο χώρο της εργασίας από τα μηχανήματα. Σε κάποιες περιπτώ-

σεις ο θόρυβος από αεροπλάνα ή βορέα σχήματα μπορεί να εισχωρήσει στο εσωτερικό περιβάλλον. Η ένταση των ντεσιμπέλ επηρεάζει τον άνθρωπο με ποικίλους τρόπους. Η έκθεση στον θόρυβο συχνά θεωρείται ως αιτία ποικίλων σωματικών ή ψυχολογικών προβλημάτων. Καλά αποδεδειγμένη είναι η μείωση ή και απώλεια της ακοής. Ο βαθμός της επίδρασης εξαρτάται από την ένταση του θορύβου, τη διάρκεια έκθεσης, την συχνότητα του θορύβου (Hz) και την ευαισθησία του ατόμου. Αρκετές έρευνες έχουν αποδείξει ότι ο θόρυβος επηρεάζει τη γενική υγεία και ειδικότερα το καρδιαγγειακό σύστημα.

Ο θόρυβος που εισέρχεται στο εσωτερικό περιβάλλον από το εξωτερικό περιβάλλον, αν και δεν προκαλεί προβλήματα στην ακοή, έμμεσα επηρεάζει δυσμενώς την υγεία, αφού διαταράσσει τον ύπνο και την ξεκούραση και δυσκολεύει την ανθρώπινη επικοινωνία. Η ένταση του θορύβου που προέρχεται από εξωτερικά μηχανήματα όπως κομпресόρους κτλ. καθώς και ο θόρυβος στον χώρο της εργασίας διέπονται από λεπτομερή νομοθεσία. Για το θόρυβο όμως που προκαλείται από διάφορες σκληπριές όπως σκύλους, παιδιά, εξωτερικά πάρτι κτλ. τα πράγματα είναι λιγότερο ελεγχόμενα, αφού αν και υπάρχει σχετική νομοθεσία, αυτή δεν είναι εύκολα εφαρμόσιμη και συνήθως απαιτεί την άμεση επέμβαση της αστυνομίας.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Το θέμα της ρύπανσης του εσωτερικού περιβάλλοντος είναι τεράστιο και έχει αναπτυχθεί γύρω από αυτό μια τεράστια βιβλιογραφία, η οποία αυξάνεται. Είναι θέμα πολυσύνθετο και διεπιστημονικό και αποτελεί μεγάλο κεφάλαιο όσον αφορά την ποιότητα ζωής. Οι έρευνες σχετικά με το θέμα έχουν προχωρήσει πολύ και η πληροφόρηση και ευαισθητοποίηση του κοινού έχει αυξηθεί.

Είναι απολύτως απαραίτητο όπως τα σπίτια μας αερίζονται καλά, τηρείται σε αυτά περιορισμός των πηγών ρύπανσης και της υγρασίας και να είναι χώρος απαγόρευσης του καπνίσματος. Η χρήση συσκευών καθαρισμού του εσωτερικού αέρα μπορεί να βελτιώσει σε κάποιο βαθμό την ποιότητα

του εσωτερικού αέρα αλλά θα πρέπει να αποφεύγονται αυτές που χρησιμοποιούν όζον, το οποίο όζον είναι το ίδιο ρυπαντής, και τα φίλτρα αυτών θα πρέπει να αλλάζονται συχνά. Πάντοτε πρέπει να τηρούνται οι αρχές της πρόληψης και της προφύλαξης.

Λόγω της πολυπλοκότητας του θέματος και της πολύ μεγάλης δυσκολίας για αντικειμενικότητα όσον αφορά τα επίπεδα και τα ανώτατα επιτρεπτά όρια των ρυπαντών στα σπίτια, η νομοθεσία δεν έχει καθορίσει όρια για το εσωτερικό περιβάλλον των σπιτιών. Έχει όμως καθορίσει όρια και περιορισμούς στη χρήση οικοδομικών υλικών, χημικών προϊόντων και καταναλωτικών αγαθών όσον αφορά στην περιεκτικότητά τους σε τοξικές ουσίες και στην ασφάλειά τους. Ακόμη, με σκοπό την προφύλαξη του κοινού έχει καταστήσει υποχρεωτική τη σήμανσή τους με οδηγίες χρήσης και ασφάλειας.

Παράλληλα με το νομοθετικό πλαίσιο η Ευρωπαϊκή Κοινότητα έχει αναπτύξει το «Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσεως 2004-2010 για την σχέση Περιβάλ-

λοντος και Υγείας», βάσει του οποίου έχει αναπτυχθεί και στην Κύπρο το «Εθνικό Σχέδιο Δράσης για το Περιβάλλον και την Υγεία του Παιδιού, 2007-2010». Τα σχέδια αυτά κύριο στόχο έχουν τη βελτίωση του βαθμού πληροφόρησης και συντονισμού των εμπλεκόμενων φορέων για το Περιβάλλον και την Υγεία, την ενίσχυση της έρευνας, την ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση του κοινού, την ειδικότερη εκπαίδευση των επαγγελματιών υγείας, την ενσωμάτωση πρακτικών πρόληψης και προφύλαξης στην καθημερινή ζωή, τη βελτίωση της ποιότητας του αέρα των εσωτερικών χώρων, τη μείωση της έκθεσης στην ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία κ.ά.

Η αντίδραση του ανθρώπου στο πρόβλημα της ρύπανσης του εσωτερικού περιβάλλοντος όπου ζει είναι απαραίτητη και για να επιτύχει τη βελτίωση θα πρέπει να επιδιώξει τη γνώση, την σύνεση, την προφύλαξη, την πρόληψη, την περιβαλλοντική συνείδηση και την τακτική της σωστής επιλογής και της αποφυγής της εύκολης λύσης που πολλές φορές μας επιβάλλεται εις βάρος της ποιότητας της ζωής μας.

Η αλόγιστη καταστροφή του περιβάλλοντος

Οι φονικές φωτιές που έπληξαν το περασμένο καλοκαίρι την καταπράσινη Ελλάδα και άφησαν στο πέρασμά τους στάχτες και αποκαΐδια, καταστροφή και εικόνα εξαθλίωσης, μαρτυρούν συν τοις άλλοις την ύπαρξη πνευματικής κρίσης. Πρόκειται για απάνθρωπο βασανισμό του περιβάλλοντος, βιασμό του και απόπειρα αφανισμού του. Οι τόσες πολλές φωτιές αποτελούν απόρροια της έλλειψης σεβασμού προς το περιβάλλον και κατά συνέπεια, οι ρίζες του φαινομένου αυτού πρέπει να αναζητηθούν στην πνευματική φτώχεια και μιζέρια που φαίνεται πως επικρατεί. Μόνο ένας άνθρωπος που δεν είναι σωστά τοποθετημένος απέναντι στη ζωή και σε ό,τι αυτή εμπεριέχει μπορεί να δημιουργήσει τόσο κακό στο περιβάλλον. Μόνο ένας άνθρωπος που δεν σέβεται τον χώρο που ζει και αναπνέει βρίσκει το ψυχικό σθένος να προβεί σε μία τέτοια μακάβρια πράξη.

Το περιβάλλον αποτελεί τον «οίκο» του ανθρώπου, δηλαδή τον χώρο όπου διαμένει, πορεύεται, προσδεύει και ολοκληρώνεται ως ύπαρξη. «Οίκος» είναι ολόκληρη η γή, το σπίτι του ανθρώπου, με την ευρύτερη έννοια. Καταστρέφοντας κανείς το σπίτι του, αναπόφευκτα καταστρέφει και την ίδια την ύπαρξή του. Όχι μόνο γιατί η πράξη της καταστροφής προδίδει μία ύπαρξη απογυμνωμένη από κάθε ηθική, μια ύπαρξη που ταυτίζει τον εαυτό της με τον αφανισμό και τον μηδενισμό,

αλλά κυρίως διότι, όπως μπορούν να βεβαιώσουν οι πε-
ρι-

βαλλοντολόγοι, η καταστροφή του περιβάλλοντος, δηλαδή του «οίκου», ανεξάρτητα από την μορφή που παρουσιάζεται, φέρει αναπόφευκτα πολλές αρνητικές συνέπειες για το μέλλον, που με τη σειρά τους δημιουργούν άλλα σοβαρά προβλήματα. Πρόκειται για αλυσίδα κακών που είναι πολύ δύσκολό, αν όχι εντελώς αδύνατο, να αντιμετωπιστούν και να θεραπευτούν. Είναι αυτονόητο πως οι επιπτώσεις αυτές επιβαρύνουν τον άνθρωπο και τη δική του ζωή. Θα έλεγε κανείς πως υπάρχει μια καταπληκτική και μυστηριώδης συνοχή και ενότητα στο περιβάλλον, όπου αν καταστραφεί κάτι, η καταστροφή επιδρά αρνητικά σε κάτι άλλο. Στην προκειμένη περίπτωση οι αρνητικές επιδράσεις στρέφονται εναντίον του ανθρώπου. Ήδη, οι επιστήμονες με τα πρόσφατα δεδομένα, που ακόμα δεν έχουν αξιολογηθεί και αναλυθεί στο έπακρο, κάνουν λόγο για καταστροφικές

πλημμύρες που πρόκειται να παρουσιαστούν συντομα, με τις πρώτες βροχές, εξαιτίας της πρόσφατης περιβαλλοντικής καταστροφής. Από την άλλη, επισημαίνεται με ιδιαίτερη έμφαση το βέβαιο της αύξησης της θερμοκρασίας, κατάσταση που όπως μπορεί να αντιληφθεί ο καθένας, θα είναι ιδιαίτερα βασανιστική, ανυπόφορη και εξαιρετικά επικίνδυνη για την ανθρώπινη ζωή.

Για ένα πράγμα πρέπει να είμαστε βέβαιοι. Ότι οι παρεμβάσεις του ανθρώπου στο φυσικό περιβάλλον μας φέρνουν πιο κοντά στο χείλος της καταστροφής και του αφανισμού. Μόνο με την απόκτηση οικολογικής συνείδησης, θα μπορέσουμε να αντιμετωπίσουμε κάθε μορφή φυσικής καταστροφής και με τον τρόπο αυτό να διασφαλίσουμε ένα καλύτερο μέλλον όχι μόνο για μας, αλλά και για τις γενεές που θα ακολουθήσουν.

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΑΣΤΡΟΛΟΓΙΑ

Είναι γεγονός και είναι αλήθεια ότι η εποχή μας χαρακτηρίζεται ως η εποχή των αντιθέσεων. Οι απιστευτές ιατρικές και επιστημονικές ανακαλύψεις έχουν ανατρέψει όλα όσα οι επιστήμονες κατοχύρωναν μέχρι σήμερα. Και όντως, από την άλλη, παρατηρείται στις μέρες μας μία σχιζοφρενική, θα τολμούσα να πω, τάση του σημερινού ανθρώπου προσκόλλησης σε αποκρυφιστικά φιλοσοφικά συμπλέγματα, όπου κονιορτοποιείται η ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

Αναφερόμαστε στην έξη της αστρολογίας. Αφορμή του σημερινού άρθρου ήταν το λάθος μου μέσα στο παιχνίδι των ραδιοφωνικών καναλιών, άλλως πως ζάπινγκ, όπου μέσα από τη παράξενη ζέση της ημέρας, άκουα έκπληκτος από ραδιοφώνου μία «κορυφαία» και «ειδική» αστρολόγο να κάνει προβλέψεις με ύφος καρδινάλιου σε αφελείς αναζητητές για το μέλλον και την υγεία των δικών τους.

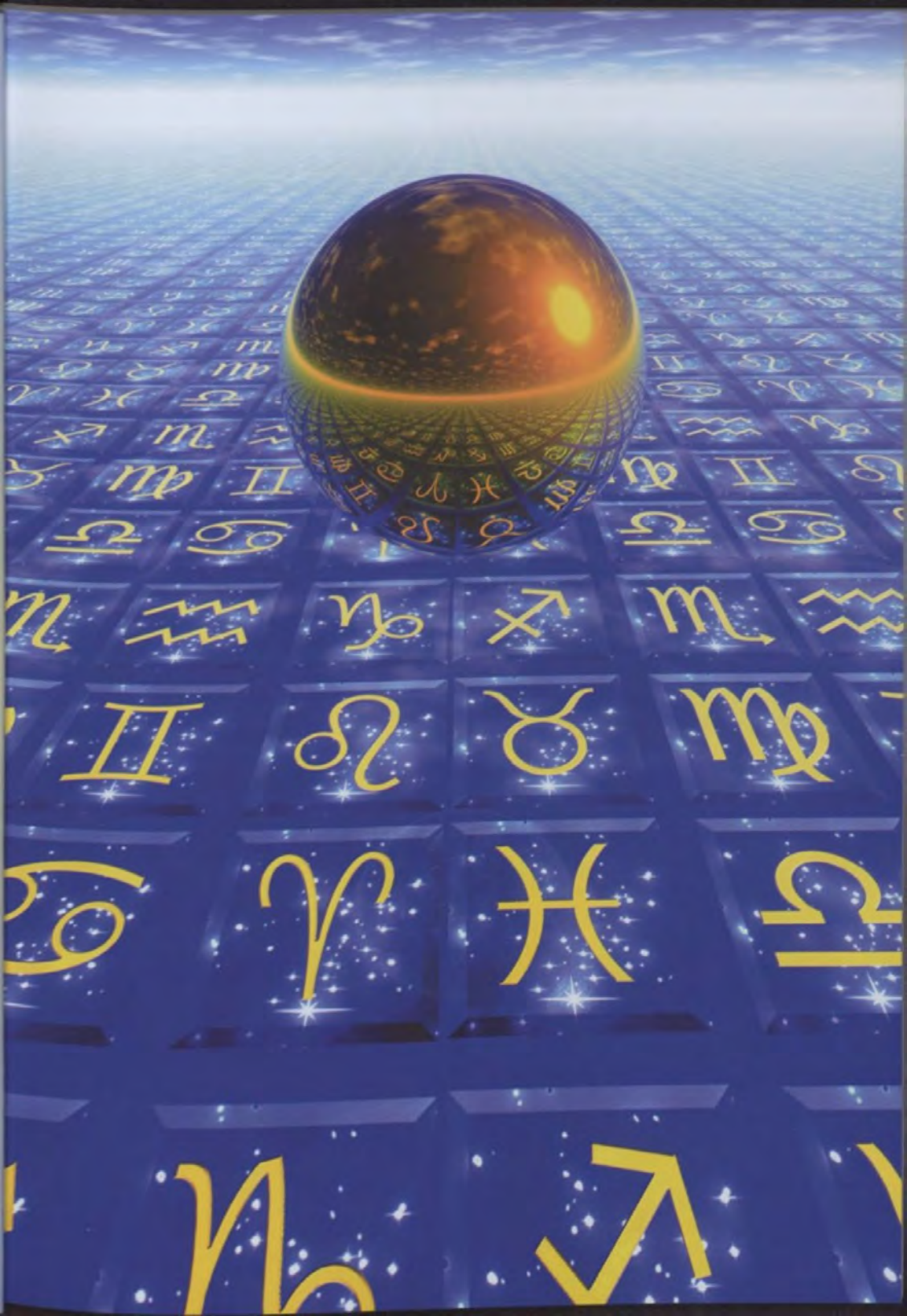
Είναι αλήθεια ότι η αστρολογία έχει καταφέρει να δημιουργήσει την εντύπωση, σ' ένα μεγάλο ποσοστό ανθρώπων, ότι ασχολείται πράγματι με τους αστερισμούς και τους πλανήτες που βρίσκονται στον ουρανό και ότι αυτοί επηρεάζουν και κατευθύνουν τους ανθρώπους. Όπως θα δού-

με σε συντομία, ούτε το ένα κάνουν, ούτε το άλλο. Η προσπάθειά της να φανεί επιστημονική και να δείξει την πλήρη ταύτιση των όρων και των εννοιών της με την επιστήμη, αφενός πηγάει από την ανασφάλεια της απόρριψης, - στην περίπτωση που θα εμφανιζόταν με την καθαρώς αποκρυφιστική της μορφή - και αφετέρου από την ανάγκη για επιστημονικό κύρος στις δοξασίες της.

Στην πραγματικότητα η αστρολογία είναι αποκρυφισμός. Εδώ πρέπει να επισημάνουμε ότι τα τελευταία χρόνια η αστρολογία αποκαλύπτει σιγά-σιγά τον πραγματικό της εαυτό, αφήνοντας την εμμονή της στην υποστήριξη της επιστημονικής της αλήθειας. Αυτό συμβαίνει λόγω του ότι ο κόσμος γίνεται όλο και πιο ανοικτός σε φιλοσοφικο-αποκρυφιστικές απόψεις και τεχνικές.

Η αστρολογία προσπαθεί να αποδείξει την αλήθεια των ισχυρισμών της για επιδράσεις των άστρων και των πλανητών στον άνθρωπο αντλώντας επιχειρήματα από τη φυσική πραγματικότητα. Ο συλλογισμός των επιχειρημάτων της ακολουθεί τον εξής δρόμο: Είναι αναντίρρητη η σχέση της σελήνης με την παλίρροια και την άμπωτη. Εφόσον η σελήνη επηρεάζει τόσο μεγάλες ποσότητες νερού δημιουργώντας τέτοια φαινόμενα, γιατί ν' αφήνει ανεπηρέαστο τον άνθρωπο, αν λάβουμε υπόψη μας ότι το 70% του ανθρώπινου οργανισμού αποτε-

λείται από νερό! Αυτός ο συλλογισμός δεν ισχύει και ας δούμε γιατί. Στο φαινόμενο που αναφέραμε έχουμε επιστημονικά τεκμηριωμένη την πραγματική θέση της σεληνής στο χώρο και το χρόνο κατά την εκδήλωση του φαινομένου. Όμως όσο και αν σας φανεί παράξενο, η αστρολογία λαμβάνει υπόψη της λάθος δεδομένα για τη θέση των αστερισμών στον ουρανό.

Ο ζωδιακός κύκλος είναι η διαδρομή του ήλιου μπροστά από τους αστερισμούς (στην πραγματικότητα είναι η προέκταση της γήινης τροχιάς γύρω από τον ήλιο). Σύμφωνα με την αστρολογία, τα ζώδια καταλαμβάνουν τον ίδιο περίπου χώρο στο ζωδιακό κύκλο. Δηλαδή ο ήλιος παραμένει σε κάθε αστερισμό τον ίδιο περίπου χρόνο, 30-31 ημέρες. Γι' αυτό και ο ζωδιακός κύκλος διαιρείται σε 12 ίσα μέρη. Αυτό όμως δεν ανταποκρίνεται στην

πραγματικότητα. Οι αστρονόμοι μας λένε πως ο ήλιος παραμένει 22 ημέρες στον Κριό, 35 ημέρες στον Ταύρο, 26 στους Διδύμους κλπ. Αυτό συμβαίνει διότι οι αστερισμοί δεν έχουν το ίδιο μέγεθος. Έτσι ο ζωδιακός κύκλος θα πρέπει να χωριστεί σε άνισα τμήματα και βέβαια οι ημερομηνίες των ζωδίων θα πρέπει να αλλάξουν αντίστοιχα. Όπως έχουν τώρα τα πράγματα, αν κάποιος γεννηθεί κάτω από το ζώδιο του Κριού - σύμφωνα με τους αστρολόγους - στην πραγματικότητα μπορεί να δέχεται τους επηρεασμούς του Αιγόκερου.

Αλλά δεν είναι μόνο αυτό το λάθος των αστρολόγων όσον αφορά την πραγματική θέση των αστερισμών στον ουρανό. Στην αστρονομία υπάρχει το λεγόμενο φαινόμενο της μετάπτωσης των ισημερινών λόγω μιας γυροσκοπικής κίνησης της γης, όπως μια σβούρα που περιστρέφεται γύρω από τον εαυτό της, ενώ σιγά-σιγά πέφτει. Η αιτία έχει σαν αποτέλεσμα η θέση των ισημερινών σημείων να μετατοπίζεται σε σχέση με τη θέση των άστρων. Η μετάπτωση αυτή, σε συνδυασμό με την πραγματική θέση του ήλιου, μας δίνει με την πάροδο του χρόνου καινούργιες ημερομηνίες για την είσοδο του ήλιου σε κάθε ζώδιο. Ενώ πριν χιλιάδες χρόνια, όταν δημιουργήθηκε το σύστημα της αστρολογίας, ο ήλιος έμπαινε στο ζώδιο του Κριού στις 21 Μαρτίου, τώρα ο ήλιος μπαίνει στις 18 Απριλίου. Οι αστρολογικές ημερομηνίες δεν ταυτίζονται με τις πραγματικές και σε 150 χρόνια δε θα υπάρχει καμία σύμπτωση. Έτσι, όσοι γεννήθηκαν π.χ. στις 26 Νοεμβρίου, ενώ πιστεύουν ότι είναι Τοξότες, δηλαδή ότι δέχτηκαν τους επηρεασμούς από τον αστερισμό Τοξότη, στην πραγματικότητα είναι Σκορπιοί. Το ίδιο ισχύει για όλα τα ζώδια.

Έγινε φανερό ότι η τοποθέτηση από την αστρολογία των αστερισμών σε μια συγκεκριμένη θέση και σ' ένα καθορισμένο χρόνο δεν έχει καμία απολύτως σχέση με την πραγματικότητα. Δε θα ασχοληθούμε εδώ καθόλου με τις εύλογες απορίες όπως, γιατί η αστρολογία δε λαμβάνει υπόψη της τους 88 αστερισμούς του ουρανού, ή έστω τον οφιούχο, ή το κήτος, αστερισμούς που υπάρχουν

στο ζωδιακό κύκλο. Ή γιατί δε βλέπουν επηρεασμούς από τους δορυφόρους του Δία ή του Κρόνου, που το μέγεθός τους είναι της τάξης των πλανητών.

Στο φαινόμενο της άμπωτης και της παλίρροιας υπάρχει μια σαφής απόδειξη των δυνάμεων που ασκούνται από τη σελήνη στη δημιουργία των φαινομένων. Στην αστρολογία όμως, οι δυνάμεις που ασκούν οι αστερισμοί και οι πλανήτες είναι τόσο μικρές, ώστε είναι αδύνατο να στηρίξει κάποιος πάνω σ' αυτές επηρεασμούς τους στον άνθρωπο. Κι αυτό εξαιτίας της μεγάλης απόστασης των αστερισμών και των πλανητών από τη γη.

Ας εξετάσουμε τις βαρυτικές δυνάμεις. Είναι γνωστό πως το μέγεθος των δυνάμεων αυτών εξαρτάται από τη μάζα των δύο σωμάτων και τη μεταξύ τους απόσταση. Η δύναμη της βαρύτητας είναι ανάλογη της μάζας των δύο σωμάτων και αντιστρόφως ανάλογη της μεταξύ τους απόστασης. Ας εφαρμόσουμε το νόμο αυτό. Οι αστρολόγοι μας λένε ότι οι επηρεασμοί των άστρων και των πλανητών τη στιγμή της γέννησης, καθορίζουν τα γενικά χαρακτηριστικά της προσωπικότητας των ανθρώπων. Ο μαιευτήρας όμως τη στιγμή της γέννησης εξασκεί μεγαλύτερη δύναμη πάνω μας, απ' ό,τι ο Πλούτωνας, ο Κρόνος ή ο Άρης. Ας το δούμε όμως με αριθμούς για να γίνει ακόμα πιο σαφές. Ο μαιευτήρας επιδρά στο νεογέννητο 2.150.000 φορές περισσότερο από ό,τι η σελήνη

και 2.000.000.000.000 φορές περισσότερο από τον Άρη.

Δεν μπορεί λοιπόν κάποιος να στηρίξει τον ισχυρισμό του για επιρροές που δεχόμαστε από τον ουρανό επικαλούμενος τα μέχρι στιγμής επιστημονικά δεδομένα.

Στην άμπωτη και την παλίρροια οι επιστήμονες γνωρίζουν και εξηγούν επιστημονικά όλες τις φάσεις εξέλιξης του φαινομένου. Δε συμβαίνει όμως το ίδιο και στην αστρολογία. Οι αστρολόγοι δίνουν μεγάλη σημασία στη στιγμή της γέννησης και στη διάταξη του ουρανού τη στιγμή αυτή, γιατί τότε αποτυπώνονται, καθώς λένε, τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας στο νεογέννητο. Παραβλέπουν όμως τα διάφορα δεδομένα της ιατρικής για τα διάφορα ιδιοσυγκρασιακά χαρακτηριστικά (κληρονομικά), όπως επίσης τις διάφορες συνθήκες που επικρατούν κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης και τις επιρροές που δέχεται το άτομο κατά τη διάρκεια της βρεφικής και παιδικής ηλικίας.

Το φαινόμενο της άμπωτης και της παλίρροιας που αναφέραμε στην αρχή κι αποτελεί επιχείρημα των αστρολόγων, εξελίσσεται κάτω από φυσικούς νόμους. Οι νόμοι αυτοί δεν μπορούν να εφαρμοστούν στη σχέση ανθρώπου-ουρανού, για δύο λόγους: πρώτον, ο άνθρωπος εκτός από σώμα, έχει ψυχή και πνεύμα, η οποία ψυχή είναι η έδρα

της προσωπικότητάς του. Πώς μπορούν τ' άστρα, άψυχες υλικές μάζες ν' ασκούν σ' αυτήν ηθικούς επηρεασμούς; Δεύτερον: πού βρίσκεται η ελεύθερη βούληση του ανθρώπου, αν αυτή επηρεάζεται από τη διάταξη των άστρων;

Το ασφαλές συμπέρασμα είναι ότι η αστρολογία δεν είναι επιστημονικά αποδεδειγμένη και δεν έχει καμία σχέση με την πραγματικότητα. Όταν αναφέρει αστερισμούς, πλανήτες κλπ., στην πραγματικότητα δεν ασχολείται μ' αυτούς. Οι επιστημονοφανείς όροι της είναι η συμβολική γλώσσα κάποιων κρυμμένων εννοιών και δυνάμεων. Είναι το παραπέτασμα ενός άλλου χώρου, του χώρου του αποκρυφισμού. Αν κάποιος θέλει να δει τι κρύβεται πίσω απ' όλα αυτά, θα πρέπει να ασχοληθεί με τη σημασία του συμβολισμού της, του αποκρυφιστικού συμβολισμού της. Τότε θα καταλάβει τι συμβολίζει ο ήλιος και γιατί κατέχει τόσο σημαντική θέση στο σύστημά της. Τότε θα δει συσχετίσεις, όπως ζωδιακός κύκλος - αποκρυφιστικός τροχός της ζωής. Τη σημασία των αριθμών 7 πλανήτες, 12 αστερισμοί. Γιατί οι πλανήτες έχουν τα χαρακτηριστικά θεών όπως Πλούτωνας, Άρης, Αφροδίτη.

Εκείνο που θα θέλαμε να πούμε και που έχει μεγάλη σημασία είναι ότι η αστρολογία είναι μια πόρτα για επηρεασμούς από τον άορατο πονηρό πνευματικό κόσμο. Κλείνουμε με τη σοβαρή διαπίστωση ότι η αστρολογία δεν είναι ένα ψέμα ή μια απάτη απλώς, αλλά είναι ένας περίτεχνα σπινόμενος ιστός που αιχμαλωτίζει και διαφθείρει συνειδήσεις και σκέψεις και κατευθύνει τον άνθρωπο μακριά από την αλήθεια, μακριά από τη σωτηρία, μακριά από το Θεό. Ο Λόγος του Θεού προειδοποιεί: «Φυλάξτε λοιπόν καλὰ τὶς ψυχὰς σας... μήπως κοιτάζοντας ψηλὰ στὸν οὐρανὸ, καὶ βλέποντας τὸν ἥλιο καὶ τὴ σελήνη καὶ τ' ἄστρα καὶ ὅλα τὰ οὐράνια σώματα, πλανηθεῖς καὶ προσκυνήσεις αὐτά, καὶ τὰ λατρεύσεις» (Δευτερονόμιο 4:15, 19).

ΟΜΟΙΟΠΑΘΗΤΙΚΗ- Η ΙΑΤΡΙΚΗ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ

Τα τελευταία χρόνια πολλοί ασχολούνται με το θέμα της ομοιοπαθητικής ιατρικής. Άλλοι την αποδέχονται και την προωθούν και άλλοι την αμφισβητούν.

Η ομοιοπαθητική είναι ένα ολοκληρωμένο σύστημα θεραπευτικής, που σκοπό έχει την αποκατάσταση της υγείας των ανθρώπων και βασίζεται στο νόμο των ομοίων, που πρώτη φορά διατυπώθηκε από τον Ιπποκράτη: «Όμοια ομοίοις εισίν ιάματα». Αναμφωφώς αυτού του νόμου και πατέρας της κλασικής ομοιοπαθητικής είναι ο Γερμανός γιατρός Samuel Hahnemann. Υπάρχουν πολλές αναφορές του νόμου των ομοίων, ακόμα και από Πατέρες της Εκκλησίας, όπως είναι ο Όσιος Νικόδημος ο Αγιορείτης (1749-1809) στο Εορτοδρόμιον.

«Δύο είδη ιατρείας μεταχειρίζονται οι των σωμάτων άριστοι ιατροί. Διότι αυτοί ή τα ενάντια ιατρεύουσι με τα ενάντια... ή τα όμοια ιατρεύουσι με τα όμοια».

«Η ομοιοπαθητική είναι επιστήμη ή μαγεία;» διερωτώνται μερικοί πολέμιοί της. Με αυτό το ερώτημα θέτουν θέμα αξιοπιστίας των ελληνικών πανεπιστημίων και όχι μόνο, αφού η ομοιοπαθητική διδάσκεται πλέον σε πολλά πανεπιστήμια του κόσμου και από το τρέχον ακαδημαϊκό έτος μπήκε ως μεταπτυχιακός τίτλος στο Πανεπιστήμιο Αιγαί-

ου. Το να βάζει κανείς την ομοιοπαθητική στο ίδιο καλάθι με τον αποκρυφισμό, τη γιόγκα, τις ανατολικές θρησκείες και ο,τιδήποτε άλλο είναι τουλάχιστον γελοίο.

Η ομοιοπαθητική ιατρική δεν αναλαμβάνει ούτε ανέλαβε ποτέ ρόλο θρησκείας, όπως αβάσιμα υποστηρίζουν μερικοί. Ίσως αυτή η παρεξήγηση ξεκίνησε από το γεγονός ότι η ομοιοπαθητική δεν εξετάζει τον άνθρωπο απλά ως ένα σύνολο οργάνων, όπως στομάχι, συκώτι κτλ. αλλά βλέπει τον άνθρωπο ολιστικά, αντιμετωπίζοντας όχι μόνο το σωματικό πόνο, αλλά και διαταραχές της ψυχικής σφαίρας, όταν αυτές υπάρχουν. Αλλά αυτό γίνεται με το ομοιοπαθητικό φάρμακο και όχι με «πνευματική καθοδήγηση» (!) από μέρους του ομοιοπαθητικού γιατρού.

Κάποιοι πολέμιοι υποστηρίζουν, αβάσιμα βέβαια, ότι οι ομοιοπαθητικοί δηλώνουν αποκάλυπτα ότι «η ομοιοπαθητική βοηθά να ανοίξουν τα ανώτερα πνευματικά κέντρα του ανθρώπου για να εισρεύσει από εκεί η πνευματική και ουράνια ενέργεια». Έχω αποφασίσει από τη Διεθνή Ακαδημία Κλασικής Ομοιοπαθητικής, την πιο έγκυρη σχολή που υπάρχει στην ομοιοπαθητική και δεν έχω ακούσει ποτέ για αυτά τα «ανώτερα πνευματικά κέντρα». Αν υπάρχουν και μερικοί κακοί ομοιοπαθητικοί που στην προσπάθειά

Β) Στην αρχή της λήψης του φαρμάκου παρατηρείται η αρχική θεραπευτική επιδείνωση. Πολλές φορές πριν εξαλειφθεί για πάντα ένα σύμπτωμα, μπορεί να παρατηρηθεί μια βραχύχρονη επιδείνωσή του. Αυτό γίνεται, γιατί το ομοιοπαθητικό ενισχύει τον αμυντικό μηχανισμό και κάθε σύμπτωμα είναι προσπάθεια του οργανισμού για αυτοθεραπεία, π.χ πυρετός για παραγωγή αντισωμάτων.

Γ) Η επιστροφή παλαιών συμπτωμάτων. Π.χ. σε ένα παιδάκι με άσθμα, που στο παρελθόν είχε έκζεμα, παίρνοντας το ομοιοπαθητικό φάρμακο, μπορεί να επιστρέψει για λίγο το έκζεμα, πριν γίνει εντελώς καλά. Αυτά τα φαινόμενα δεν μπορούν να εξηγηθούν με το λεγόμενο placebo effect.

Η ομοιοπαθητική είναι η επιστημονική ιατρική του μέλλοντος. Και δεν είναι καθόλου ψευδοεπιστήμη. Είναι αλήθεια ότι η βιολογική δράση του ομοιοπαθητικού φαρμάκου δεν είναι ακόμα διεκρινισμένη. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχει και σίγουρα δεν σημαίνει ότι είναι μαγεία ή αποκρυφισμός! Το ίδιο άγνωστη ήταν και η εξήγηση του ηλεκτρισμού, πριν μάθουμε ότι είναι κίνηση ηλεκτρονίων μέσα στον αγωγό. Ήταν τότε ο ηλεκτρισμός μαγεία;

Πριν μερικά χρόνια δεν ξέραμε πώς δρα η ασπιρίνη. Εφόσον όμως έκανε τη δουλειά της, αυτό δεν μας εμπόδιζε να τη χρησιμοποιούμε. Ήταν και είναι επιλογή κάποιου να μείνει με τον πονοκέφαλο και να μην πάρει ασπιρίνη. Με τον ίδιο τρόπο είναι επιλογή κάποιου να μείνει να υποφέρει από τη χρόνια του ασθένεια και να μην προστρέξει στην ομοιοπαθητική. Το να τη δαιμονοποιούμε όμως, στερώντας από συνανθρώπους μας τη δυνατότητα του αγαθού της υγείας είναι λυπηρό.

τους να εντυπωσιάσουν παραποιούν το νόημά της και προκαλούν σύγχυση, ας μην κρίνουμε την ομοιοπαθητική από αυτούς.

Τα ομοιοπαθητικά φάρμακα δεν είναι καθόλου εικονικά, όπως υποστηρίζουν μερικοί. Εικονικό φάρμακο (placebo) δεν σημαίνει «μαγικό φάρμακο». Σημαίνει ότι ο ασθενής πηγαίνοντας στο γιατρό και παίρνοντας το φάρμακο έχει την ελπίδα και προσμένει να γίνει καλά και αυτό κινητοποιεί χωρίς να το ξέρει κάποιους θεραπευτικούς μηχανισμούς που τον κάνουν καλά.

Τα ομοιοπαθητικά όμως **δεν** είναι εικονικά φάρμακα για τους εξής λόγους:

Α) Δρουν σε βρέφη και ζώα, τα οποία δεν ξέρουν ότι παίρνουν καν φάρμακο.

Κύπρου Κύριλλος Γ' (1916-1933) Ο πρώτος Κύπριος οικουμενιστής Αρχιεπίσκοπος και η σύγχρονη εποχή

Ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Κύριλλος υπήρξε μία από τις πλέον εξέχουσες εκκλησιαστικές φυσιογνωμίες του 20^{ου} αιώνα, που παρά τις πολλές δυσκολίες της περιόδου που έζησε, άφησε πίσω του ένα τεράστιο έργο. Έγκριτοι ερευνητές που ασχολήθηκαν με τη μελέτη της περιόδου εκείνης, επισημαίνουν τις πολλές αρετές του καθώς και την σπουδαιότητα του πολυδιάστατου έργου που έχει επιτελέσει κατά τη διάρκεια της αρχιεπισκοπικής του διακονίας.¹

Παρά το γεγονός ότι το έργο του είναι σε γενικές γραμμές γνωστό, εντούτοις υπάρχει ένας σημαντικός τομέας του που παραμένει μέχρι σήμερα εντελώς άγνωστος. Πρόκειται για την οικουμενική του δραστηριότητα. Ο Κύπρου Κύριλλος υπήρξε ο πρώτος Κύπριος οικουμενιστής Αρχιεπίσκοπος και ουσιαστικά σ' αυτόν οφείλει η Εκκλησία της Κύπρου την συμμετοχή της στην Οικουμενική

Κίνηση, την διαχριστιανική κίνηση που απέβλεπε στη συνεργασία των ανά τον κόσμο Εκκλησιών, που άρχισε να προβάλλει στον ορίζοντα την περίοδο της αρχιεπισκοπίας του.² Υπήρξε ο πρώτος Ορθόδοξος προκαθήμενος που σύναψε επίσημες σχέσεις με στελέχη της Κίνησης αυτής και μαζί με εκείνους συνέβαλε στη σύσταση και την κατοπινή πορεία της, και έθεσε από κοινού με εκείνους τις βάσεις για μια κοινή πορεία του Χριστιανισμού, καρπός της οποίας υπήρξε και η κατοπινή ίδρυση του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών. Η συμβολή του στον τομέα αυτό υπήρξε ανυπολόγιστη και πιστεύουμε πως πρέπει και αυτή να αναγνωριστεί, προστιθέμενη στο υπόλοιπό του έργο.³

Οι σχέσεις του με στελέχη της Οικουμενικής Κίνησης χρονολογούνται από το 1919. Την περίοδο εκείνη ο Κύπριος Αρχιεπίσκοπος βρισκόταν στην αγγλική πρωτεύουσα ως επικεφαλής πρεσβείας που έστειλαν εκεί οι Κύπριοι για να προωθήσει το ζήτημα της πολιτικής ενώσεως της Κύ-

1. Περισσότερες λεπτομέρειες για το έργο του βλ. στα εξής έργα: Βενέδικτος Εγγλέζακ, *Είκοσι μελέτες δια την Εκκλησίαν Κύπρου*, Αθήνα, 1996, σελ. 606εζ., Ανδρέα Βίττι, *Κύριλλος Γ': Ο άγιος και λόγιος Αρχιεπίσκοπος (1916-1933)*, Ανάτυπο από την Επιτροπή της Κυπριακής Εταιρείας Ιστορικών Σπουδών, τόμος Ε', Λευκωσία 2001, σελ. 23-52. Βιογραφικό Αρχιεπισκόπου Κυρίλλου, Απόστολος Βαρνάβας, τεύχ. 22, 1933, σελ. 356-363.

2. Εδώ η λέξη «οικουμενιστής» χρησιμοποιείται με θετικό νόημα και δηλώνει απλά το ενδιαφέρον που έχει κάποιος για τον υπόλοιπο χριστιανικό κόσμο. Πρόκειται για τον φορέα της οικουμενικής ιδέας που αναντι στην Καινή Διαθήκη και που θέλει τον χριστιανικό κόσμο ενωμένο. Φορέας της οικουμενικής αυτής ιδέας είναι και η Ορθόδοξη Εκκλησία, που στηριζόμενη στην Καινή Διαθήκη βιώνει κόσμο ενωμένο. Φορέας της οικουμενικής αυτής ιδέας είναι και η Ορθόδοξη Εκκλησία, που στηριζόμενη στην Καινή Διαθήκη βιώνει κόσμο ενωμένο. Φορέας της οικουμενικής αυτής ιδέας είναι και η Ορθόδοξη Εκκλησία, που στηριζόμενη στην Καινή Διαθήκη βιώνει κόσμο ενωμένο. Φορέας της οικουμενικής αυτής ιδέας είναι και η Ορθόδοξη Εκκλησία, που στηριζόμενη στην Καινή Διαθήκη βιώνει κόσμο ενωμένο.

3. Η οικουμενική δραστηριότητα του Κύπρου Κυρίλλου αποτελούσε μέχρι πρόσφατα ένα εντελώς άγνωστο και απρόσιτο θέμα και δεν έτυχε λεπτομερούς μελέτης από τους ερευνητές που ασχολήθηκαν με το έργο του. Το μόνο που ήταν γνωστό για τον τομέα αυτό είναι πως η Εκκλησία Κύπρου επί αρχιεπισκοπίας του συμμετείχε σε οικουμενικά συνέδρια της περιόδου εκείνης. Η έρευνα όμως που πραγματοποιήθηκε στα Αρχεία της Αρχιεπισκοπής Κύπρου και σ' εκείνα του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών από τον πατριάρχη της Κωνσταντινούπολης, έδειξε πως δεν επρόκειτο για μια απλή γραφοντα, έφερε στο φως εντελώς άγνωστες πτυχές του συγκεκριμένου θέματος και έδειξε πως δεν επρόκειτο για μια απλή συμμετοχή σε οικουμενικά συνέδρια. Τα έγγραφα που σχετίζονται με το οικουμενικό έργο του Αρχιεπισκόπου Κυρίλλου Γ' συμμετοχή σε οικουμενικά συνέδρια. Τα έγγραφα που σχετίζονται με το οικουμενικό έργο του Αρχιεπισκόπου Κυρίλλου Γ' συμμετοχή σε οικουμενικά συνέδρια. Τα έγγραφα που σχετίζονται με το οικουμενικό έργο του Αρχιεπισκόπου Κυρίλλου Γ' συμμετοχή σε οικουμενικά συνέδρια.

που με την Ελλάδα. Στις αρχές του Μάρτ του 1919 μία Αντιπροσωπεία της Επισκοπικής Εκκλησίας της Αμερικής επρόκειτο να επισκεφθεί διάφορες Εκκλησίες για να ζητήσει την συνεργασία τους στην σύσταση και περαιτέρω δραστηριότητα της Κίνησης «Πίστη και Τάξη», που απέβλεπε στην προσέγγιση των Χριστιανικών Εκκλησιών δια του θεολογικού διαλόγου.⁴ Η Αντιπροσωπεία αυτή σταμάτησε αρχικά στο Λονδίνο για να έχει επαφές με στελέχη της Αγγλικανικής Εκκλησίας. Εκεί πληροφορήθηκε πως ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου βρισκόταν στο Λονδίνο και θέλησε να έχει συνάντηση μαζί του.

Η συνάντηση αυτή έγινε στο χώρο όπου διέμενε ο Κύπρος Κύριλλος και αποτελεί την πρώτη επαφή που είχε η Αντιπροσωπεία με Ορθόδοξο Προκαθήμενο. Ουσιαστικά η συνάντηση αυτή καθιστά τον Κύπρο Κύριλλο ως το πρόσωπο που εγκαινίασε τις σχέσεις της Ορθόδοξης Ανατολής με την Προτεσταντική Δύση μέσα στα πλαίσια της Οικουμενικής Κίνησης. Έτσι λοιπόν μπορεί κανείς βάσιμα να υποστηρίξει πως στο πρόσωπο του Κύπρου Κυρίλλου συναντήθηκαν τα μέχρι τότε χωρισμένα μέρη του Χριστιανισμού, και έδωσαν χέρι καταλλαγής, φιλίας, αλλά και εγκατάλειψης αρνητικών πρακτικών του παρελθόντος που κρατούσαν τις Εκκλησίες απομονωμένες, απομακρυσμένες τη μία από την άλλη και σε πολλές περιπτώσεις, εντελώς άγνωστες μεταξύ τους. Η συνάντηση του Λονδίνου αποτελεί σταθμό τόσο στην ιστορία της Ορθόδοξης Εκκλησίας, όσο και στην ιστορία του Χριστιανισμού ως συνόλου. Η Ορθόδοξη Εκκλησία εγκαινίασε την δεδομένη ιστορική

στιγμή επίσημες σχέσεις με τον Προτεσταντικό κόσμο και μέσα από αυτές της δόθηκε η ευκαιρία να μεταφέρει σ' αυτόν την μαρτυρία της πίστεώς της, να γνωρίσει άλλες ομολογίες με διαφορετική χριστιανική παράδοση, να διαλύσει τις διάφορες παρεξηγήσεις του παρελθόντος, να μοιραστεί τους προβληματισμούς της αλλά ακόμα και να συνεργαστεί μαζί του σε ζητήματα κοινού ενδιαφέροντος. Μέσα από την διαδικασία αυτή συνέβαλε ώστε να φυσήξει νέος αέρας στις μέχρι τότε σχέσεις του Χριστιανισμού. Από την άλλη, η συνάντηση αυτή αποτελεί κομβικό σημείο στην ιστορία του Χριστιανισμού ως συνόλου, διότι από αυτήν ουσιαστικά άρχισαν τα διάφορα μέλη του (δηλαδή οι Εκκλησίες) να έχουν στενές σχέσεις μεταξύ τους και να παρουσιάζονται με τον τρόπο αυτό ως ενιαίο σώμα. Είναι γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο που η συνάντηση του Λονδίνου αποτελεί σταθμό στην ιστορία του Χριστιανισμού. Ασφαλώς, αυτό το πολυσήμαντο γεγονός πρέπει να αναγνωριστεί στον Κύπριο Αρχιεπίσκοπο, όχι γιατί έτυχε να είναι το πρόσωπο που συναντήθηκε με την Προτεσταντική Αντιπροσωπεία, αλλά γιατί στη συνάντηση εκείνη έτεινε χέρι φιλίας στην Προτεσταντική Δύση, και με την στάση του αυτή εγκαινίασε νέα περίοδο στην ιστορία του Χριστιανισμού.

Πριν την ιστορική συνάντηση του Αρχιεπισκόπου Κυρίλλου με την Αντιπροσωπεία της Επισκοπικής Εκκλησίας προηγήθηκε εκ μέρους των μελών της Αντιπροσωπείας γραπτό αίτημα με το οποίο ζητείτο επίσημα η συνάντησή.⁵ Πληροφορίες για τα λεχθέντα στη συνάντηση αντλούμε από ένα μα-

4. Η απόφαση για τη σύσταση της Κίνησης «Πίστη και Τάξη» πάρθηκε από την Επισκοπική Εκκλησία της Αμερικής το 1910, αλλά λόγω των ιστορικών γεγονότων και του πρώτου παγκοσμίου πολέμου που μεσοδόκησε, δεν κατέστη δυνατό να αναπτύξει την δραστηριότητά της. Δεν κατέστη επίσης δυνατό να προσεγγιστούν οι Ορθόδοξες Εκκλησίες για να ζητηθεί η συμμετοχή τους στο έργο της. Η Κίνηση «Πίστη και Τάξη» συγκάλεσε συνέδρια κατά την περίοδο 1920-1937 και στη συνέχεια μαζί με την Κίνηση «Ζωή και Έργασια» που απέβλεπε στη συνεργασία των Εκκλησιών σε κοινωνικά ζητήματα, αποτέλεσαν μαζί το Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών. Η διαδικασία της σύστασης του Συμβουλίου άρχισε το 1937 και ολοκληρώθηκε το 1948, οπότε και ιδρύθηκε επίσημα. Από τότε το Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών συνεχίζει το έργο των δύο Κινήσεων.

5. Το έγγραφο αυτό αποτελεί το πρώτο γραπτό κείμενο που σχετίζεται με το θέμα της συμμετοχής της Εκκλησίας της Κύπρου στην Οικουμενική Κίνηση. Φέρει ημερομηνία 19.3.1919 και υπογράφεται από τον επίσκοπο Σιάγου Charles Anderson. Με αυτό η Αντιπροσωπεία ζητάει συνάντηση με τον Αρχιεπίσκοπο Κύριλλο αναφέροντας πως πληροφορήθηκε την παρουσία του στο Λονδίνο. Αυτό ενδεχομένως έγινε από κλήρους της Αγγλικανικής Εκκλησίας, με τους οποίους ο Κύπρος Κύριλλος είχε στενότερες επαφές κατά την παραμονή του στο Λονδίνο. Το έγγραφο αυτό βρίσκεται στο Αρχείο της Αρχιεπισκοπής Κύπρου. Βλ. Charles Anderson προς Αρχιεπίσκοπο Κύπρου, 19.3.1919, Αρχείο Αρχιεπισκόπου Κυρίλλου Γ', φάκελος Γ', αριθμός εγγράφου 59. Αρχείο Αρχιεπισκοπής Κύπρου. Την Αντιπροσωπεία αποτελούσαν ο επίσκοπος Σιάγου Charles Anderson, οι επίσκοποι Boyd Vincent και Reginald Weller καθώς και οι ιερείς Edward Parsons και Talbot Rogers. Μετά την συνάντηση που είχε με τον Κύπρο Κύριλλο στο Λονδίνο, η Αντιπροσωπεία μετέβη στο Παρίσι, όπου συνάντησε τον τοπάρχη του Οικουμενικού θρόνου. Στη συνέχεια η Αντιπροσωπεία επισκέφθηκε διαδοχικά την Αθήνα, την Σμύρνη, την Κωνσταντινούπολη, την Σόφια, το Βουκουρέστι, το Βελιγράδι και την Ρώμη. Στη Ρώμη η Αντιπροσωπεία διασπάρθηκε σε δύο μέρη, από τα οποία το μεν πρώτο επισκέφθηκε την Αλεξάνδρεια, το Ιεροσόλυμα και την Αντιόχεια, ενώ το δεύτερο επισκέφθηκε Σκανδιναβικές χώρες. Λεπτομέρειες για την περιόδια και τις επαφές της Αντιπροσωπείας με

κροσκελές γράμμα που έστειλε ο Αρχιεπίσκοπος Κύριλλος στον Μητροπολίτη Πάφου Ιάκωβο, το οποίο δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Απόστολος Βαρνάβας», επίσημο εκφραστικό όργανο της Εκκλησίας Κύπρου.⁶ Με βάση λοιπόν το γράμμα αυτό πληροφορούμαστε πως κατά τη διάρκεια της συνάντησης η Αντιπροσωπεία παρέδωσε στον Κύπρου Κύριλλο επίσημη πρόσκληση, με την οποία ζητείτο η συμβολή της Εκκλησίας Κύπρου στη σύσταση και δραστηριότητα της Κίνησης «Πίστη και Τάξη». Ο πρόεδρος της Αντιπροσωπείας, επίσκοπος Σικάγου Charles Anderson, εξήγησε στον Αρχιεπίσκοπο Κύριλλο τα σχετικά με την απόφαση της σύστασης της Κίνησης καθώς και τα σχετικά με την δραστηριότητα της. Η πρόσκληση διαβάστηκε και μεταφράστηκε στα Ελληνικά από έναν συνοδό του Αρχιεπισκόπου Κυρίλλου. Μετά την ανάγνωση της πρόσκλησης τον λόγο έλαβε ο Κύπρου Κύριλλος εκφράζοντας πολύ θερμά λόγια για την πρωτοβουλία της Επισκοπικής Εκκλησίας. Ο Κύπρου Κύριλλος δήλωσε στην Αντιπροσωπεία πως άκουσε το περιεχόμενο της πρόσκλησης με βαθιά συγκίνηση, επεσήμανε πως η πρωτοβουλία αυτή τιμούσε την Επισκοπική Εκκλησία, έδωσε συγχα-

ρητήρια στην Αντιπροσωπεία, και εξέφρασε την πεποίθησή πως η Κίνηση «Πίστη και Τάξη» θα έδινε θετικά αποτελέσματα για το καλό όλων των Χριστιανών. Συνεχίζοντας, ο Κύπρου Κύριλλος δήλωσε πως εάν εκείνοι που θα συμμετείχαν στις εργασίες της Κίνησης είχαν αγαθή θέληση, χωρίς προκαταλήψεις, και εφόσον διακατέχονταν από τον πόθο της αγάπης, τότε βάσιμα μπορούσε να υπάρξει η ελπίδα ότι οι καρποί της Κίνησης θα ήταν αντίστοιχοι των προσδοκιών όλων. Ο Κύπρου Κύριλλος δεν παρέλειψε να εκφράσει την χαρά του για το γεγονός πως υπήρξε ο πρώτος Ορθόδοξος Προκαθήμενος με τον οποίο συναντήθηκε η Αντιπροσωπεία. Παράλληλα, εφώδιασε την Αντιπροσωπεία με συ-

στατικό γράμμα προς τον Τοποτηρητή του Οικουμενικού Θρόνου, Μητροπολίτη Προύσης Δωρόθεο, ο οποίος έτυχε τότε να βρίσκεται στο Παρίσι, και τον οποίο η Αντιπροσωπεία αποφάσισε να επισκεφθεί, ενδεχομένως ύστερα από υπόδειξη του Αρχιεπισκόπου Κυρίλλου. Με το συστατικό αυτό γράμμα ο Κύπρου Κύριλλος συνητούσε τα μέλη της Αντιπροσωπείας στον Μητροπολίτη Δωρόθεο και εξέφραζε σ' αυτόν την πεποίθησή πως ανταποκρινόταν «και εις επιθυμίαν της υμετέρας Σεβασμιότητας, όπως γνωρίση και ανταλλάξη

6. Διάφορες Εκκλησίες βλ. στην σχετική της Έκθεση, The World conference for the consideration of questions touching Faith and Order, Report of the deputation to Europe and the East, 1919 (Βιβλιοθήκη Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών, Γενεύη).

6. Βλ. Επιτροπή της Επισκοπικής Εκκλησίας της Αμερικής παρά τω Μακαριωτάτω Αρχιεπισκόπω Κύπρου, Απόστολος Βαρνάβας, τεύχ. 18, 1919, σελ. 301-305.

σκέψεις μετα κληρικών τόσο διακεκριμένων και τοσούτον ιερόν σκοπόν επιδιωκόντων». ⁷ Την ίδια στιγμή ο Κύπρου Κύριλλος έδωσε γραπτώς και την δική του απάντηση στην Αντιπροσωπεία. Με αυτήν, ευχαριστούσε για την επίσκεψη, βεβαίωνε για την παραλαβή της πρόσκλησης και δήλωνε πως θα συγκαλούσε την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας Κύπρου για τα περαιτέρω. Τέλος, εξέφραζε ξανά την χαρά του, γιατί συναντήθηκε πρώτος με την Αντιπροσωπεία και ευχόταν όπως η συνάντηση που είχε μαζί του αποβεί «ευτυχής αφετηρία και οiwονός άριστος τελικής και πλήρους του κοινού πόθου επιτυχίας» ⁸.

Η συνάντηση του Λονδίνου αποτέλεσε την απαρχή της συμμετοχής της Εκκλησίας της Κύπρου στην Οικουμενική Κίνηση. Ο δε Κύπρου Κύριλλος από το κομβικό αυτό σημείο και με την κατοπινή συμμετοχή και εμπλοκή του στην Οικουμενική Κίνηση, ⁹ αναδείχθηκε ως ένας από τους πρώτους ηγέτες της Κίνησης αυτής, που μαζί με άλλους, ορα-

7. Γράμμα του Κύπρου Κυρίλλου προς τον Μητροπολίτη Προύσης Δωρόθεο, 8/21.3.1919. Το συστατικό αυτό γράμμα ενσωμάτωσε ο Κύπρου Κύριλλος και στο γράμμα του προς τον Μητροπολίτη Πάφου Ιάκωβο. Βλ. ο.π. σελ. 305.

8. Γράμμα Αρχιεπισκόπου Κύπρου Κυρίλλου προς επίσκοπο Σικάγου Charles Anderson, 8/21.3.1919. Και αυτό το γράμμα απαντά στο γράμμα του Κύπρου Κυρίλλου προς τον μητροπολίτη Πάφου. Βλ. ο.π. σελ. 304εξ.

9. Περιοριζόμαστε στο σημείο αυτό να αναφέρουμε πως την ίδια περίοδο η Εκκλησία της Κύπρου σύναψε σχέσεις και με την διεκκλησιαστική κίνηση «Ζωή και Εργασία», που ξεκίνησε από την Λουθηρανική Εκκλησία της Σουηδίας και απέβλεπε στην συνεργασία των Εκκλησιών στον κοινωνικό τομέα. Αποτέλεσμα των επαφών αυτών υπήρξε η συμμετοχή της Εκκλησίας Κύπρου σε όλα τα Οικουμενικά Συνέδρια που συγκλήθηκαν μεταξύ 1920-1937 (Γενεύη 1920, Στοκχόλμη 1925, Λωζάνη 1927, Οξφόρδη 1937, Εδιμβούργο 1937) και που οδήγησαν στην ίδρυση του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών. Η Εκκλησία της Κύπρου συμμετείχε επίσης σε πολλά Συνέδρια των Συνεχιστικών Επιτροπών που ήταν επιφορτισμένες με την συνέχιση του έργου που παραγόταν από τις οικουμενικές επαφές. Πρέπει να σημειωθεί πως ήδη από το 1922, ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Κύριλλος Γ' αποτελούσε μέλος της Διεθνούς Επιτροπής της Κίνησης «Ζωή και Εργασία». Το 1930 ο Κύπρου Κύριλλος και ο Μητροπολίτης Πάφου Λεόντιος αποτελούσαν μόνιμα μέλη του Ορθόδοξου τμήματος της Κίνησης «Ζωή και Εργασία», η οποία στο μεταξύ έγινε μόνιμος διεκκλησιαστικός οργανισμός και πήρε το όνομα «Παγκόσμιο Χριστιανικό Συμβούλιο Ζωής και Εργασίας», ενώ ο μητροπολίτης Κιτίου Νικόδημος και ο ιερομόναχος Φιλόθεος Ιερείδης συμπεριλαμβάνονταν στους αναπληρωτές του ιδίου τμήματος. Με άλλα λόγια εδώ φαίνεται ξεκάθαρα πως η Εκκλησία της Κύπρου χαιρέτησε πολύ νωρίς την ιδέα της σύστασης ενός διεκκλησιαστικού οργανισμού και είναι για τούτο που ονόματα στελεχών της βρίσκονται στους καταλόγους των μόνιμων μελών των Κινήσεων «Πίστη και Τάξη» και «Ζωή και Εργασία».

ρακτηριστικό περιστατικό, το οποίο μαρτυρεί το οικουμενικό ήθος της σπάνιας αυτής εκκλησιαστικής μορφής. Το 1933 ο Κύπρου Κύριλλος, βρισκόμενος σε βαθιά γεράματα και λίγο πριν από τον θάνατό του, έλαβε γράμμα από τον επίσκοπο του Chichester, Bell, -ένα από τα βασικά στελέχη της Οικουμενικής Κίνησης με το οποίο ο Κύπρου Κύριλλος συνεργάστηκε επανελεειμμένα- με το οποίο ζητείτο η γνώμη της Εκκλησίας Κύπρου για το αν και κατά πόσο ήταν πιο σωστό τα δύο Οικουμενικά Συνέδρια του 1937 να γίνουν τον ίδιο χρόνο και στην ίδια πόλη. Η ερώτηση αυτή αποτελούσε απόρροια της σκέψης για πιο στενή επαφή των δύο κινήσεων «Πίστη και Τάξη» και «Ζωή και Εργασία», που οδήγησε μετά στην συγχώνευσή τους και στη σύσταση του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών. Ο Κύπρου Κύριλλος στο τελευταίο του γράμμα που απύθνησε σε ηγέτη της Οικουμενικής Κίνησης, απάντησε πως θα ήταν προτιμότερο τα δύο συνέδρια να συγκληθούν το ίδιο έτος, στην ίδια ή σε γειτονικές πόλεις, και οι εργασίες του

ματίστηκαν και αγωνίστηκαν για να προβάλλει στον ορίζοντα μια νέα σχέση μεταξύ των Εκκλησιών και μια κοινή τους πορεία. Αποτέλεσμα του οράματος αυτού και καρπός του υπήρξε η μετέπειτα ίδρυση του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών, στην σύσταση του οποίου συνέβαλε και η Εκκλησία της Κύπρου. Βεβαίως, ο χώρος εδώ δεν μας επιτρέπει να αναφερθούμε εκτενέστερα στο οικουμενικό έργο του Αρχιεπισκόπου Κυρίλλου, για τούτο περιοριζόμαστε να αναφέρουμε ένα χα-

ενός να αρχίσουν μόλις τελειώσουν οι εργασίες του άλλου. Στο γράμμα αυτό ο Κύπρου Κύριλλος διαβεβαίωνε τον επίσκοπο του Chichester «περί της άκρας ημών εκτιμήσεως» και δήλωνε πως ευχόταν στον Ιδρυτή της Εκκλησίας όπως **«ενισχύη υμᾶς τε και τους τιμίους υμών συνεργάτας εν τοις αγώσιν υμών και ταις προσπάθειαις, εις επίτευξιν του ευγενεστάτου και θεοφιλεστάτου των ιδανικών, της παγχριστιανικής ενώσεως»**.¹⁰

10. Γράμμα του Αρχιεπισκόπου Κύπρου Κυρίλλου προς τον επίσκοπο του Chichester Bell, 16.2.1933, Αρχείο Αρχιεπισκόπου Κύπρου Κυρίλλου Γ', φάκελος Ι', αριθμός εγγράφου 98. Αρχείο Αρχιεπισκοπής Κύπρου.

Το οικουμενικό έργο και το οικουμενικό ήθος του Αρχιεπισκόπου Κυρίλλου πιστεύουμε πως πρέπει να εμπνέει και σήμερα την Κυπριακή Εκκλησία. Ο δρόμος που χάραξε εκείνος στον τομέα της συνεννόησης των απανταχού Χριστιανών αποτελεί φωτεινό φάρο για την δραστηριότητα της σημερινής Εκκλησίας στο πεδίο αυτό. Είτε το θέλουμε είτε όχι, σήμερα υπάρχουν πολλές χριστιανικές Εκκλησίες που η κάθε μία κουβαλά την δική της ιστορία, την δική της κουλτούρα και τις δικές της παραδόσεις. Κάθε μία έχει την δική της ταυτότητα. Είναι αυτονόητο πως μεταξύ των Εκκλησιών αυτών πρέπει να υπάρχει μία συγκεκριμένη σχέση. Την σχέση αυτή παραδίδει ο ίδιος ο Χριστός που θέλει τους φορείς του ονόματός του ενωμένους. Συνεπώς, η ενότητα της Εκκλησίας αποτελεί κύριο και ουσιαστικό γνώρισμα του χριστιανισμού και προς αυτή την κατεύθυνση πρέπει να κινούνται όλες οι ανά την οικουμένη Χριστιανικές Εκκλησίες. Η Ορθόδοξη Εκκλησία της Κύπρου, που έτσι κι αλλιώς συνειδητοποιεί και βιώνει λειτουργικά από ιδρύσώς της το αίτημα της χριστιανικής ενότητας, δεν μπορεί να μείνει έξω από αυτή τη διαδικασία. Κάτι τέτοιο θα αποτελούσε μετατροπή του ευαγγελικού μηνύματος σε μία ξερή ιδεολογία. Πέραν όμως των θεολογικών λόγων που επιβάλλουν την ύπαρξη αγαθών σχέσεων μεταξύ των Χριστιανικών Εκκλησιών, την αναγκαιότητα αυτή επιβάλλουν και τα σημερινά δεδομένα. Η Κύπρος αποτελεί πλέον μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενός χώρου που συγκεντρώνει στους κόλπους του μεγάλο αριθμό παραδόσεων, θθών και εθίμων, κουλτουρών και πολιτισμών, κληρονομιά των διαφόρων χωρών-μελών. Μέσα σ' αυτό το πλουραλιστικό περιβάλλον συνυπάρχουν και οι διάφορες Χριστιανικές παραδόσεις, φορείς των οποίων είναι οι κατά τόπους Εκκλησίες και τα μέλη τους. Μηροστά στην σημερινή συνειδητοποίηση της αναγκαιότητας γνωριμίας και επαφής με τον πολιτισμό της κάθε ευρωπαϊκής χώρας, δημιουργείται ταυτόχρονα το πεδίο επαφής και συνάντησης των διαφόρων χριστιανικών παραδόσεων, και προβολή των ιδιαίτερών τους στοιχείων. Κάθε Εκκλησία καλείται σήμερα να κινηθεί προς αυτή την κατεύθυνση ανοίγοντας γέφυρες επικοινωνίας και συνάντησης με τις άλλες χριστιανικές Εκκλησίες του ευρωπαϊκού χώρου. Προς αυτή την κατεύθυνση οφείλει να οδεύσει και η Κυπριακή Εκκλησία. Και βέβαια δεν εννοούμε εδώ να συμμετέχει μόνο σε

διάφορα φόρουμ και συνέδρια, πολιτιστικές, θεολογικές και εκκλησιαστικές εκδηλώσεις, που συγκαλούνται κατά διαστήματα με συμμετοχή πολλών Ευρωπαϊκών χωρών, αλλά ταυτόχρονα να αναπτύξει μηχανισμούς προβολής της διαφορετικότητας των διαφόρων Χριστιανικών Εκκλησιών, και παράλληλα, να εμπνεύσει στα μέλη της την ανάγκη σεβασμού αυτής της διαφορετικότητας, σε όποιο τομέα και αν υπάρχει αυτή. Είναι αδιανόητο να υπάρχει ακόμα η αντίληψη ότι η Ορθόδοξη Εκκλησία είναι η «άνωτερη» μεταξύ των διαφόρων Χριστιανικών Εκκλησιών και όλες οι άλλες αποτελούν κατώτερα στοιχεία. Τούτη η αντίληψη αποτελεί μαχαίρωμα στους άλλους πολιτισμούς, που κουβαλούν διαφορετικές χριστιανικές παραδόσεις, και ουσιαστικά μείωση και ακύρωσή τους. Αυτό το τελευταίο, ίσως σε κάποιους Ορθόδοξους, που ονειρεύονται μια Ορθοδοξία κλειστή και απομονωμένη στον εαυτό της, να ηχεί παράξενα. Διότι πολλοί από αυτούς θεωρούν πως οι επαφές με ετερόδοξους χριστιανούς αποτελεί θανάσιμο αμάρτημα και χριστιανικό έγκλημα! Αλλά και οι διαφορές που χωρίζουν τις Εκκλησίες θεωρούνται μέχρι σήμερα ως «κατάρ» και παράγοντας μισαλλοδοξίας. Σε κάποιες μάλιστα περιπτώσεις θεωρείται πως το «διαφορετικό» είναι και ανάγκη στοιχείο που καθιστά αυτούς που το έχουν ως κατώτερους και χαμένους! Λες και ο ρόλος της Ορθοδοξίας είναι να αποσφαλίζει ποιοι είναι οι καλοί και ποιοι οι κακοί, ποιοι είναι οι αρεστοί και ποιοι οι μιστοί στο Θεό και ποιοι οι σωσμένοι και οι χαμένοι. Ευτυχώς που στην πορεία της Ορθόδοξης Εκκλησίας υπήρξαν φωτισμένες προσωπικότητες, που μπορούσαν να δουν πιο μπροστά από τους άλλους. Πιο κριτικά και πιο δημιουργικά. Κυρίως όμως, πιο θεολογικά και πιο Ορθόδοξα! Μια τέτοια προσωπικότητα υπήρξε και ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Κύριλλος, του οποίου το οικουμενικό έργο, την οικουμενική σκέψη και ανοιχτομυαλосύνη θα ζήλευαν πολλοί από τους σημερινούς «φωτισμένους» Ορθόδοξους!

Αυτά είναι τα στοιχεία που οφείλει να δει η Εκκλησία της Κύπρου και με ειλικρινή διάθεση να εργαστεί για να χτίσει κάτι καινούργιο, κάτι διαφορετικό, απομακρυσμένο από μισαλλοδοξίες, προκαταλήψεις και τάσεις μείωσης των άλλων. Έχει όλες τις προϋποθέσεις να το πράξει. Εκείνο που χρειάζεται είναι μόνο αγαθή θέληση.

Η ΜΟΝΗ ΚΥΚΚΟΥ ΚΑΙ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Ενας από τους μεγαλύτερους κινδύνους που αντιμετώπισε ο ελληνισμός της Κύπρου κατά την περίοδο της ξένης κατοχής – λατινοκρατία, τουρκοκρατία και αγγλοκρατία – ήταν αυτός της άμβλυνσης των πνευματικών του αντιστάσεων, εξαιτίας, κυρίως κατά τις δύο πρώτες περιόδους, της σχεδόν παντελούς ανυπαρξίας σχολείων. Το αποτέλεσμα ήταν οι περισσότεροι από τους κατοίκους του νησιού να ζουν στην αμάθεια και πολλοί από αυτούς να γίνονται φορείς δεισιδαιμονικών αντιλήψεων, ενώ άλλοι, ειδικά στα χρόνια της τουρκοκρατίας, σε συνδυασμό με τις αυθαιρεσίες των τοπικών διοικητών και τη βαριά φορολογία, να εξισλαμισθούν και σταδιακά να εκτουρκισθούν.

Μοναδικό καταφύγιο και πηγή παραμυθίας των υποδούλων, καθόλο αυτό το χρονικό διάστημα,

ήταν η Εκκλησία, στην πνευματική ζωή της οποίας διασφάλιζαν την εθνική τους υπόσταση. Στο φιλόξενο περιβάλλον των πολυάριθμων μονών, που ήταν διάσπαρτες σε όλο το νησί, και ειδικότερα στη Μονή Κύκκου, εύρισκαν καταφύγιο και πνευματική ενίσχυση. Στις μονές αυτές καλλιεργήθηκαν, στο μέτρο του δυνατού, η αγιογραφία, η ξυλογλυπτική, η βυζαντινή μουσική, οι τέχνες και τα ελληνικά γράμματα, γεγονός που είχε ευεργετικά αποτελέσματα για τους κατοίκους του νησιού.

Στη Μονή Κύκκου, για παράδειγμα, λειτουργούσε Ελληνική Σχολή τουλάχιστον από τον 18^ο αιώνα, με μαθητές τους δοκίμους και άλλους νέους των γύρω χωριών, πολλοί από τους οποίους επέστρεφαν, σε μεταγενέστερο χρόνο, στους τόπους καταγωγής τους, όπου υπηρετούσαν ως έγγαμοι ιερείς, ιεροψάλτες και δάσκαλοι.

Κατά την περίοδο της τουρκοκρατίας συνδέθηκαν με τη Μονή δύο λόγιοι κληρικοί: ο διευθυντής της Ελληνικής Σχολής Λευκωσίας (1742-1760) και μετέπειτα Πατριάρχης Ιεροσολύμων (1766-1770) Εφραίμ ο Αθηναίος και ο Μικρασιάτης Πρωτοσύγκελλος της Μονής και αργότερα Μητροπολίτης Αγκύρας (1773-1779) Σεραφείμ Πισσιδίσιος. Ο πρώτος εξέδωσε την ιστορία της στη Βενετία, το 1751, και θεωρείται ο οργανωτής της λειτουργίας της Σχολής της, ενώ ο δεύτερος έγραψε και τύπωσε με δαπάνες της Μονής πολλά βιβλία στα καραμανλίδικα, δηλαδή στην τουρκική γλώσσα αλλά με ελληνικούς χαρακτήρες, χάριν των τουρ-

κό-
φωνων Ελ-
λίνων της Μικράς
Ασίας, συμβάλλοντας έτσι
στη στερέωση της εθνικής τους συ-
νείδησης.

Η Σχολή της Μονής Κύκκου διέκοψε για μερικά χρόνια τη λειτουργία της, εξαιτίας των τραγικών γεγονότων του 1821. Επαναλειτούργησε γύρω στο 1840 ή, κατά την προφορική παράδοση της Μονής, το 1856, και εξακολούθησε να προσφέρει συνεχώς τις υπηρεσίες της μέχρι και τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 1970. Κατά τη διάρκεια του 19^{ου} αιώνα, οπότε σώζονται αρκετές ιστορικές μαρτυρίες, πολλοί από τους αποφοίτους της υπηρέτησαν ως ιεροδιδασκαλοί σε διάφορα χωριά του νησιού, όπου μεταλαμβάνδευσαν τα ελληνικά γράμματα, όπως ο μοναχός Σάββας στο Πολέμι (1833-1863), και οι ιερομόναχοι Παΐσιος στο Κίτι (1838-1843), Δοσίθεος στην Αμμόχωστο και τη Γύφου (1850-1860), Ιεζεκιήλ στα Κελοκέδαρα (1866), Δαμασκηνός στον Άγιο Δομέτιο (1861-1877), Αγαθάγγελος στο Άρσας Λεμεσού (1878) και Κύριλλος στον Σιρόβολο (1894).

Στη Μονή Κύκκου λειτούργησε επίσης, ήδη από τα χρόνια της λατινοκρατίας, εργαστήριο αντιγραφής λειτουργικών και αγιολογικών χειρογράφων, που διέσωσε τη γραπτή πνευματική δημιουργία αιώνων. Ένα τέτοιο χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί φαλτίρι του έτους 1472, που φυλάσσεται στη βιβλιοθήκη του Πατριαρχείου Ιεροσολύμων, όπως και πολλά χειρόγραφα, που σώθηκαν στο Αρχείο της ή και αλλού, τα οποία αποτελούν σημαντικές μαρτυρίες για την πνευματική ακτινοβολία της. Στη Μονή καλλιεργήθηκε ακόμη η βυζαντινή μουσική παράδοση, την οποία ονομαστοί Κυκκώτες γραφείς μουσικών χειρογράφων διαφύλαξαν και διέδωσαν στο νησί.

Είναι αξιοσημείωτο ότι προς το τέλος της περιόδου της τουρκοκρατίας η μονή Κύκκου, πρωτοπορώντας ανάμεσα στις κυπριακές Μονές, έστειλε

μέλη της Αδελφότητάς της σε Σχολές του εξωτερικού για να μορφωθούν και να στελεχώσουν στη συνέχεια την Κυπριακή Εκκλησία. Τέτοια παραδείγματα ήταν ο μετέπειτα Μητροπολίτης Πάφου (1890-1899)

Επιφάνιος σε Σχολή Ξένων Γλωσσών στη Βιρτού, ο μετέπειτα Επίσκοπος Αργυρουπόλεως (1886-1896) και ακολούθως Μητροπολίτης Μεσημβρίας (1896-1906) Χαρίτων Ευκλείδης στη Ριζάριο Σχολή, ο Ιεροδιάκονος Λαυρέντιος Μυριανθέας, αρχικά στη Ριζάριο Σχολή, στη συνέχεια, πιθανότατα, στη Θεολογική Σχολή Αθηνών και ακολούθως στο Μόναχο, καθώς και ο μετέπειτα Αρχιμανδρίτης Μακάριος Κυκκώτης (1840-1883) στη Θεολογική Σχολή του Σταυρού Ιεροσολύμων.

Στα χρόνια της αγγλοκρατίας, στη Μονή Κύκκου εξακολούθησε να λειτουργεί Ελληνική Σχολή για τη μόρφωση των νεαρών δοκίμων, πολλοί από τους οποίους συνέχιζαν τις σπουδές τους σε πανεπιστήμια του εξωτερικού και αποκτούσαν ευρεία μόρφωση, με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα τον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου (1950-1977) και μετέπειτα Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας (1960-1977) Μακάριο Γ'. Οι Ηγούμενοι Γεράσιμος (1890-1911), Κλεόπας (1911-1937) και Χρυσόστομος (1948-1979), οι οποίοι διακόνησαν τότε τη Μονή, ήταν πτυχιούχοι θεολογίας, όπως και πολλοί άλλοι Κυκκώτες, το έργο των οποίων αντικατοπτρίζει, σε τελική ανάλυση, τη Μονή της μετανοίας τους. Τα συγγραφικά επιτεύγματα, για παράδειγμα, του Επισκόπου Μαρκεσίου (1840-1942) Διονυσίου Κυκκώτη και του Αρχιμανδρίτη Ιερόθεου Κυκκώτη (1905-1972) αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα της πνευματικής δράσης των Κυκκωτών μοναχών.

Η Μονή εισέφερε επίσης μεγάλα ποσά για τη δημοτική εκπαίδευση της Λευκωσίας και άλλων πόλεων (19^{ος} - αρχές 20^{ου} αιώνα) και την ίδρυση του Παγκυπρίου Γυμνασίου (1893). Ακόμη, αρκετοί Κυκκώτες ιερωμένοι ίδρυσαν δημοτικά σχολεία στις γενέτειρές τους, όπως ο Μακάριος στην Τσακίστρα (1917), ο Φιλόθεος στη Γαλάτα (1919), ο Ηγούμενος Κλεόπας στο Πολέμι (1923) και ο ιερομόναχος Επιφάνιος στο Μυλικούρι (1931). Επίσης, η Μονή χρηματοδότησε το 1949 την ίδρυση της μοναδικής στην Κύπρο Ιερατικής Σχολής, που έχει στόχο την επιμόρφωση του κλήρου και την

α ν ά δ ε ι ξ η

κληρικών, που θα είναι μέτοχοι πνευματικών εμπειριών και κάτοχοι επαρκούς μόρφωσης. Ακόμη, στα πρώτα χρόνια της Ανεξαρτησίας ανήγειρε με δαπάνες της, σε ιδιόκτητη γη, τα Γυμνάσια Αρρένων Κύκκου (1961) και Θηλέων Κύκκου (1964), τα οποία προσέφερε στην ελληνική κοινότητα.

Εκτός, όμως, από κέντρο ελληνικών γραμμάτων και παράγοντας εκδοτικής δραστηριότητας, η Μονή Κύκκου δημιούργησε, ήδη από τα πολύ παλιά χρόνια, αξιόλογη βιβλιοθήκη. Το γεγονός αυτό εκτίμησαν λόγιοι της εποχής, οι οποίοι ενίσχυσαν την προσπάθεια της Αδελφότητας και κληροδότησαν τη βιβλιοθήκη τους στη Μονή, όπως ο συγγραφέας της «Χρονολογικής Ιστορίας της Νήσου Κύπρου» (Βενετία 1788) Αρχιμανδρίτης Κυπριανός, ο πρώην Μητροπολίτης Μεσσηνίας (1835-1836) και Σχολάρχης της Μεγάλης του Γένους Σχολής Σαμουήλ και ο υποπρόξενος της Ελλάδας στην Κύπρο, στα μέσα του 19ου αιώνα, Φίλιππος Βάρδας.

Τα τελευταία χρόνια, η Μονή Κύκκου, με πρωτοβουλία του νυν Ηγουμένου της, Μητροπολίτη Κύκκου και Τηλλυρίας κ. Νικηφόρου, εστίασε μεγάλο μέρος από τις δραστηριότητές της στον ίδιο τομέα και συνέβαλε στην ανάπτυξη της παιδείας του νησιού, με την επιχορήγηση της λειτουργίας και της τεχνολογικής αναβάθμισης αρκετών εκπαιδευτηρίων. Για τον σκοπό αυτό χάρισε μεγάλες εκτάσεις γης για το

κτίσιμο σχολείων, κατασκεύασε εργαστήρια και τα προσέφερε σε όσους είχαν ανάγκη, επιχορήγησε ή ανέλαβε τις δαπάνες για την ανέγερση επιπρόσθετων κτηριακών εγκαταστάσεων, δημιούργησε κέντρα ηλεκτρονικών υπολογιστών σε διάφορα εκπαιδευτήρια, ίδρυσε ταμείο υποτροφιών για πτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές, που στηρίζει οικονομικά άπορους νέους, ενίσχυσε με διάφορους τρόπους τις Σχολές του νεοσύστατου Πανεπιστημίου Κύπρου και πολλά άλλα. Επίσης, συνέβαλε οικονομικά στην ανέγερση εκκλησιών στο προαύλιο ορισμένων σχολείων, όπως σε αυτά του Κύκκου, του Παγκυπρίου Γυμνασίου, του Λυκείου Λακατάμιας και του Γυμνασίου Ακακίου, συνδέοντας έτσι τη σχολική εκπαίδευση με τη λειτουργική ζωή της Εκκλησίας.

Ακόμη, ανέπτυξε αξιόλογη επιστημονική και πολιτιστική δραστηριότητα και ίδρυσε το Πολιτιστικό Ίδρυμα Ιεράς Μονής Κύκκου «Αρχαγγέλος», το οποίο περιλαμβάνει το Μουσείο της Μονής, το Κέντρο Θεσσαυρού Κυπριακής Ελληνικής και το Κέντρο Μελετών Ιεράς Μονής Κύκκου. Το τελευταίο έχει πραγματοποιήσει μέχρι σήμερα πέραν των ογδόντα περίπου αυτοτελών εκδόσεων, οι οποίες σχετίζονται με την κυπριακή μοναστηριολογία, την εκκλησιαστική γραμματεία, τη βυζαντινή τέχνη, τη μουσικολογία και διάφορα άλλα θέματα. Διαθέτει επίσης μεγάλη βιβλιοθήκη, που είναι μία από τις σημαντικότερες και πλέον ενημερωμένες βιβλιοθήκες του νησιού, με αποτέλεσμα να την επισκέπτεται καθημερινά μεγάλος αριθμός αναγνωστών και ερευνητών. Πρόκειται για μια αξιόλογη προσφορά της Μονής Κύκκου στην πολιτιστική και πνευματική ζωή της Κύπρου, που αποτελεί συνέχεια της λαμπρής ιστορίας της.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΣΤ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Από το Σεπτέμβριο του 2006 κυκλοφόρησε στα δημοτικά σχολεία της Ελλάδας και της Κύπρου το βιβλίο «Ιστορία... Στα νεότερα και σύγχρονα χρόνια» για την Στ' τάξη του δημοτικού σχολείου. Από τις πρώτες μέρες της κυκλοφορίας του το βιβλίο ξεσήκωσε θύελλα αντιδράσεων, διότι περιείχε ανακρίβειες και παρέλειπε βασικά ιστορικά γεγονότα ή τα παραχάραζε.

Οι συγγραφείς του βιβλίου, νέοι πανεπιστημιακοί καθηγητές από την Ελλάδα, ομολογουμένως δεν είχαν κακές προθέσεις. Απλά προσπαθούσαν να παρουσιάσουν τα γεγονότα χωρίς σοβινιστικά και ακραία στοιχεία, για να μην εξάπτουν το φανατισμό και τη μισαλλοδοξία. Όμως έτερον εκάτερον. Ορισμένα βασικά ιστορικά γεγονότα δεν μπορούν να παραλείπονται ή να αλλοιώνονται στο όνομα της αλληλοαποδοχής και της πανανθρώπινης συνεργασίας.

Συγκεκριμένα στο βιβλίο αυτό δεν προβάλλεται όπως πρέπει η Ελληνική Επανάσταση. Αναφέρεται στους αγώνες των Ελλήνων εναντίον των Οθωμανών και σε οθωμανική κυριαρχία και όχι τουρκική. Η λέξη Τούρκοι παραλείπεται σχεδόν ολοκληρωτικά στο μέρος που αφορά την Ελληνική Επανάσταση. Οι Έλληνες δηλαδή δεν αγωνίζονταν εναντίον των Τούρκων, αλλά εναντίον των Οθωμανών. Δεν αναφέρονται επίσης τα δεινά των υπόδουλων Ελλήνων με σαφήνεια (παιδομάζωμα, βίαιοι εξισλαμισμοί, βαριοί φόροι κλπ.). Παραλείπει επίσης να αναφερθεί στην προσφορά της Εκκλησίας στο υπόδουλο γένος, με την ίδρυση σχολείων και την πνευματική, εθνική και θρησκευτική καθοδήγηση της Εκκλησίας.

Παραλείπει επίσης να περιγράψει καθαρά τον ηρωισμό των Ελλήνων αγωνιστών, όπως είναι ο Κολοκοτρώνης, ο Αθανάσιος Διά-

κος, ο Παπαφλέσας, ο Οδυσσέας Ανδρούτσος κλπ. Για παράδειγμα, δεν αναφέρεται καθόλου στην ηρωική αντίσταση του Αθανάσιου Διάκου

στην Αλαμάν, ούτε φυσικά και στο μαρτυρικό θάνατό του (με σούβλισμα) για να μην προκαλέσει αισθήματα μίσους προς τους Τούρκους.

Για τον ίδιο λόγο παραλείπει να παραθέσει ακόμα και τα αθάνατα ελληνικά δημοτικά τραγούδια με τα οποία ο ελληνικός λαός απθανάτισε τον πρωτισμό των αγωνιστών, όπως του Θανάση Διάκου «Γίνεσαι Τούρκος, Διάκο μου, την πίστη σου ν' αλλάξεις...», των Κολοκοτρωναίων, των Σουλιωτών κλπ., για να μην προκαλέσει καθόλου και να μην αναφερθεί καθόλου στις θηριωδίες που διέπραξαν τότε οι Τούρκοι.

Στη συνέχεια το βιβλίο κατά γελοίο τρόπο παραποιεί και τις τραγικές τελευταίες ώρες που έζησε ο ελληνισμός στη Σμύρνη και δεν αναφέρεται καθόλου στη γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου, στις σφαγές, βιασμούς, αιχμαλωσίες, μαρτυρικούς θανάτους των Ελλήνων από τους Τούρκους. Θα αποσύρουμε μήπως και τα τραγικά βιβλία του Ηλία Βενέζη ή της Διδώς Σωτηρίου, που απθανατίζουν τη μεγάλη καταστροφή που υπέστη ο ελληνισμός κατά τη Μικρασιατική Καταστροφή;

Ιστορικές επίσης πτυχές του 1940-41 και της Κατοχής δεν περιγράφονται και τόσο καθαρά στο βιβλίο αυτό. Η ένδοξη αντίσταση των Ελλήνων στην Πίνδο και στη Βόρειο Ήπειρο σχεδόν παραλείπεται.

Κατά παρόμοιο τρόπο και η ιστορία της Κύπρου, στη σύντομη αναφορά στο βιβλίο αυτό, είναι προβληματική, αφού περίπου δέχεται τη διχοτόμηση της Κύπρου γράφοντας για «διχοτομημένο» νησί και παρουσιάζοντας σχετικά τα «σύνορα» των δύο ζωνών. Έχουν επισημανθεί πολλές ανακρίβειες στο βιβλίο αυτό, όσον αφορά την ιστορία της Κύπρου και το Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης είχε αποστείλει υπόμνημα με σχετικές αλλαγές που ζητούσε να γίνουν σε αρκετά σημεία.

Η Ακαδημία των Αθηνών καταδίκασε το βιβλίο αυτό για τις ανακρίβειες και την επιστημονική ανεπάρκειά του και την παιδαγωγική ακαταλληλότητά του (δες τη σχετική ιστοσελίδα της Ακαδημίας Αθηνών).

Δεν μπορούμε στο βωμό της μη καλλιέργειας της μισαλλοδοξίας και της αποφυγής του σοβινισμού να παραλείψουμε βασικές ιστορικές πτυχές που

σημάδειψαν την ιστορία του νεότερου Ελληνισμού. Μήπως είναι διατεθειμένοι οι Εβραίοι να σταματήσουν να αναφέρονται στο ολοκαύτωμα, για να μην εξάπτεται ο φανατισμός και η μισαλλοδοξία των σύγχρονων Εβραίων εναντίον των Γερμανών; Και μήπως οι Ιαπωνέζοι θα σταματήσουν να αναφέρουν τη ρίψη των ατομικών βομβών στη Χιροσίμα και στο Ναγκασάκι, για να μην καλλιεργείται εχθρικό πνεύμα εναντίον των Αμερικανών; Πώς λοιπόν τόλμησαν οι συγγραφείς του βιβλίου να περιγράψουν την καταστροφή της Σμύρνης σαν «συνωστισμό στην παραλία της Σμύρνης»; Θα περιέγραφαν τα κρατητήρια του Λουσβίτς ως «αναφυκτήρια» και τις ατομικές βόμβες σαν βροχούλα από τον ουρανό;

Ευτυχώς όμως μετά τις κοινοβουλευτικές εκλογές στην Ελλάδα ο νέος υπουργός Παιδείας κ. Στυλιανίδης έδωσε εντολή να αποσυρθεί αμέσως το επίμαχο αυτό βιβλίο. Ήταν μια καλή λύση που δόθηκε σε ένα ζήτημα που απασχόλησε πολλούς εκπαιδευτικούς, ιστορικούς και πολιτικούς για ένα χρόνο.

Με τη συγγραφή του νέου βιβλίου ιστορίας πρέπει να προσεχθεί να μην επαναληφθούν τα λάθη του παρελθόντος. Δεν πρέπει φυσικά να καλλιεργούμε στα παιδιά μας το φανατισμό, τη μισαλλοδοξία και το σοβινισμό, αλλά δεν έχουμε το δικαίωμα και να τα αποξενώσουμε από την ιστορία και τις ρίζες μας και την παράδοσή μας. Ας μην ξεχνούμε ότι ο πρώην υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ Χένρι Κίσσινγκερ, ο γνωστός ανθέλληνας καταστροφάς της Κύπρου, ζήτησε να κτυπηθούν η γλώσσα, η θρησκεία, η ιστορική μνήμη και παράδοση των Ελλήνων, επειδή αυτά του δημιούργούσαν τότε προβλήματα, στο να επιβάλει όπως αυτός ήθελε την εξωτερική του πολιτική.

Αυτά πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά τη μελλοντική συγγραφή του νέου βιβλίου της ιστορίας. Όσο αφορά την Κύπρο, πρέπει να αναμειχθεί και κάποιος Κύπριος επιστήμονας στη συγγραφή του βιβλίου, ούτως ώστε να μην παρατηρηθούν ανακρίβειες σε θέματα σχετικά με την ιστορία της Κύπρου.

ΑΡΧΑΪΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΝΗΣΟ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ

Πριν μερικούς μήνες πήγα στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής για να επισκεφτώ τον υιό μου, ο οποίος είναι καθηγητής Μοριακής Βιολογίας στο Πανεπιστήμιο του Γέιλ, στην πολιτεία Κονέκτικατ.

Εκείνες τις μέρες είχε ένα Σεμινάριο στην Ουάσιγκτον DC, γι' αυτό και εγώ πήγα μαζί του. Εκείνος πήγαινε στο σεμινάριο και εγώ επισκεπτόμουν τα μουσεία της πρωτεύουσας των Ηνωμένων Πολιτειών.

Ως φυσιογνώστης που είμαι, το πρώτο μουσείο που επισκέφθηκα ήταν το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας (Natural History). Μπαίνοντας μέσα, στον

προθάλαμο του μουσείου, είδα στ' αριστερά μου ένα πέτρινο άγαλμα σκούρου χρώματος, που έμοιαζε πολύ με τα εκατοντάδες αγάλματα που βρίσκονται στο Νησί του Πάσχα, το οποίο βρίσκεται 3.600 χλμ. δυτικά των ακτών της Χιλής, μέσα στον Ειρηνικό Ωκεανό (Χάρτης 1).

Για να επισκεφθεί κάποιος το Νησί, πρέπει να πάει στο Σαντιάγο της Χιλής και από εκεί με αεροπλάνο ύστερα από πτήση πέντε ωρών να κατευθυνθεί εκεί. Το Νησί αυτό έχει έκταση 160 τ.χλμ., πολύ πιο μικρότερη από την Κύπρο, που είναι 9.251 τ.χλμ., και λίγο πιο μεγάλη από τη Μάλτα με 122 τ.χλμ. Έχει πληθυσμό περίπου δύο χιλιάδες κατοίκους.

Είναι ένα ηφαιστειογενές νησί με τριγωνικό σχήμα. Ο πιο ψηλός κώνος του είναι το ηφαίστειο Τετανάκα με υψόμετρο 507 μέτρα και ο χαμηλότερος το ηφαίστειο Rana Raraku, το οποίο βρίσκεται στα ανατολικά του νησιού (Χάρτης 2).

Η γεωγραφική θέση του είναι: νότιο γεωγραφικό πλάτος 2707 και δυτικό γεωγραφικό μήκος 10922. Το πλησίασα για να διαβάσω τα γραφόμενα. Πραγματικά ήταν ένα από τα πολλά αγάλματα της Νήσου του Πάσχα και το μετέφεραν στο Μουσείο της Πρωτεύουσας των ΗΠΑ. Η χαρά μου ήταν πολύ μεγάλη. Παρακάλεσα μια συνοδό του Μουσείου και μου έβγαλε μια φωτογραφία δίπλα από το άγαλμα. Το άγαλμα είχε στενόμακρο κεφάλι, λεπτά χείλη και προεξέχον πιγούνι, όπως ήταν οι αρχαιοελληνικοί κούροι.

Πριν μήνες διάβασα το βιβλίο του Nors Josephson, Καθηγητή του Πανεπιστημίου της Χαϊδελβέργης «Ένας Αρχαίος-Ελληνικός Πολιτισμός στη Νήσο του Πάσχα», που υποστήριζε ότι στο Νησί αυτό, χιλιάδες χρόνια προ Χριστού, πήγαν εκεί οι Έλληνες θεοί, που τότε ήταν κοσμοκράτορες.

Κατά τη μυθολογία, ο πρώτος αρχηγός των θεών των Ελλήνων ήταν ο Ουρανός.

Ο Διόδωρος ο Σικελιώτης τον πρώτο αιώνα π.Χ., μας λέγει ότι «ο Ουρανός κατακτίσας την Οικουμένην την πλείστην και μάλιστα προς την Εσπερίαν (Αμερική) και άρκτους τόπους».

Χάρτης 2. Το νησί του Πάσχα με το τριγωνικό σχήμα.

Ο Ησίοδος μας λέγει ότι «ο Ουρανός ήταν γενάρχης των Ελλήνων». Σύμφωνα με τη μυθολογία, τα παιδιά του Ουρανού και της Γης ήταν ο Κρόνος και ο Άτλας. Τον μεν Κρόνο όρισε βασιλιά του ανατολικού ημισφαιρίου, τον δε Άτλαντα του δυτικού ημισφαιρίου. Για τη διαδοχή του Ουρανού φιλονίκησε ο Κρόνος με τον Άτλαντα -γνωστή ήταν η τιτανομαχία- όπου τελικά νίκησε ο Άτλαντας και απομάκρυνε τον Κρόνο στα πέρατα της γης και της απεράντου θαλάσσης. Όταν επικράτησε ο Άτλαντας, ελευθέρωσε τον Κρόνο από την τιμωρία και τον όρισε βασιλιά στις Νήσους των Μακάρων. Στα νησιά αυτά, που βρίσκονται μακριά προς δυσμάς, στον απέραντο ωκεανό, πίστευαν ότι μετέβαιναν οι ψυχές των ηρώων. Δεν αποκλείεται μια Νήσος από αυτές η «Μάτε-Κίτε», κατά τους αρχαίους ή «Νήσος του Πάσχα» κατά τους νεώτερους, να ήταν το Νησί του Κρόνου. Οι ιθαγενείς προσονόμαζαν το Νησί Μάτε-Κίτε καθώς Κίτε ονόμαζαν και τον Κρόνο. Μια άλλη αρχαία ονομασία του Νησιού ήταν Rapa Nui. Η «Νήσος του Πάσχα» ονομάστηκε έτσι, γιατί ανακαλύφθηκε από την ολλανδική αποστολή των πρώτων Ευρωπαίων θαλασσοπόρων, ημέρα του Πάσχα, το 1722.

Τα εκατοντάδες όμοια πέτρινα αγάλματα που βρίσκονται εκεί, μπορεί να είχαν σχέση με τις πολλές ψυχές των ηρώων. Οι θεοί αυτοί εκπολίτισαν την πρωτόγονη ανθρωπότητα και δίδασκαν -όπως γράφει ο Διόδωρος ο Σικελιώτης- τους Ινδιάνους της Αμερικής, την αστρονομία και τις επιστήμες.

Μου έκανε μεγάλη εντύπωση, όταν είδα στο μουσείο φωτογραφίες Ινδιάνων και πρόσεξα ότι η εμφάνισή τους δεν ήταν όπως των Ινδιάνων που γνωρίζουμε, αλλά όπως των λευκών μεσογειακών ανθρώπων (Φωτογραφία 2).

Πού βρέθηκαν λοιπόν αυτοί οι λευκοί άνθρωποι και τους κατατάσσουμε στην κατηγορία των Ινδιάνων;

Μέλος της ολλανδικής αποστολής αναφέρει ότι το χρώμα του δέρματος κάποιων κατοίκων ήταν «παντελώς λευκό». Ένα άλλο μέλος αναφέρει ότι οι κάτοικοι της Νήσου έχουν χρώμα μεταξύ λευκού, μελαμψού και κοκκινωπού, με λεπτές μύτες και καστανόχρωμα μαλλιά.

Η αποστολή Conzales, το 1770, βρήκε ανθρώπους που έμοιαζαν περισσότερο με Ευρωπαίους παρά με Αμερικάνους. Την ίδια εποχή, ο Ιερέας Engene, παρατήρησε ότι πολλοί κάτοικοι ήταν εντελώς λευκοί και τα σωματικά τους χαρακτηριστικά έμοιαζαν μ' αυτά των Ευρωπαίων. Κάποιος άλλος Ιερέας, ο Engleri, αναφέρει ότι οι κάτοικοι της Νήσου τόνιζαν ότι οι πρόγονοί τους είχαν λευκό δέρμα, γαλανά μάτια και κόκκινα μαλλιά (Φωτογραφία 3).

Ο Νορβηγός ερευνητής Thor Hegerdahl όταν πήγε στο Νησί την ίδια εποχή γράφει: «Συνάντησα ανθρώπους λευκούς, με μακριές γενειάδες που προέρχονταν από τους πρώτους λευκούς αποίκους

Φωτογραφία 2 Ένας λευκός Indian.

Φωτογραφία 3. Μεσογειακές μορφές των κατοίκων
(Από το βιβλίο του Nors Josephson).

της Νήσου. Οι ιθαγενείς τον βεβαίωσαν ότι ήσαν απόγονοι του μεγάλου θεού Ήλα-Τίκι που είχε φθάσει στο Νησί με μεγάλη πλοία.

Ο Nors Josephson μας πληροφορεί ότι τα εκατοντάδες πέτρινα αγάλματα που υπάρχουν σ' όλη την έκταση του νησιού, είναι κατασκευάσματα των πρώτων λευκών επισκεπτών και είναι όλα κατασκευασμένα από πέτρα σκούρου χρώματος, την οποία πήραν από το Ηφαίστειο Rano Raraku που υπάρχει στο νησί. Τα αγάλματα αυτά παριστάνουν Έλληνες Κούρους (νέους) (Φωτογραφία 4-5).

Μέχρι σήμερα στο νησί οι λευκοί αυτοί είναι η άρχουσα τάξη και τυγχάνουν μεγάλης υπόληψης από τους συμπατριώτες τους. Μας πληροφορεί ακόμα ότι η γλώσσα της «Νήσου του Πάσχα» είναι εν μέρει αρχαιοελληνικής προέλευσης και αυτό το μαρτυρούν οι χίλιες πενήντα εννέα (1059) λέξεις ελληνικής προέλευσης που υπάρχουν στο λεξιλόγιο των κατοίκων του Νησιού.

Μερικές από τις λέξεις αυτές κατά τον Josephson είναι:

<u>Ν. Πάσχα</u>	<u>Ελληνικά</u>
Μπούς (φωνάζω)	Βοή
Χάμο (αρραβώνας)	Γάμος
Κένου (σύζυγος)	Γένος
Χινέ (γυναίκα)	Γυνή
Τόκο (ξόλο)	Δοκός
Χίρο (ήρωας)	Ήρωας
Αρετόα (ενάρετος)	Ενάρετος
Χαννάω (γεννώ)	Γεννάω
Μέτουα (μπτέρα)	Μήτηρ
Koruto (Κόβω)	Κόπτω
Ariki (αρχή)	Αρχή
Okiro (αμυντικός χώρος)	Οχυρό
Tehe (λιώνω)	Τήκω
Hoa (κρύβω)	Έχωσα
Tiriho	Στηριζώ
Roto (ήχος)	Ρόθος
Himene (άδω)	Υμνώ
Koro (χορεύω)	Χορός
Mele (άσμα)	Μελωδία
Ute (άσμα)	Ωδή
Tiki	Τύχη
Mahingo	Μάχιμον

Εκτός της διαλέκτου που είναι κατά τον ίδιο συγγραφέα ελληνικής δομής, υπάρχουν και πολλά άλλα στοιχεία που μαρτυρούν την ελληνική παρουσία, όπως θρησκευτικά, αρχιτεκτονικά, πολιτισμικά και άλλα.

Φωτογραφία 4. Εκατοντάδες πέτρινα αγάλματα βρίσκονται στο Νησί.

Φωτογραφία 5. Αγάλματα στο Νησί του Πάσχα.

Παιγνίδια και αθλήματα είναι τα ίδια με τα αρχαία ελληνικά, όπως αγώνες δρόμου, αρματοδρομίες, ρίψεις και ακοντισμός. Επίσης, το μουσικό όργανο των κατοίκων είναι ο αυλός. Τα ενδύματα και τα κοσμήματά τους είναι παρόμοια με τα αντίστοιχα αρχαία Κυκλαδικά.

Ο Nors Jozephson υποστηρίζει ότι οι πρώτοι κάτοικοι της Νήσου πιθανόν να ήσαν Κύπριοι και τούτο γιατί παρουσιάζονται στα γραφόμενά τους και αιγυπτιακές ρίζες λέξεων. Η Κύπρος τότε ήταν

υπό αιγυπτιακή κατοχή. Σχετικά με το σύστημα γραφής, υποστηρίζει βάσει των ερευνών που έκανε ότι είναι κρητο-κυπριακής προέλευσης.

Είναι εντυπωσιακά και πρωτόγνωρα όσα αναφέρονται στην παρούσα μελέτη. Ένας καλός μελετητής όχι μόνον δεν πρέπει να τα απορρίψει, αλλά να αντιμετωπίσει το θέμα με την πρέπουσα επιστημονική σκέψη. Και κατά τη γνώμη μου, πρέπει ν' ακολουθήσει μια σοβαρή έρευνα για να φανεί η αλήθεια.

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΟΥ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΥΚΚΟΥ ΚΑΙ ΤΗΛΛΥΡΙΑΣ
κ. ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ
ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ
ΤΟΥ ΛΕΙΜΝΗΣΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΑΙ
ΕΘΝΑΡΧΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ Γ'
ΕΠΙ ΤΗ ΤΡΙΑΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΙ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΤΟΥ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΕΡΑΝ ΜΟΝΗΝ ΚΥΚΚΟΥ
ΤΗ 29Η ΙΟΥΛΙΟΥ 2007

Εξοχώτατε κ. Πρόεδρε της αιώνιας Ελλάδας,
Εξοχώτατε κ. Πρόεδρε της Κυπριακής Δημοκρατίας,
Εξοχώτατε κ. Πρόεδρε της Βουλής των Αντιπροσώπων,
Μακαριώτατε,
Σεβασμιώτατοι,
Κύριοι Αρχηγοί και Εκπρόσωποι των Πολιτικών Κομμάτων,
Έντιμοι κ.κ. Υπουργοί, Βουλευτές και Δήμαρχοι,
Λαέ του Θεού περιούσιε,

Στη χαραυγή της 3ης Αυγούστου 1977, μήνα περιλάμπρο της Παναγίας ένας ήλιος έδωσε, ήλιος έμπυχος που φωτοβολούσε τη γενναιοκαρδία και μεγαλοψυχία.

Ο εν υψηλοίς πετόμενος αετός, ο γίγας στην ψυχή Ιεράρχης και Εθνάρχης, ο πύρινος αγωνιστής της ελευθερίας Μακάριος ο Γ', έπεσε κτυπημένος από τα δαιμονικά πολιτικά παιχνίδια χαμερπών δυνάμεων. Οι παλμοί της καρδιάς του σταμάτησαν από τη σταύρωση της Κύπρου, και περιβεβλημένος σεμνότητι σιγή, ιμάτιο ουράνιας λαμπρότητας, πέρασε το σύνορο της ζωής και βρέθηκε στου θανάτου τη σιωπηλή χώρα.

Έφυγε από κοντά μας ο φλογερός απόστολος των δικαίων του κυπριακού ελληνισμού, και ο θρήνος δεν είχε τελειωμό. Εβρέχετο η γη από δάκρυα. Εβρέχετο και η μερτιά και η δάφνη του στολισμένου δρόμου. Και ήταν τα δάκρυα εκείνα, τα δάκρυα του πενθηφόρου και αποδυρομένου τη στέρηση του ηγέτου του κυπριακού λαού.

Τριάντα χρόνια πέρασαν από την επώδυνη, την πολυδάκρυτη, την πενθοφόρα εκείνη μέρα, όταν η Κύπρος ορφάνευσε χάνοντας τον πιο ακριβό ανθρώπο της, τον Μακάριο το Μέγα. Εκείνον που συνέπαιρνε τα πλήθη και συγκλόνιζε τις συνειδήσεις. Εκείνον που κάτω από το φλογισμένο ράσο του έκρυβε μία συνείδηση που επάλλετο από το θείο έρωτα προς την ελευθερία. Εκείνον που σφράγισε με τα ηγτικά του προσόντα την ιστορία της Κύπρου, το Μακάριο που είχε συνυφάνει με το πρόσωπό του τη μορφή της Κύπρου, είχε συνταυτίσει τη μοίρα του με τη δική της, και είχε παραχωρήσει τη ζωή του σ' εκείνην με τρόπο τόσο ανέκκλητο, τόσο αποφασιστικό που νοιώθαμε την παρουσία του ως παρουσία ιστορίας.

Και όπως τότε σ' εκείνες τις πικρές και φαρμακωμένες μέρες του Αυγούστου, η μητέρα Ελλάδα σε εκδήλωση της ακατάλυτης εθνικής συνείδησης, ταυτότητας και αλληλεγγύης συμμερίστηκε τον πόνο μας για να τον μετριάσει, έτσι και σήμερα ημέρα μνημοσύνου του Εθνάρχη Μακαρίου δίνει

το παρόν της με τον Ανώτατο Άρχοντά της, τον Εξοχώτατο Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας κ. Κároλο Παπούλια, για να τιμήσει τη μνήμη του αγωνιστή σηματοφόρου, του προμάχου της ηθικής και του δικαίου, του Ποιμενάρχη και Εθνάρχη Μακαρίου, που εξέφραζε μ' ένα μοναδικό παλμό ολόκληρη την κρυμμένη ισχύ, τη βούληση και την τραγικότητα του κυπριακού λαού.

Σας καλωσώρizzουμε, κ. Πρόεδρε, ως εθνικό ηγέτη όλου του Ελληνισμού. Στο πρόσωπό σας βλέπουμε τον έμπειρο και συνεχή οιακοστρόφο του έθνους, το φορέα και διεγερτική του φρονήματος και του βιώματος των όπου γης Ελλήνων. Η συμμετοχή σας στο σημερινό μνημόσυνο αποτελεί απόδειξη του συνεχούς ενδιαφέροντος της Ελλάδας για το δράμα και τον αγώνα της Κύπρου, από την έκβαση του οποίου θα εξαρτηθεί η περαιτέρω πορεία του Έθνους. Η παρουσία σας εδώ οξυγονώνει την πίστη μας και ζωογονεί τις ελπίδες μας για τη δικαίωση της Κύπρου.

Τελούμε σήμερα ιερό μνημόσυνο και αποτίουμε τον οφειλόμενο φόρο τιμής προς μια κορυφαία εκκλησιαστική, πολιτική και εθνική φυσιογνωμία, τη μορφή του αθάνατου Ιεράρχη και Εθνάρχη Μακαρίου του Γ', εκείνου που κατά το σχετικό επίγραμμα «*αγάπην, δόξαν, θησαυρόν, τρυφήν, χαράν, ελπίδα δεν είχαν άλλην επί γης, πλην μόνην την πατρίδα*».

Αποδίδουμε το φόρο της ευγνωμοσύνης προς εκείνον που αγάπησε την πατρίδα περισσότερο από τον εαυτό του, και που αν τα συνασπισμένα συμφέροντα των μεγάλων τον άφηναν να ζήσει, εκείνη ακριβώς την κρίσιμη στιγμή, άλλη θα ήταν η πορεία των πραγμάτων, αλλοιώτικη θα ήταν η Κύπρος σήμερα.

Ο Άνδρας του οποίου το μνημόσυνο τελούμε σήμερα, ήταν ο πιο ψηλός που στάθηκε στη μαρτυρική αυτή νήσο μέσα στον 20ο αιώνα, και συγκαταλέγεται μεταξύ των μεγάλων της Εκκλησίας και του Έθνους.

Ο Μακάριος θα ήταν μέγας και μόνο ως εκκλησιαστικός (εάν δεν ήταν πολιτικός), και μόνο ως πολιτικός (εάν δεν ήταν εκκλησιαστικός). Κατά την αρχιερατική του σταδιοδρομία διετράχτο από το ρίγος και το πάθος της προσφοράς και ανέπτυξε πολυσχιδή και καρποφόρα δράση, θέσας στην υπηρεσία της Εκκλησίας και της πατρίδας την ευρεία του διάνοια, τη μεγάλη του καρδιά και τη φιλόγα της υπέροχης ψυχής του.

Με το πολυδιάστατο εθνικό, θρησκευτικό, πνευματικό, εκπαιδευτικό, κοινωνικό, πολιτιστικό και φιλανθρωπικό του έργο, μας δίδαξε πως μέτρον των πάντων είναι ο άνθρωπος.

Ο Μακάριος ήταν εμπνευσμένος «*ηρηκτής*» έργων και όχι δοκησίσοφος «*ρητήρας*» λόγων. Ο αυθεντικός του λόγος ήταν υποστήλωση και φόντο του έργου του.

Ο Μακάριος δεν ήταν αποκομμένος από το παρόν. Δεν έδινε την εντύπωση ότι διαμένει σε ουράνιους τόπους αποστασιωμένος από τα προβλήματα της ζωής. Ο Μακάριος εννόριζε το παρελθόν, έβλεπε το μέλλον και επιχειρούσε να συνθέσει την παράδοση με την εξέλιξη.

Το πάθος του όμως, το ασίγαστο πάθος του υπήρξε η ελευθερία του κυπριακού λαού, γιατί πίστευε ότι η ελευθερία ξεχωρίζει σαν άφθαρτο κύτταρο ζωής, σαν στερη εννόηση για την επιβίωσή μας. Όλος ο βίος του Μακαρίου υπήρξε μία συνεχής και αδιάκοπη θυσία χάριν του υπέρτατου αγαθού της ελευθερίας. Γι' αυτήν ήταν έτοιμος ανά πάσαν στιγμή να θέσει ως καλός ποιμήν -κατά την εντολήν του Κυρίου- «*την ψυχήν αυτού*» υπέρ των προβάτων, υπέρ της ελευθερίας και ανεξαρτησίας του πεφλημένου του λαού, υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τα οποία η πάνσοφος του Θεού θέληση εδώρησε στον άνθρωπο, ως υπόμνηση της θείας και υπερκόσμιας καταγωγής του.

Ο Μακάριος εκδαπανήθηκε κυριολεκτικά, ψυχή τε και σώματι, στον αγώνα για τα δίκαια του λαού μας, για την ελευθερία της πατρίδας. Το «*ου δώσω ύπνον τοις οφθαλμοίς μου και τοις βλεφάροις μου νυσταγμόν, και ανάπαυσιν τοις κροτάφοις μου, μέχρις ότου εις τον εθνικόν ορίζοντα ροδίσει η χρυσόπτερος ίρις, αγγέλλουσα το φέγγος της ποθητής ημέρας της εθνικής απολυτρώσεως*», που διακήρυξε στον Αρχιεπισκοπικό ενθρονιστήριο λόγο του, ήταν μια υπόσχεση που έγινε βίωμα σ' όλη την αρχιεπισκοπική και εθναρχική σταδιοδρομία του.

Σ' όλη την επίγεια μεγαλουργό διάβασή του δεν έδωσε ύπνον τοις οφθαλμοίς του, γιατί κι όταν κοιμόταν η καρδιά του ξαγρυπνούσε για το μέλλον του κυπριακού λαού. Αυτός ο γίγας στην ψυχήν Ιεράρχης και Εθνάρχης, που ως Μητροπολίτης Κτίου πρωτοστάτησε στο βαρυσήμαντο ιστορικό δημοψήφισμα του 1950, που ενέκλειε τον

πόθο των γενεών, τον πόθο της ενώσεως της νήσου μετά της μητρός Ελλάδος, το 1955 στον επικό εκείνο αγώνα ενθουσιάζει ένα ολιγάριθμο αλλά πρωϊκό λαό και τον διεγείρει κατά της Βρετανικής Αποικιοκρατίας, για να τοποθετηθεί η Κύπρος μέσα σε ολόφωτες σελίδες δόξης της εθνικής ιστορίας.

Με το θυελλώδες πέρασμά του ξύπνησε στα στήθη του λαού μας τον εξαίσιο και βασανιστικό πυρετό της δημιουργίας ιστορίας και τον έκανε να πολλαπλασιάσει τη δύναμή του στον αγώνα εκείνο για την ελευθερία. Ως άλλος Μωϋσής οδήγησε το λαό του, δια της ερυθράς θαλάσσης μαρτυρικών αιμάτων και δια μέσου της ερήμου της αποικιοκρατικής δουλείας, στην ευλογημένη Χαναάν της ελευθερίας και της εθνικής ανεξαρτησίας. Κι αν η λαομίσητη δικτατορία που έπεσε βουτηγμένη στο αίμα της Κύπρου, αν οι σχιζοφρενείς της επιταγούς στρατοκρατίας δεν πετούσαν τη λογική στα σκουπίδια, και απέφευγαν το προδοτικό πραξικόπημα του 1974, που έφερε τη συγγερή και επονείδιστη τουρκική εισβολή του Αττίλα, ο Μακάριος, να είσαι βέβαιοι, θα ολοκλήρωνε την ελευθερία και θα ακεραίωνε την ανεξαρτησία της Κύπρου.

Η Κύπρος ήταν το πάθος του Μακαρίου και η λύτρωσή του, αλλά η ηθική ακτινοβολία του, οι υψηλοί οραματισμοί του, και η δράση του ξεπερνούσαν κατά πολύ τα στενά όρια της Κύπρου και τον ανέδειξαν παγκόσμια ηγετική προσωπικότητα.

Στο διεθνή χώρο η εξέχουσα φυσιογνωμία του ήταν κεφάλαιο ανεκτίμητο, όχι μόνο του κυπριακού ελληνισμού, αλλά και του έθνους ολοκλήρου.

Ο Μακάριος έχοντας κλεισμένο μέσα του το θάνατο πνεύμα της Ορθοδοξίας και της Ελλάδας, πνεύμα θεϊκό κι ανθρώπινο μαζί, διπύρνε τον λαμπρό οικουμενικό ορίζοντα του ελληνισμού και της Ορθοδοξίας.

Οι αγώνες του, το ένθεο πάθος του για την ελευθερία, την αλήθεια, τη δικαιοσύνη και τα ανθρώπινα δικαιώματα, τον εγκαθίδρυσαν στην καρδιά των λαών της οικουμένης ως φορέα και σύμβολο του ηθικού τους μεγαλείου. Η φωνή του, οι λόγοι του, οι αγώνες του θα συγκινούν πάντοτε τις πονεμένες ψυχές των αλυτρώτων λαών, που βοούν για δικαιοσύνη και ελευθερία.

Το τιμημένο ράσο του Μακαρίου έγινε έμβλημα ιερό που μεσουράνησε μεταφέροντας στις πέντε ηπείρους αέρα ελευθερίας, ισότητας, ειρήνης και δικαιοσύνης.

Για το Μακάριο Ναός του ήταν η αγιοσύνη της αγάπης και βασιλεία του ήταν ο κόσμος όλος. Ιεράρχης αποπνέων χριστιανική αρετή ενσάρκωνε το πνεύμα της Ορθοδοξίας, που χαρακτηρίζεται από μια οικουμενικότητα, αγκαλιάζοντας όλο τον κόσμο ανεξάρτητα από φυλή και χρώμα, γλώσσα και θρησκεία.

Με ζωντανούς τους δέκτες της ψυχής του συλλαμβάνει τα μεγάλα μηνύματα και γίνεται φωνή της Εκκλησίας, ιεραπόστολος του Χριστού μεταδίδοντας τη διδασκαλία του Ναζωραίου στους εγγύς και τους μακράν.

Υπακούοντας στην εντολή του Κυρίου «Πορευθέντες ουν μαθητεύσατε πάντα τα έθνη, βαπτίζοντες αυτούς εις το όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος», επέδειξε ιδιαίτερο ζήλο για την προώθηση της εξωτερικής ιεραποστολής, και περιόδευσεν την Αφρική και βάπτισε στην Κένια πέντε χιλιάδες ιθαγενών, οι οποίοι κατέστησαν δια του ιερού βαπτίσματος μέλη της Ορθόδοξης Εκκλησίας του Χριστού, και προς παρακολούθηση και αύξηση της πνευματικής εκείνης σποράς ίδρυσε Ιερατική Σχολή που φέρει το όνομά του.

«Αι ομαδικαί βαπτίσεις -τόνιζε προσφωνώντας την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας Κύπρου τον Ιούνιο του 1971- αποτελούσι την απαρχήν σταθεράς θεμελιώσεως και επεκτάσεως εις το ανατολικόν τμήμα του Αφρικανικού χώρου μιας χριστιανικής Ορθοδόξου Εκκλησίας, ήτις προσεχώς δυνατόν να απαριθμεί εκατομμύρια ανθρώπων. Χαίρομεν διότι η Εκκλησία Κύπρου συγκαταλέγεται μεταξύ των αναδόχων της Αφρικανικής αυτής Ορθοδόξου Εκκλησίας».

Αυτόν τον πύρινο αγωνιστή της ελευθερίας και μεγαλόπνοο ερμηνευτή και οδηγό των γενεών στα υψηλά ιδανικά του έθνους, τη μυθική αυτή φυσιογνωμία, τον γνωστό και ουσιαστικά άγνωστο μας, τον ασύλληπτο στις διαστάσεις του, τον γίγαντα της Ορθοδοξίας και του Έθνους Εθνάρχη Μακάριο, τιμούμε σήμερα με το ιερό αυτό μνημόσυνο.

Είναι το σημερινό μνημόσυνο, με τη συμπλήρωση τριάντα χρόνων από την απόλειά του, μια απότιση εθνικής ευγνωμοσύνης, είναι μια δοξολογία του έργου του και της προσωπικότητάς του.

Ο Μακάριος νοτίζει τώρα τον τάφο του με ασίγαστο πόνο. Έσβησε ως χοϊκός άνθρωπος, «*αλλ' ουκ έδυ πας ο ήλιος*». Ο Μακάριος δεν πέθανε, δεν έσβησε, δεν πέθανε η αθάνατη ψυχή του. Ο Μακάριος ζει και αναδύεται πάνω από τη φθορά του θανάτου, ως φρόνημα και συνέπεια και παρακαταθήκη.

Ο Μακάριος δεν είναι πια δίπλα μας, μα είναι μέσα μας. Ζει με μας. Μέσα από μας. Πέραν από μας. Ο Μακάριος δεν ήταν. Είναι. Ζει. Υπάρχει σήμερα όπως και χθες, όπως και αύριο, ως ακραιφνής και αιώνιος ποιητής της ιστορικής μας μοίρας. Αυτή είναι η τιμή των αυθεντικών ηγετών ενός λαού. Να ζουν και να συμπορεύονται με αυτόν ακόμη και όταν ως έσχαρκες παρουσίες έχουν αποσυρθεί από τον κόσμο.

Σήμερα στους κρίσιμους αυτούς καιρούς των πολλών εμπλοκών και πολλαπλών αδιεξόδων, που σαν σύννεφα έχουν καλύψει τον πολιτικό αστέρα και πελαγοδρομούμε μέσα στην αμφιβολία και μοιάζουμε να μην ξέρουμε ποια είναι η πορεία μας στο μέλλον, να σκύψουμε πρέπει στον τάφο του Μακαρίου μην τύχει και μας φθυρίσει ο ίσκιος του της δύναμης τα νέα μέτρα.

Να στραφούμε στον μεγάλο μας ηγέτη, τον ως ύλη εκλιπόντα, ως πνεύμα όμως όσο ποτέ παρόντα, και να αφουγκραστούμε τα μηνύματά του και να φανούμε αντάξιοι των υποθηκών του.

Και ως παρακαταθήκη και δίδαγμα μας άφησε ο Μακάριος την αγάπη προς την πατρίδα και την ελευθερία της πάνω από ατομικά συμφέροντα, πολιτικές διαφορές και κομματικές σκοπιμότητες.

Μας θέλει ο Μακάριος με φρόνημα μαχητικό, με ιστορική ευθύνη και προ παντός με σφραγίδα αδελφοσύνης να συνεχίσουμε τον αγώνα του για εθνική λύτρωση και σωτηρία μακριά από αδελφокτόνους διχασμούς.

Κατά την κρίσιμη αυτή προεκλογική περίοδο δεν πρέπει να αφήνεται πρόσφορο έδαφος για έριδες και εσωτερικές συγκρούσεις. Οι πολιτικές αντιθέσεις δεν πρέπει να βαθαίνουν τόσο, ώστε να εμποδίζουν τη συνεννόηση σε υποθέσεις που συναρτώνται με την εθνική ύπαρξή μας.

Το μαρτύριο της πατρίδας μας, μας επιβάλλει να αποφύγουμε την παλιά κατάρτα του ελληνοισμού, το διχασμό και να υψώσουμε ένα αδιαπέραστο τείχος αρραγούς ενότητας και ομοψυχίας και με αναπεταμένη τη σημαία των εθνικών δικαίων να συνεχίσουμε τον αγώνα για την αναστήλωση της ελευθερίας σε κράτος ελεύθερο, ανεξάρτητο, ενωμένο και δημοκρατικό, σε κράτος ανθρώπινης αξιοπρέπειας που θα θεμελιώνεται πάνω στην ισονομία και τη δικαιοσύνη, την αγάπη, το διάλογο, τη συνεργασία και την ειρήνη.

Το σημερινό μνημόσυνο συνιστά ένα εγερτήριο συνειδήσεων, μια υπενθύμιση και μια δραματική προτροπή να αφήσουμε τώρα αμέσως το ΕΓΩ και να στραφούμε στο ΕΜΕΙΣ της πατρίδας, και να συνεχίσουμε τον αγώνα για μια λύση δίκαιη, έντιμη, αξιοπρεπή, δημοκρατική, λειτουργική και βιώσιμη, που θα συνάδει με το διεθνές δίκαιο, τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας, και το ευρωπαϊκό κεκτημένο, μια λύση που θα κατοχυρώνει πλήρως τα ανθρώπινα δικαιώματα Ελληνοκυπρίων, Τουρκοκυπρίων, Μαρωνιτών, Αρμενίων και Λατίνων.

Σημειωρός που μας δείχνει το περιεχόμενο μιας μελλοντικής λύσης, ανεξάρτητα από το περιβλήμα της είναι η φωνή του Μακαρίου, όπως ακούστηκε στο συλλαλητήριο της 20ης Ιουλίου 1977. Διακήρυξε τότε ο Μακάριος από την Πλατεία Ελευθερίας: «*Η Κύπρος ανήκει στο λαό της και πρόθεσή μας είναι να εγκαθιδρύσουμε μια δημοκρατία ανεξάρτητη, ακέραη, κυρίαρχη, αποστρατικοποιημένη, μέσα στην οποία να ζουν ευτυχισμένοι Έλληνες και Τούρκοι*».

Ο Μακάριος είναι σύγχρονος και επίκαιρος. Η φωτεινή μορφή του στέκεται και σήμερα ανάμεσά μας, ιστορικά άγερνη και ερμηνεύει τη ζωή και αποτιμά το έργο μας και οριοθετεί με τη φωνή του το δρόμο μας.

Ο ηγέτης σύμβολο, μέσα από τον τάφο του εξακολουθεί και σήμερα να συναρπάζει, να εμπνέει και να καθοδηγεί. Εμείς αγωνιώδεις και αβέβαιες σκιές του ταραγμένου καιρού μας, ας προσεγγίσουμε τον πανύψηλο εθνικό ηγέτη μας, όπως παιδιά σε πατέρα, για να μας θρέψει με δύναμη και υψηλοφροσύνη, για να μας κάνει Έλληνες.

Αγέραςτη και αθάνατη, ας είναι η μνήμη σου, Μακάριε, ακαταμάχητη αγωνιστή της ελευθερίας,

Ο Εθνάρχης Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ' (1959 - 1977)

Ένα από τα αξιότερα τέκνα της Ιεράς Βασιλικής και Σταυροπηγιακής Μονής Κύκκου είναι ο Εθνάρχης Μακάριος. Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ' **γεννήθηκε στις 13 Αυγούστου 1913** στο χωριό Άνω Παναγιά της Πάφου. Γονείς του ήταν ο Χριστόδουλος Μούσκος και η Ελένη Αθανασίου. Σε νεαρή ηλικία εντάχθηκε στην αδελφότητα της Ιεράς Μονής Κύκκου ως δόκιμος το 1926. Μετά την αποφοίτησή του από το Παγκύπριο Γυμνάσιο το 1936, διορίστηκε διευθυντής της Ελληνικής Σχολής Κύκκου και μετά γραμματέας του Διοικητικού Συμβουλίου της Μονής.

Στις 7 Αυγούστου 1938 χειροτονήθηκε Διάκονος και μετονομάστηκε από Μιχάλης σε Μακάριο. Τον ίδιο χρόνο στάλθηκε ως υπότροφος της Ιεράς Μονής Κύκκου στην Αθήνα για θεολογικές σπουδές στο Εθνικό Πανεπιστήμιο. Αφού αποφοίτησε το 1942 από τη Θεολογική Σχολή, εγγράφη στη Νομική Σχολή, όπου παρακολουθούσε μαθήματα μέχρι την απελευθέρωση της Ελλάδας από τη Γερμανική κατοχή, οπότε και επέστρεψε στην Κύπρο για μικρό χρονικό διάστημα. Επιστρέφοντας στην Αθήνα, χειροτονήθηκε σε Πρεσβύτερο και προχειρίστηκε Αρχιμανδρίτης στις 13 Ιανουαρίου 1946 στον ιερό ναό της Αγίας Ειρήνης, όπου υπηρέτησε για πέντε χρόνια ως Διάκονος του Μητροπολίτη Αργυροκάστου Παντελεήμονα. Επίσης υπήρξε προϊστάμενος του ιερού ναού Αγίας Παρασκευής στον Πειραιά.

Την ίδια χρονιά του δόθηκε υποτροφία από το Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών και πήγε στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής για περαιτέρω θεολογικές σπουδές. Παρακολούθησε για δυο χρόνια μαθήματα στο Πανεπιστήμιο της Βοστώνης με ειδίκευση στην κοινωνιολογία της θρησκείας.

Στις 8 Απριλίου 1948 εκλέγηκε Μητροπολίτης Κιτίου και στις 13 Ιουνίου χειροτονήθηκε σε Επίσκοπο. Η δράση του ως Μητροπολίτη Κιτίου ήταν καθ' όλα γόνιμη, αφού ανακαίνισε τη Μητρόπολη στη Λάρνακα, βελτίωσε την οικονομική κατάσταση του κλήρου, ίδρυσε Φιλόπτωχες Αδελφότητες και αναπτέρωσε το ηθικό του εξουθενωμένου λαού.

Ως Πρόεδρος του Γραφείου Εθνάρχιας πήγε το 1949 στην Ελλάδα, όπου είχε συνομιλίες με τον Βασιλιά, τον Πρωθυπουργό και άλλους επισήμους για το Κυπριακό πρόβλημα. Μετά από εισήγησή του, η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας

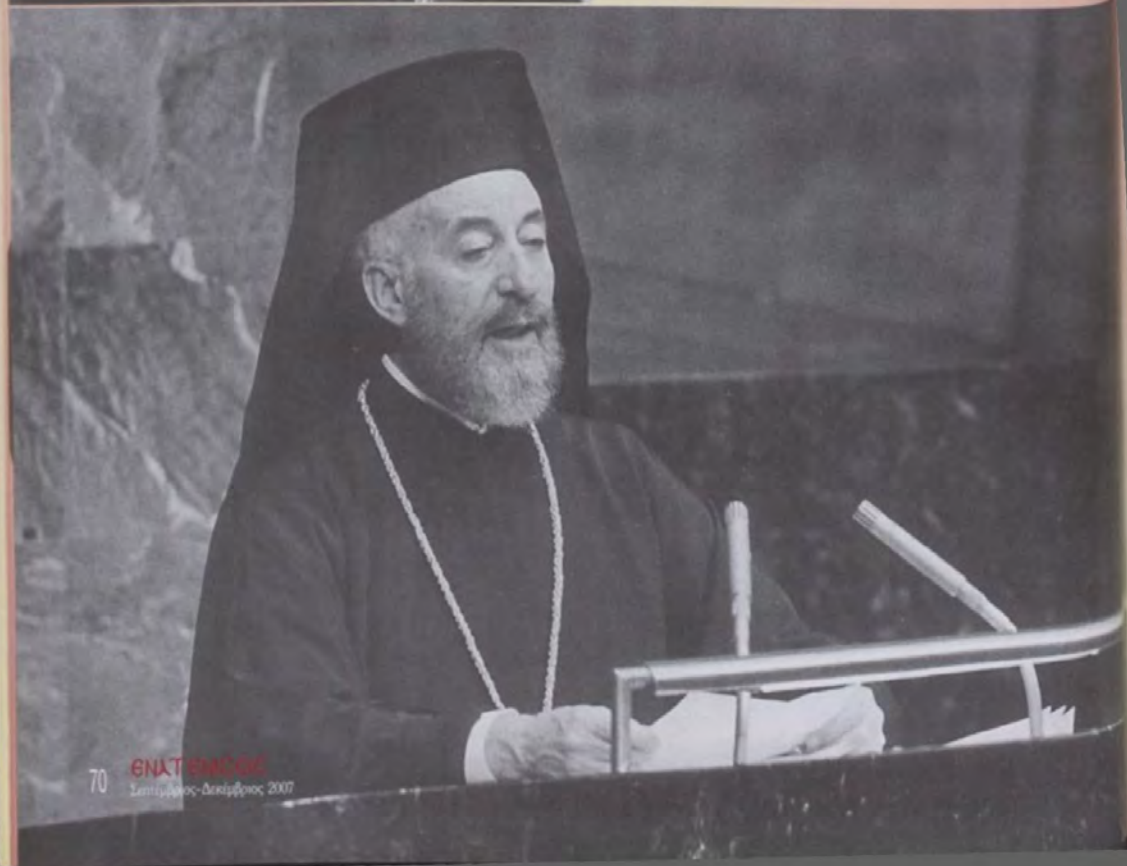

σίας της Κύπρου οργάνωσε στις 15 Ιανουαρίου 1950 Παγκύπριο Δημοψήφισμα κατά το οποίο 97% του ελληνικού κυπριακού πληθυσμού ψήφισαν υπέρ της ένωσης της Κύπρου με την Ελλάδα.

Στις 20 Οκτωβρίου 1950 εκλέγηκε Αρχιεπίσκοπος και Εθνάρχης, διαδεχόμενος τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο Β'. Αμέσως μετά την εκλογή του, ίδρυσε την Παγκύπρια Εθνική Οργάνωση Νεολαίας. Αργότερα επισκέφτηκε και πάλι την Αθήνα, όπου προσπάθησε να πείσει την Ελληνική Κυβέρνηση να προσφύγει στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών για το κυπριακό ζήτημα. Επιστρέφοντας στην Κύπρο υπέβαλε διαμαρτυρία στην Επιτροπή μη αυτοκυβερνωμένων εδαφών των Ηνωμένων Εθνών για την παράλειψη της Μ. Βρετανίας να υποβάλει έκθεση για την πολιτική κατάσταση στην Κύπρο.

Τον Οκτώβριο του 1952 πήγε στη Νέα Υόρκη, όπου συνεκροτείτο η Ζ' Σύνοδος της

Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, για να προωθήσει το κυπριακό ζήτημα στο διεθνές πεδίο. Ερχόμενος πίσω στην Κύπρο απύθυνε επιστολή στον Κυβερνήτη ζητώντας του την προώθηση της εφαρμογής του δικαιώματος αυτοδιάθεσης. Η απάντηση του Κυβερνήτη ήταν αρνητική και ο Αρχιεπίσκοπος επέκρινε την πολιτική της Μεγάλης Βρετανίας στην Κύπρο. Τον Αύγουστο του 1953 απύθυνε αίτηση προς το Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ για να περιληφθεί στην ημερήσια διάταξη της Η' Συνόδου της Γενικής Συνέλευσης του Οργανισμού θέμα εφαρμογής του δικαιώματος αυτοδιάθεσης του κυπριακού λαού.

Την 1 Απριλίου 1955 η Εκκλησία της Κύπρου και ο κυπριακός ελληνισμός ξεκίνησαν ένοπλο απελευθερωτικό αγώνα για την αποτίναξη του αγγλικού ζυγού και την

ένωση με την Ελλάδα. Την πολιτική καθοδήγηση της Εθνικής Οργάνωσης Κυπρίων Αγωνιστών (Ε.Ο.Κ.Α) ανέλαβε ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος και η στρατιωτική επίβλεψη ανατέθηκε στον στρατηγό Γεώργιο Γρίβα-Διγενή.

Στις 9 Μαρτίου 1956 εξορίστηκε στις Σεϋχέλλες, αφού οι συνομιλίες που είχε με τον Κυβερνήτη για το μέλλον της Κύπρου δεν κατέληξαν σε συμφωνία. Αφού αφέθηκε ελεύθερος μετά από

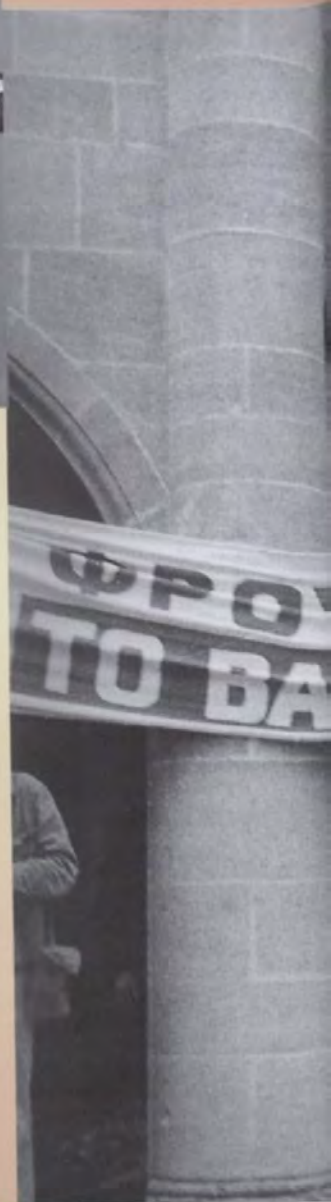
ένα περίπου χρόνο, η Βρετανική Κυβέρνηση τον κάλεσε στο Λονδίνο, όπου και υπογράφηκε η Συμφωνία του Λονδίνου, που ήταν η συνέχεια της Συμφωνίας της Ζυρίχης μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Με τις Συμφωνίες αυτές η Κύπρος θα ανακηρυσσόταν ανεξάρτητη Δημοκρατία.

Στις 16 Αυγούστου του 1960 η Κύπρος ανακηρύχθηκε ανεξάρτητη Δημοκρατία και ο Μακάριος ανέλαβε καθήκοντα προέδρου, αφού κέρδισε τις εκλογές στις 13 Δεκεμβρίου 1959, με ποσοστό 66,29%.

Το Φεβρουάριο του 1968 ο Μακάριος επανεκλέγηκε με συντριπτική πλειοψηφία Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Στις 8 Μαρτίου 1970 έγινε δολοφονική απόπειρα εναντίον του, ενώ επέβαινε ελικοπτερου, που θα τον μετέφερε στην Ιερά Μονή Μαχαίρα για το μνημόσυνο του Υπαρχηγού της ΕΟΚΑ Γρηγόρη Αυξεντίου. Ο Μακάριος δεν έπαθε τίποτε, αλλά τραυματίστηκε ο χειριστής του ελικοπτερου, ο οποίος κατόρθωσε να το προσγειώσει σε οικόπεδο κοντά στην Αρχιεπισκοπή.

Μεγάλη σημασία έδιδε επίσης ο Μακάριος και στα θρησκευτικά του καθήκοντα ως προκαθήμενος της Εκκλησίας της Κύπρου, αλλά και ως ηγετική φυσιογνωμία στο χώρο της Ορθοδοξίας. Έτσι, το Μάρ-

τιο του 1971 μετέβη στην Κένια, όπου κατέθεσε το θεμέλιο λίθο της Ιερατικής Σχολής, η οποία περατώθηκε το 1974 με δαπάνες της Αρχιεπισκοπής. Κατά την επίσκεψή του στην Κένια προέβη σε ομαδικές βαπτίσεις πέντε χιλιάδων ιθαγενών περιού.

Το Φεβρουάριο του 1973 ο Μακάριος επανεξελέγη για τρίτη φορά Πρόεδρος της Κυπριακής

Δημοκρατίας. Την 7ην Μαρτίου του ιδίου έτους οι τρεις Μητροπολίτες της Κύπρου αποφάσισαν «την καθαίρεση του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' από του Επισκοπικού και κληρικού καθόλου αξιώματος και την επαναφοράν τούτου εις την τάξιν των λαϊκών», διότι δεν ανταπεκρίθη εις την απαίτησίν των να παραιτηθεί του Προεδρικού αξιώματος. Η πράξη αυτή των τριών Μητροπολιτών καταδικάστηκε από το λαό και δεν αναγνωρίστηκε από

τους Αρχηγούς των Ορθοδόξων Εκκλησιών. Από τις 5 μέχρι τις 14 Ιουλίου 1973 συνήλθε στη Λευκωσία Μείζων και Υπερτελής Σύνοδος, η οποία, αφού κήρυξε αντικανονική και, κατ' εξακολούθηση άκυρη, ανυπόστατη και ανενέργητη την απόφαση των τριών Μητροπολιτών, τους κάλεσεν σε επάνοδο στην μετά του Αρχιεπισκόπου προηγούμε κανονική σχέση και κοινωνία και στη συνέχεια τους καθέρεσε, διότι παράκουσαν στις υποδείξεις και προτροπές της.

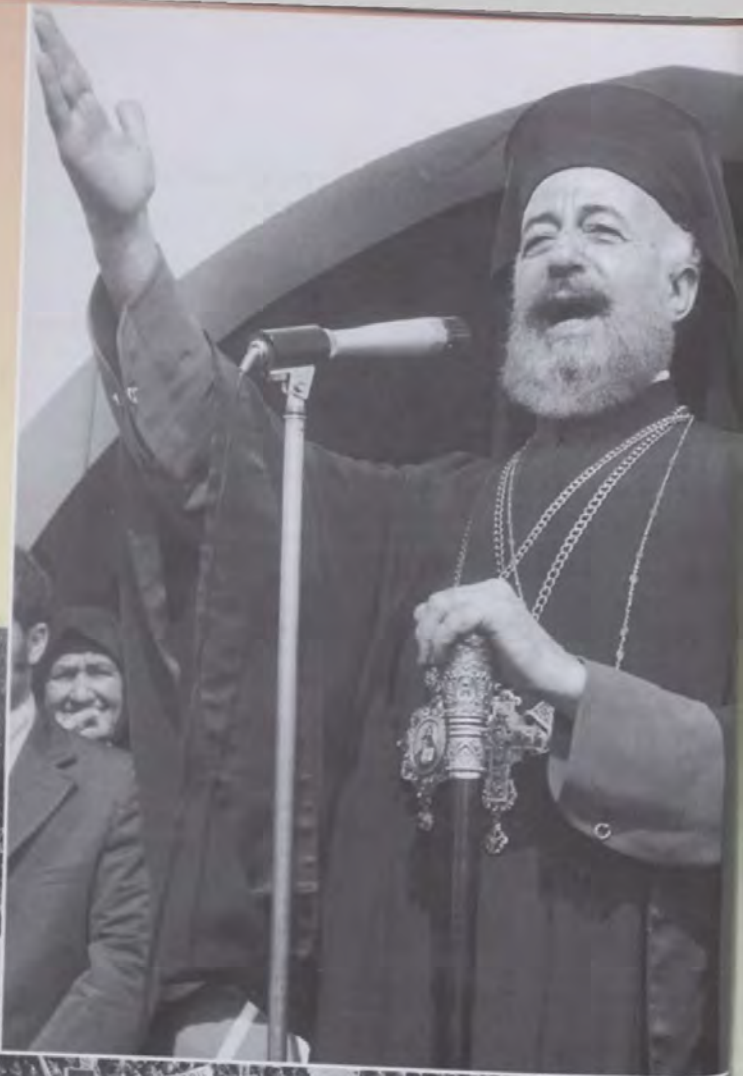
Την 15ην Ιουλίου του 1974 το στρατιωτικό καθεστώς των Αθηνών διενήργησε πραξικόπημα για την ανατροπή του Μακαρίου. Ο Εθνάρχης, διασωθείς ως εκ θαύματος, αναχώρησε την επομένη, μέσω Μάλτας, στη Βρετανία και από εκεί στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, όπου και μίλησε ενώπιον του Συμβουλίου Ασφαλείας. Την 20η Ιουλίου του ιδίου έτους, η Τουρκία χρησιμο-

ποιώντας ως πρόσχημα το πραξικόπημα, εισέβαλε στην Κύπρο και κατέλαβε το 36% περίπου του εδάφους της Κυπριακής Δημοκρατίας, εκδίωξε το 28% περίπου των Ελληνοκυπρίων από τις πατρογονικές τους εστίες, σκότωσε αμάχους και προκάλεσε τεράστιες καταστροφές.

Απεβίωσε στις 3 Αυγούστου του 1977 μετά από οξύ έμφραγμα μυοκαρδίου.

Ο Εθνάρχης Μακάριος ανακηρύχθηκε επίτιμος διδάκτωρ των Θεολογικών Σχολών των Πανεπιστημίων της Βοστώνης και της Αθήνας, των Νομικών Σχολών των Πανεπιστημίων Κεράλα των Ινδών, Θεσσαλονίκης, Μπογκοτά της Κολομβίας και Μάλτας και της Παντείου Ανωτάτης Σχολής Πολιτικών Επιστημών. Επίσης τιμήθηκε με τα ανώτερα παράσημα των πλείστων Εκκλησιών και Κρατών και με τα χρυσά μετάλλια Ελληνικών και ξένων Δήμων.

Το εξωκκλήσι της Παναγίας Γαλόκτιστης

Το εκκλησάκι της Παναγίας της Γαλόκτιστης¹ βρίσκεται ανάμεσα στα χωριά Πάνω και Κάτω Πύργος, στην περιοχή της Τηλλυρίας. Σύμφωνα με την παράδοση η επωνυμία του ναού οφείλεται στο γεγονός ότι κατά την ανέγερσή, για τη δημιουργία ασβεστοχρίσματος χρησιμοποιήθηκε γάλα αντί νερό.²

Στη σημερινή του μορφή το εξωκκλήσι της Γαλόκτιστης είναι ένα μακρόστενο κτίσμα, στο οποίο διακρίνονται δύο οικοδομικές φάσεις. Το αρχαιότερο τμήμα του ναού είναι το ανατολικό, το οποίο είναι καμαροσκέπαστο. Σε δεύτερο στάδιο είχε προστεθεί ο νάρθηκας, ο οποίος καλύπτεται με φουρνικό (τρούλο χωρίς τύμπανο).³ Σε άγνωστο χρόνο ολόκληρο το κτήριο είχε καλυφθεί με κεραμίδια, τα οποία και αφαιρέθηκαν το 2000. Οι τοίχοι είναι κατασκευασμένοι από ακανόνιστους λίθους και μόνο στις γωνίες χρησιμοποιήθηκαν λαξευμένοι. Είχαν καλυφθεί με νεότερα επιχρίσματα, τα οποία επίσης αφαιρέθηκαν.⁴

Είναι βέβαιο ότι τόσο ο κυρίως ναός όσο και ο νάρθηκας είχαν διακοσμηθεί με τοιχογραφίες. Οι

εργασίες που έγιναν από το Τμήμα Αρχαιοτήτων αποκάλυψαν την ύπαρξη τριών στρωμάτων τοιχογραφιών. Δυστυχώς σε κανένα σημείο δεν μπορεί να ταυτοποιηθεί κάποια τοιχογραφία. Στον ημικυκλικό τοίχο της αψίδας διακρίνεται η μορφή ενός αδιάνγνωστου ιεράρχη. Στο βόρειο τοίχο του κυρίως ναού ξεχωρίζει μία Αγία με στέμμα, κάτι που μας δίνει την αφορμή να πιθανολογήσουμε ότι στο σημείο αυτό εικονίζονταν οι Άγιοι Κωνσταντίνος και Ελένη. Σπαράγματα τοιχογραφιών σώζονται σε άλλα σημεία του ναού και κυρίως στο φουρνικό.

Σε αντίθεση με τις τοιχογραφίες του ναού, οι οποίες καταστράφηκαν, έχουμε την ευλογία να διασώζονται τρεις εξαιρετικές τέχνης φορητές εικόνες, που φυλάσσονται πλέον στο ναό των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης στον Κ. Πύργο. Καύχημα και θησαυρίσμα των κατοίκων της περιοχής αποτελεί η εικόνα της Παναγίας «Γαλόκτιστης»,⁵ για την οποία θα μπορούσε να λεχθεί ότι μόνο ως εκ θαύματος σώζεται. Συγκεκριμένα αυτή η μεγάλων διαστάσεων εικόνα, λόγω της αιθά-

1. Δεν υπάρχουν σημαντικές βιβλιογραφικές αναφορές για το εκκλησάκι αυτό με εξαίρεση δύο σύντομα άρθρα: Παπαγεωργίου Α., «Γαλόκτιστης Παναγίας εκκλησία», *Μεγάλη Κυπριακή Εγκυκλοπαίδεια*, Τόμος τρίτος, Λευκωσία 1985, σ. 350 και Σολωμίδου-Ιερωνομίδου Μ., «Εργασίες συντήρησης και αποκατάστασης σε εκκλησιαστικά μνημεία της μητροπολιτικής περιφέρειας Μόρφου που αναλήφθηκαν από το Τμήμα Αρχαιοτήτων κατά την περίοδο 1998-2000», *Ιερά Μητρόπολις Μόρφου*, 2000 χρόνια τέχνης και αγιότητας, Λευκωσία 2000 (συλλογικός τόμος), σ. 204-205.

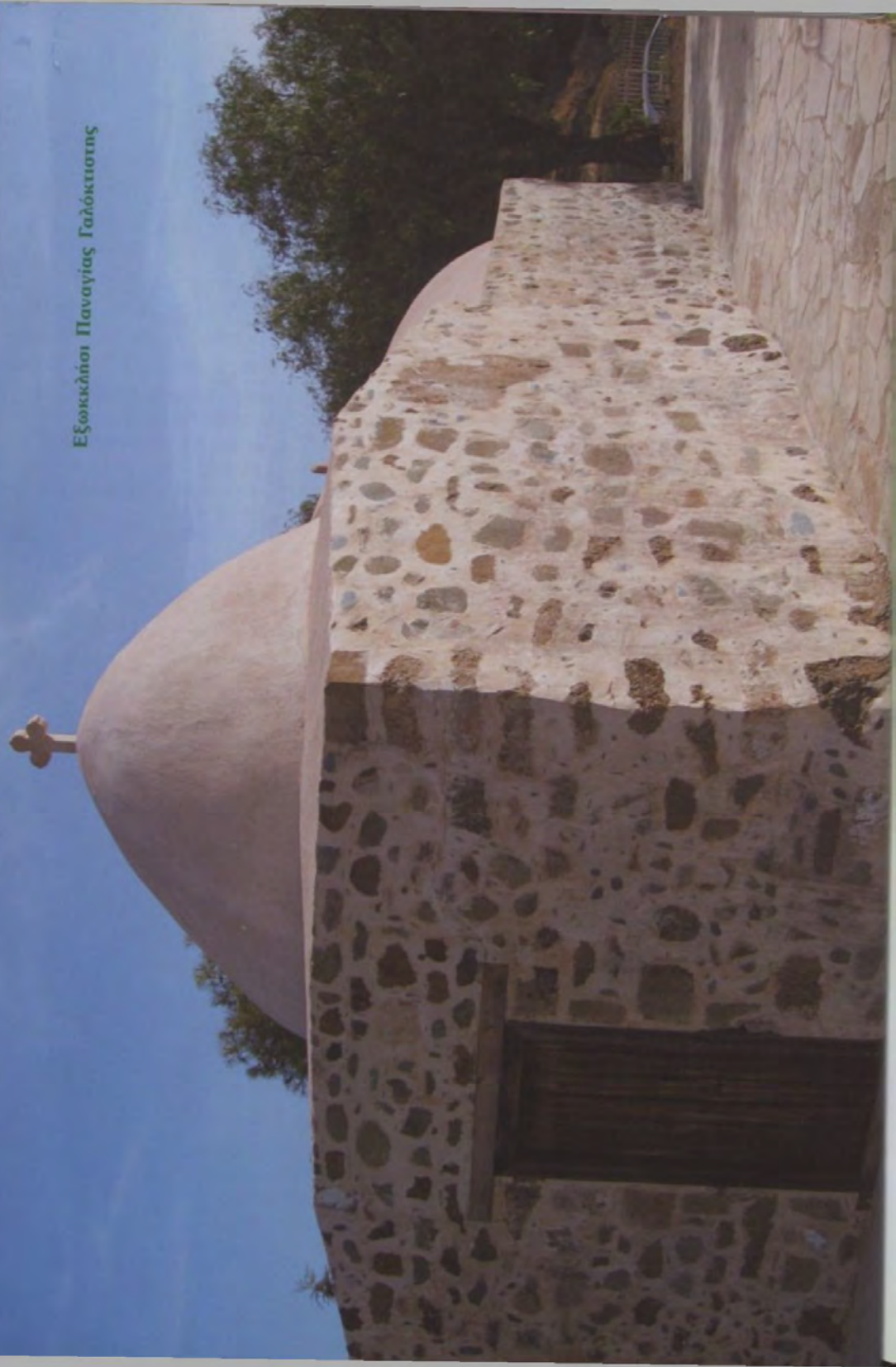
2. Κατά τη δεκαετία του 1980 έγιναν μικρές εκτάσεις επιδιορθώσεις. Για τα ασβεστοχρίσματα αναμίχθηκε ο ασβέστης με γάλα.

3. Στα δοκικά είχε γίνει άλλη μία επέκταση με ένα μικρό, απλό δωμάτιο. Καλύπταν με ξύλινες δοκίδες και κεραμίδια και χρησίμευε κυρίως ως αποθηκευτικός χώρος. Το δωμάτιο αυτό καταδαφίστηκε το 2000 κατά τη διάρκεια εκτεταμένων εργασιών του Τμήματος Αρχαιοτήτων.

4. Η ευλάβεια κάποιων πιστών τους οδήγησε σε διάφορες πράξεις και τάματα. Π.χ. στην τοποθέτηση νημάτων περιμετρικά της εκκλησίας. Τους οδηγούσε όμως και στην όχι και τόσο «αυθιχά» ασθητικά τουλάχιστον, συνθήκη να ρίχνουν γάλα πάνω στους τοίχους. Ευτυχώς το φαινόμενο αυτό νομίζω ότι έχει εκλείψει.

5. Η εικόνα δεν φέρει την επιγραφή «Γαλόκτιστη», όπως συμβαίνει με άλλες εικόνες της Παναγίας που έχουν συνδεθεί με κάποιο προσωνύμιο της, το οποίο και αναγράφεται. Ο ναός όπου βρισκόταν η εικόνα και η ισχυρή λαϊκή παράδοση της έδωσαν την επωνυμία Γαλόκτιστη. Για αναλυτική περιγραφή της εικόνας βλ. Πετρίδης Σ., «Παναγία Γαλόκτιστη», *Ιερά Μητρόπολις Μόρφου*, 2000 χρόνια τέχνης και αγιότητας, Λευκωσία 2000 (συλλογικός τόμος), σ. 282.

Εξωκκλήσι Παναγίας Γαλόκτιστης

λης των κεριών και άλλων ακαθαρσιών, είχε καταστεί αδιόρατη, είχε περιέλθει σε ανυποληψία και ήταν τοποθετημένη μαζί με άλλες εικόνες στο μικρό δωμάτιο που είχε προστεθεί στα δυτικά. Η μεταφορά της στο εργαστήριο συντηρήσεως της Ιεράς Μονής Κύκκου έγκρυβε μια μεγάλη έκπληξη, αφού ο καθαρισμός και η συντήρηση που έγιναν έφεραν στο φως μια εξάισια παράσταση της βρεφοκρατούσας Παναγίας στον εικονογραφικό τύπο της Κυκκώτισσας, χωρίς όμως να την επονομάζει. Αρχικά διατηρούσε μακρύ κοντάρι στήριξης-λιταρείας. Η εικόνα της Παναγίας Γαλόκτιστης συγκεντρώνει επιμέρους στοιχεία από διάφορες εποχές (12^ο-14^ο αιώνα). Πλησιέστερο εικονογραφικό της παράλληλο είναι η Παναγία η Θεοσκέπαστη από τον Καλοπαναγιώτη.⁶

Οι άλλες δύο σωζόμενες εικόνες ήταν τοποθετημένες στο παλαιό εικονοστάσιο του ναού, το οποίο αντικαταστάθηκε κατά τη διάρκεια των εργασιών του Τμήματος Αρχαιοτήτων. Πρόκειται για δύο αξιόλογες εικόνες, του Χριστού και της Παναγίας.

Για την εικόνα του Χριστού πληροφορούμαστε από την πολύ καλά διατηρημένη επιγραφή που βρίσκεται στο κάτω μέρος, ότι φιλοτεχνήθηκε από τον ιεροδιάκονο Σεραφείμ με έξοδα του ιερέως Λουκά το 1736.⁷ Η δεύτερη εικόνα παρουσιάζει την Παναγία αριστεροκρατούσα στον τύπο της Οδηγήτριας. Στο κάτω μέρος υπήρχε αφιερωματική επιγραφή, η οποία όμως καταστράφηκε σχεδόν ολοκληρωτικά. Όπως είναι ευδιάκριτο, οι εικονιζόμενες μορφές έχουν καλύψει άλλη εικόνα που ίσως είχε φθαρεί.

Κατά τη διάρκεια των εργασιών του Τμήματος Αρχαιοτήτων αποκαταστάθηκε το δάπεδο του ναού στην αρχική του μορφή, καθώς στα πλαίσια των επεμβάσεων που έγιναν παλαιότερα είχε καλυφθεί με μπετόν. Με αυτές τις εργασίες αποκαλύφθηκε ότι το δάπεδο ήταν εξ ολοκλήρου βο-

ταλωτό. Επίσης κατασκευάστηκαν νέες ξύλινες θύρες σύμφωνα με τις αρχικές, αφαιρέθηκε το νεώτερο καμπαναριό από μπετόν και έγινε διαμόρφωση της αυλής. Ταυτόχρονα διαπιστώθηκε ότι ο περιβάλλων χώρος είχε χρησιμοποιηθεί ως κοιμητήριο. Ανευρέθηκε αριθμός τάφων που περιείχαν εφυαλωμένη κεραμική τύπου «Sgraffito ware» της Μεσαιωνικής Εποχής.⁸

Ο μικρός και άσπμος ναός της Παναγίας Γαλόκτιστης, στην απομονωμένη Τηλλυρία, αποτέλεσε και συνεχίζει να αποτελεί τόπο καταφυγής και λιμένα ελπίδας για κάθε πονεμένο άνθρωπο και ιδιαίτερα για τους κατοίκους της περιοχής. Οι ενέργειες του νυν ποιμενάρχη Μητροπολίτη Κύκκου και Τηλλυρίας κ. Νικηφόρου, του προηγούμενου ποιμενάρχη Μητροπολίτη Μόρφου κ. Νεοφύτου, του ιερέα της περιοχής π. Ανδρέα Σπύρου και όσων άλλων συμβάλλουν σ' αυτή την προσπάθεια ευελπιστούμε ότι θα αναδείξουν ακόμη περισσότερο αυτό το εκκλησάκι και θα το καταστήσουν πόλο έλξης ευσεβών και καλοπροαίρετων επισκεπτών.

6. Περδίκης Σ., «Εικόνα Βρεφοκρατούσας Θεοτόκου Κυκκώτισσας από τον ναό της Παναγίας Γαλόκτιστης (Κύκκος)», *Εικοστό πέμπτο συμπόσιο Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Αρχαιολογίας και Τέχνης, Πρόγραμμα και περιλήψεις εισηγήσεων και ανακοινώσεων*, Αθήνα 2005, σ. 107-108, όπου αναφέρονται νεώτερα στοιχεία για την εικόνα και κυρίως για τον διάκοσμό της.

7. Στην επιγραφή αυτή αναγράφονται τα εξής: ΔΕΗΣΙΣ ΤΟΥ ΔΟΥΛΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΛΟΥΚΑ ΙΕΡΕΩΣ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΕΚΝΩΝ † ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ ΜΗΝΕΣΗΤΗ ΚΥΡΙΕ ΚΑΙ ΑΝΑΠΑΥΣΟΝ † ΑΨΛς.

8. Για τη μεσαιωνική εφυαλωμένη κεραμική της Κύπρου βλ. Μπακιρλή-Παπανικόλα Δ., *Μεσαιωνική εφυαλωμένη κεραμική της Κύπρου. Τα εργαστήρια Πόρφου και Λατίθου*, Θεσσαλονίκη 1996.

Έρικ Σεργίου

Θεολόγος Γραφείου Εκκλησιαστικής Διακονίας
Ιερός Μητροπολιτικός Κύκκος και Τηλλυρίας

Οδοιπορικό στις κοινότητες Κάμπου - Τσακίστρας μέσα από το φωτογραφικό φακό (Α' μέρος)

Δυτικά της Μονής Κύκκου και σε μικρή απόσταση από αυτή βρίσκονται οι κοινότητες Τσακίστρας και Κάμπου. Οι δύο κοινότητες, οι οποίες γειτνιάζουν, ανήκουν στη γεωγραφική περιφέρεια της Μαραθάσας και βρίσκονται σε απόσταση περίπου 75 χιλιομέτρων νο-

τιοδυτικά της πρωτεύουσας και μόλις 35 χιλιομέτρων από την κατεχόμενη Μόρφου. Η συγκοινωνία σήμερα με την πόλη της Λευκωσίας διεξάγεται μέσω Κύκκου-Γερακίων.

**Φωτογραφικό αρχείο:
Ανθή Αλεξάνδρου**

Οι καταπράσινες βουνοπλαγιές που χρωματίζουν τη διαδρομή από τη Μονή Κύκκου στα χωριά του Κάμπου και της Τσακίστρας συνθέτουν ένα τοπίο απaráμιλλης ομορφιάς, το οποίο ξεκουράζει τους περαστικούς.

Η κοινότητα Κάμπου,
καλυμμένη από πυκνή βλάστηση,
αποτελεί μια όαση δροσιάς
για τους θερμούς μήνες
του καλοκαιριού.

Ο κεντρικός ναός του χωριού είναι αφιερωμένος
στον Άγιο Κυριακό.
Είναι ο μεγαλύτερος ξυλόσκεπος ναός στην Κύπρο
και χτίστηκε το 1881 ύστερα από κατεδάφιση
της μικρής Εκκλησίας που βρισκόταν εκεί.

Η εκκλησία της Τσακίστρας
είναι αφιερωμένη στον Άγιο Νικόλαο
και χρονολογείται γύρω στα 1500 μΧ.

Το Δημοτικό Σχολείο Κάμπου, το οποίο παλεύει
για να μείνει ζωντανό απέναντι
στο κύμα μαζικής φυγής των νέων
προς τα αστικά κέντρα.

Το εκκλησάκι του Προφήτη Ηλία
χτισμένο στην κορυφή ενός λόφου,
πάνω από τον οποίο μπορείς να στέκεσαι για ώρες
βυθίζοντας τις σκέψεις σου στην άγρια ομορφιά
της άθικτης από τα βέβηλα χέρια
των ανθρώπων φύσης.

Χρίστος Χριστοφόρου

Θεολόγος Γραφείου Εκκλησιαστικής Διακονίας
Ιεράς Μητροπόλεως Κύκκου και Τηλλυρίας

Β' ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

(Κωνσταντινούπολη, 11-16 Ιουλίου 2007)

Υστερα από επίσημη πρόσκληση του Οικουμενικού Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, η Εκκλησία της Κύπρου συμμετείχε με τέσσερις αντιπροσώπους στο Β' Διεθνές Συνέδριο Ορθόδοξου Νεολαίας που συνήλθε στην Κωνσταντινούπολη μεταξύ 11-16 Ιουλίου 2007. Την ομάδα της αντιπροσωπείας της Εκκλησίας Κύπρου αποτέλεσαν οι Μαρίνος Κλεάνθους, υποψήφιος διδάκτωρ Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Leicester, Χρίστος Χριστοφόρου, Θεολόγος Γραφείου Εκκλησιαστικής Διακονίας Ιεράς Μητροπόλεως Κύκκου και Τηλλυρίας, Βασίλης Παναγιώτου, Θεολόγος Ιεράς Μητροπόλεως Ταμασού και Ορεινής και Άντρη Παπαγεωργίου, Θεολόγος.

Στο Συνέδριο συμμετείχαν 900 και πλέον νεαροί αντιπρόσωποι από Ορθόδοξες Εκκλησίες που προέρχονταν από πολλές χώρες και οι οποίοι αντιπροσώπευαν τις εκκλησιαστικές επαρχίες του Οικουμενικού Πατριαρχείου, άλλες Ορθόδοξες Εκκλησίες, Μοναστικές Αδελφότητες, άλλες χριστιανικές Εκκλησίες και Ομολογίες, Ορθόδοξες Θεολογικές Σχολές, Ακαδημίες, Ινστιτούτα, Σεμινάρια, Διεθνείς Εκκλησιαστικούς Οργανισμούς, Διεθνείς Συνδέσμους Νεολαίας, Πολιτιστικά Ιδρύματα, καθώς και άλλες Χριστιανικές Εκκλησίες της Κωνσταντινούπολης.

Το Συνέδριο έφερε το γενικό τίτλο «Μέλη της Εκκλησίας - Πολίτες του κόσμου» και εξέτασε από πολλές πλευρές το ζήτημα του ρόλου των ορθόδοξων νέων, ως μελών της Εκκλησίας στο κοινωνικό και παγκόσμιο γίγνεσθαι. Την έναρξη των εργασιών του Συνεδρίου κήρυξε ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος, υπενθυμίζοντας στους νέους την προσωπική θέση και τον προσωπικό τους ρόλο μέσα στο σώμα της Εκκλησίας, ανάλογα με το χάρισμα που τους έχει δωρίσει ή

που πρόκειται να τους εμπιστευθεί ο Θεός στο μέλλον. Ο Παναγιώτατος, κάλεσε τους νέους να συνειδητοποιήσουν εγκαίρως το ιδιαίτερο τάλαντό τους και τον ρόλο τους μέσα στην Εκκλησία και να ανταποκριθούν πρόθυμα και με αίσθημα ευθύνης στην κλήση του Θεού. Οι νέοι, ως πολίτες της Εκκλησίας που συγχρόνως είναι και πολίτες του κόσμου, τόνισε μεταξύ άλλων ο Παναγιώτατος, δεν πρέπει να ταυτίζονται με τον κόσμο, ούτε να τον απορρίπτουν άκριτα, αλλά να έχουν κριτική στάση απέναντί του.

Κατά τη διάρκεια του Συνεδρίου παρουσιάστηκαν πολλές εισηγήσεις από καταξιωμένους θεολόγους, κληρικούς και λαϊκούς. Ανάμεσα στους ομιλητές του Συνεδρίου ήταν και ο Αρχιεπίσκοπος Κρήτης Ειρηνάιος, ο Μητροπολίτης Σασιμών Γεννάδιος, ο Αρχιμανδρίτης Ελπιδοφόρος Λαμπριανίδης, ο Αρχιμανδρίτης Δοσίθεος Κανέλλος,

Εκκλησιασμός των Συνεδρίων στον Πατριαρχικό Ναό του Αγίου Γεωργίου στο Φανάρι.

Συνεδριοι κατά τη διάρκεια της διεξαγωγής των εργασιών του Συνεδρίου.

ο Διευθυντής του Οικουμενικού Ινστιτούτου του Bossey στη Γενεύη πατήρ Ioan Saucă, ο Αρχιεπίσκοπος Job Getcha, ο Καθηγούμενος της Μονής Essex Κύριλλος, οι καθηγητές Κωνσταντίνος Δηλιγκωνσταντής, Νίκη Παπαγεωργίου, Ιωάννης Παλούσης, Κωνσταντίνος Εμμανουηλίδης, Ξανθή Μόρφη, Άγγελος Βαλιανάτος, Κυριακή Αβτζή κ.ά. Ορισμένα από τα θέματα που παρουσιάστηκαν ήταν και τα ακόλουθα: «Οι νέοι και η συμμετοχή τους στη μυστηριακή και λατρευτική ζωή της Εκκλησίας», «Η συμμετοχή και ο ρόλος των νέων στο ποιμαντικό, φιλανθρωπικό και κοινωνικό έργο της Εκκλησίας», «Η διαμόρφωση του ιεραποστολικού

ήθους στην Εκκλησία», «Η Ορθόδοξη επιμόρφωση των νέων στη Δυτική Ευρώπη», «Η συνύπαρξη των νέων με τις άλλες Θρησκείες», «Η Εκκλησία και η Παγκοσμιοποίηση», «Οι νέοι και ο θεσμός της οικογένειας», «Οι νέοι και η μοναξιά», «Η σεξουαλική ζωή των νέων», «Η Εκκλησία και η Οικολογία», «Η νεολαία και η επικοινωνία», «Επικοινωνία και Τεχνολογία», «Οι νέοι και η Οικουμενική Κίνηση» και άλλα.

Οι εργασίες του Συνεδρίου πραγματοποιούνταν πρωί και απόγευμα στο Συνεδριακό Κέντρο του Ξενοδοχείου «Χίλτον». Το Σάββατο 14.7. 2007 η ολομέλεια του Συνεδρίου επισκέφτηκε τη Θεολογική Σχολή της Χάλκης, ξεναγήθηκε στους χώρους της και φωτογραφήθηκε με τον Οικουμενικό Πατριάρχη. Την επομένη, Κυριακή 15.7.2007 έγινε εκκλησιασμός στον Πατριαρχικό Ναό του Αγίου Γεωργίου στο Φανάρι, χοροστατούντος του Οικουμενικού Πατριάρχη. Μετά το πέρας της Λειτουργίας, μέλη της Αντιπροσωπείας της Εκκλησίας της Κύπρου είχαν προσωπική συνάντηση με τον Οικουμενικό Πατριάρχη, όπου συνομιλήσαν μαζί του και του εξέ-

Το Συνέδριο στην ολομέλειά του.

φρα-
σαν τις
ευχαρι-
στίες τους
για την πρό-
σκληση προς
την Εκκλησία της
Κύπρου και για την
εγκάρδια φιλοξενία που
είχαν. Την ίδια μέρα
πραγματοποιήθηκε επίσκεψη
στο Ναό της Αγίας Σοφίας και
στη Μονή της Χώρας. Το βράδυ
οι σύνεδροι μετέβησαν στην αίθου-
σα του Συνεδριακού Κέντρου, όπου
παρουσιάστηκε στην Ολομέλεια το πόρι-
σμα του Συνεδρίου, παρόντος του Οικου-
μενικού Πατριάρχη. Στο πόρισμα του Συνε-
δρίου γίνεται λόγος για την ευχαριστιακή και
εσχατολογική ταυτότητα της Εκκλησίας σε σχέση
με την ευθύνη και τη μαρτυρία που έχουν οι Χρι-
στιανοί μέσα στον κόσμο, για την ιεραποστολή,
το λειτουργικό ήθος, την αγιότητα, την αξία του
ανθρώπινου προσώπου, την παγκοσμιοποίηση και
τον ρόλο της Εκκλησίας απέναντί της, την εκκο-
σμίκευση, το θεσμό της οικογένειας, τη σημασία
του χριστιανικού γάμου, τις σύγχρονες μορφές
διασκέδασης και ψυχαγωγίας, την ανοιχτοσύνη
των ορθοδόξων χριστιανών και τη διαφορετικό-
τητα, το «παρών» των νέων στη σημερινή εποχή,
και τέλος εκφράζονται ευχαριστίες προς τον Οι-
κουμενικό Πατριάρχη για τη διοργάνωση του Συ-
νεδρίου, και για την αβραμιαία φιλοξενία που πα-
ρέθεσε στους Συνέδρους. Ευχαριστίες εκφράζο-
νται και στον Πρόεδρο του Συνεδρίου, Μητροπο-
λίτη Σασίμων Γεννάδιο, στα μέλη της Οργανωτι-
κής Επιτροπής, καθώς και σε όσους συνέβαλαν
στη διεξαγωγή και επιτυχία του Συνεδρίου. Τέλος,
στο πόρισμα του Συνεδρίου εκφράζεται πολύ εύ-
στοχα η επιθυμία, όπως στο επόμενο Συνέδριο
Νεολαίας ανατεθούν περισσότερες εισηγήσεις σε
νεαρά άτομα. Μετά την ανάγνωση του πορίσματος
ακολούθησε γεύμα, κατά τη διάρκεια του οποίου
τα μέλη της Αντιπροσωπείας της Εκκλησίας της

Κύ-
πρου
ευχαρί-
στησαν
ξανά τον
Οικουμενικό
Πατριάρχη. Μετά
το πέρας του δεί-
ννου το Οικουμενικό
Πατριαρχείο παρέθεσε
στους Συνέδρους δεξίωση
στους κήπους του ξενοδο-
χείου «Χίλτον».

Το Συνέδριο υπήρξε κατά κοινή
ομολογία μία εξαιρετική εμπειρία για
όλους τους συμμετέχοντες. Αποτέλεσε
για όλους ευκαιρία γνωριμίας με αδελ-
φούς ορθοδόξους άλλων χωρών, επικοι-
νωνίας και διαλόγου μαζί τους, αλλά και ευ-
καιρία γνωριμίας με το Οικουμενικό Πατριαρχείο
και προσωπικά με τον Οικουμενικό Πατριάρχη
κ.κ. Βαρθολομαίο. Παράλληλα δόθηκε η ευκαιρία
να παρουσιαστούν οι απόψεις της νεολαίας και να
αναπτυχθεί ιδιαίτερος προβληματισμός σε σημα-
ντικά ζητήματα που την απασχολούν. Υπενθύμισε
δε σε όλους πως η νεολαία, που αυτοπροσδιορί-
ζεται ως ορθόδοξη, έχει με λόγο και ρόλο να
διαδραματίζει στη σημερινή εποχή.

Αναμνηστική φωτογραφία των Συνέδρων
με τον Οικουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίο
στην αυλή της Θεολογικής Σχολής της Χάλκης.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Η ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΣΤΗ ΜΟΝΗ ΚΥΚΚΟΥ

Πλήθος κόσμου κατέκλυσε και φέτος την ιστορική Μονή Κύκκου, για να τιμήσει την Υπεραγία Θεοτόκο επί ευκαιρία της εορτής της Γεννήσεώς της. Της πανηγυρικής Λειτουργίας προέστη ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Κύκκου και Τηλλυρίας Νικηφόρος, περιστοιχιζόμενος από τους πατέρες της Μονής και άλλους κληρικούς του νησιού. Παρακάτω δημοσιεύουμε φωτογραφικό υλικό από την εορτή.

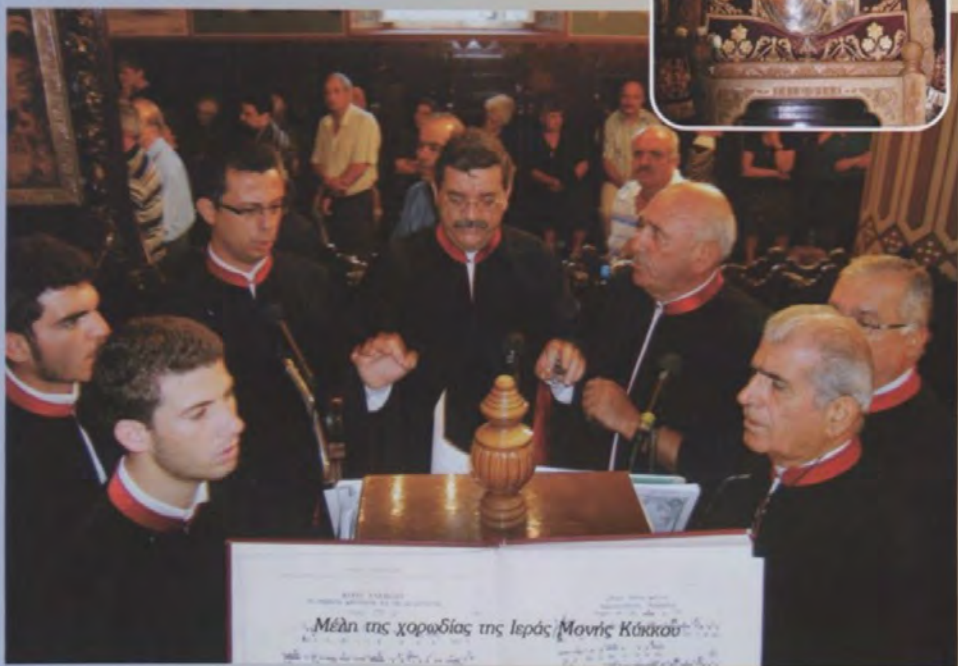
Ο Μητροπολίτης κ. Νικηφόρος ασπάζεται την ιερή εικόνα της Θεομήτορος.

Στιγμιότυπα από Θεία Λειτουργία.

Ασπασμός και τιμή στο σεπτό εικόνισμα της Υπεραγίας Θεοτόκου.

Μέλη της χορωδίας της Ιερής Μονής Κόκκου

Κήρυγμα για το Θεολογικό νόημα
και τη σημασία της εορτής
της Γεννήσεως της Θεοτόκου.

ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΥΚΚΟΥ ΚΑΙ
ΤΗΛΛΥΡΙΑΣ κ. ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΕΠΙ ΤΗ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ
ΤΟΥ ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΕΙΣ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΝ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΕΡΑΝ ΜΟΝΗΝ ΚΥΚΚΟΥ
ΣΤΙΣ 8 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2007

Αγαπντέ Χρυσόστομε,

Ο Θεός, ο αφορίσας σε εκ κοιλίας μπρός σου, σε κάλεσε σήμερα και έλαβες δια της επιθέσεως των χειρών της ταπεινότητάς μου τη θεία χάριτι, και εν Αγίω Πνεύματι ετελειώθης μυστηριακά στον Β' της Ιερωσύνης βαθμό, και κατεστάθης Πρεσβύτερος της Αγίας Ορθοδόξου ημών Εκκλησίας.

Από σήμερα θα ιερουργείς το μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας στην Αγία Τράπεζα της ιστορικής αυτής Μονής, της Μονής της μετανοίας σου, που δια μέσου των αιώνων και δια μέσου των ποικίλων στροφών και περιπετειών της ιστορίας, διαρκώς ανισταμένη και ανθοφορούσα, έζησε και επέζησε και ζει ως άνθος κάλλιστο της όλης Ορθοδοξίας. Έζησε και επέζησε και ζει ως χώρος Ορθοδόξου πνευματικότητας και ιατρείο αγάπης και προσφοράς.

Δεν προτιθέμεθα τη στιγμή αυτή να αναλωθούμε σε λεπτομερείς υποδείξεις των υψηλών και

ποικίλων υποχρεώσεων, τας οποίας αναδέχεσαι από τη στιγμή αυτή, καθιστάμενος Ιερέας, και δη Ιερομόναχος.

Τα εχέγγυα, για να φανείς άξιος του πετραχηλίου, που τέθηκε σήμερα στους ώμους σου υπάρχουν. Είναι η βαθιά θεολογική σου μόρφωση, η γνήσια ευσεβής πίστι και ευλάβειά σου και ο εν επιγνώσει ζήλός σου να διακονήσεις τον Κύριον και την Εκκλησία του. Τέσσερις ιδιαίτερης σημασίας συμβουλές θα σου απευθύνω:

1. Να είσαι πιστός μελετητής των Αγίων Γραφών.
2. Να είσαι ταπεινός και απλός.
3. Να είσαι ανεξίκακος και συγχωρητικός.
4. Να είσαι ελεήμων και φιλόανθρωπος και να αγαπάς το Θεό και το συνάνθρωπο.

Ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος, βαθύς μελετητής και αξεπέραστος γνώστης της Αγίας Γραφής, διδάσκει πως «τίποτε άλλο δεν συντελεί, ώστε να επιτύχει ο Χριστιανός ενάρετη ζωή και

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

βίο σύμφωνο με την ορθή πίστη, όσο η μελέτη της Αγίας Γραφής και η προσεκτική ενασχόληση μ' αυτήν». Γι' αυτό και συχνά στις ομιλίες του υπογράμμιζε με έμφαση: «Μεγάλη ασφάλεια προς το μη αμαρτάνειν των Γραφών η ανάγνωσις· μέγας κρημνός και βάραθρον βαθύ των Γραφών η άγνοια». Και αλλού τονίζει με έμφαση: «Αι Γραφαί υποτίθενται τα πρακτέα και τα μη πρακτέα», διδάσκουν δηλαδή αυτά που πρέπει να πράττουμε και εκείνα που σφετίζουμε να αποφεύγουμε.

Να σκύβεις λοιπόν με πνευματική δίψα στις σελίδες της Αγίας Γραφής. Να μελετάς τον αιώνιο λόγο του Θεού, ακολουθώντας την ερμηνεία της Εκκλησίας και καθοδηγούμενος από τους θεοφόρους Πατέρες μας, και τον τρόπο με τον οποίον εκείνοι κάτω από το φωτισμό του Αγίου Πνεύματος την κατανόησαν και την εξήγησαν.

Η Αγία Γραφή αυξάνει μέσα μας το φόβο του Θεού και διεγείρει το ζήλο μας για πνευματικό αγώνα.

Έναυλοι όμως να είναι πάντοτε στα όια σου και οι λόγοι του Κυρίου, όπως τους διατύπωσε ο κορυφαίος των Αποστόλων Πέτρος: «Ταπεινώθητι συν υπό την κραταιάν χείρα του Θεού, ίνα σε υψώση εν καιρώ».

Στο έργο του κληρικού κάθε βαθμίδας, πάνω από τις προσωπικές ικανότητες, χρειάζεται η θεία χάρη. Και η χάρη, για να εγκατοικήσει μέσα μας, προαπαιτείται κένωση από τον εγωισμό, από τη φιλαυτία, από την αυτάρκεια και την αυταρέσκεια.

Όσο ποτέ σήμερα (σε μια εποχή αλματώδους διαδόσεως των γνώσεων) χρειάζεται η σωκρατική συνειδηση της άγνοιας. Όσο ποτέ σήμερα χρειάζεται έλλειψη αυτοπεποίθησης.

Όχι λοιπόν ευσεβιστική έπαρση και αλαζονεία, αλλά ταπεινώση βαθιά. Όχι υπερτροφική, αλλά συναίσθηση αδυναμίας.

Προ του θυσιαστηρίου ιστάμενος να αισθάνεται γυμνός, και έρημος, και μόνος, και ενδεής αρρώτων και γνώσεων, μηδέν άλλο έχων, ει μη απο-

ρίαν και δέος και ανάγκην πολλήν και μεγάλην και φοβεράν του Θεού.

Να μην υποκρίνεσαι ποτέ. Να είσαι απλός και ακέραιος. Αν έχεις και την ελάχιστη αρετή, να προσποιείσαι πως δεν την έχεις.

Κρύψε την, τότε την βλέπει ο Θεός, και τότε αυτή φέρει καρπόν στο φανερό. Μην προσποιηθείς ποτέ τον ενάρετο. Να μην είσαι ποτέ σκυθρωπός και βλοσυρός, για να φαίνεσαι άγιος. Ποτέ δεν κάνει επίδειξη η αγιότητα. Τίποτε δεν καυτηρίασε ο Κύριος τόσο πολύ, όσο την υποκρισία. Γιατί αυτή είναι ο μεγαλύτερος παραπλανητικός κίνδυνος, δηλαδή το Εωσφορικό αγγελοφανές φως.

Να είσαι ακόμη ανεξίκακος και συγχωρητικός, γιατί είναι σαφής ο λόγος του Ευαγγελίου: «εάν δεν συγχωρήσετε τους ανθρώπους, δεν θα σας συγχωρήσει ο Θεός». Η θεία συγχώρηση εξαρτάται από τη συγχώρηση του ανθρώπου προς το συνάνθρωπό του. Όλα τα άλλα για τα δήθεν αγαθά μας έργα, όλη η ευσέβειά μας, όλη η καθαρότητά μας, όλη η κρίση μας περί του κόσμου από του ύψους της δήθεν αρετής μας, όλα αυτά δεν έχουν καμιά αξία, και δεν μπορούν να φέρουν τη θεία συγχώρηση, αν δεν συμπληρωθούν με τη συγγνωμικότητά μας προς το συνάνθρωπό μας.

Να μη ξεχνάς ποτέ ότι ο τελώνης δικαιώθηκε, ο Φαρισαίος όχι. Η μετάνοια του ασώτου έγινε δεκτή, και λυτρώθηκε, ο πρεσβύτερος αδελφός έμεινε ανεξιλέωτος μέσα στην αυταρέσκεία του.

Ο καθημερινός λόγος να είναι ο λόγος του Κυρίου: «Πάτερ, άφες αυτοίς». Αλλά το χάρισμα το κρείττον, η οδός η υπέροχος του Παύλου, την οποία μας καλεί να βαδίσουμε όλοι οι χριστιανοί, και ιδιαίτερα εμείς οι κληρικοί, είναι η οδός της Ευαγγελικής αγάπης.

Να μην ξεχνάς ότι η αγάπη προτάσσεται της ομολογίας της πίστεως και της θείας κοινωνίας: «Αγαπήσωμεν αλλήλους, ίνα εν ομολοία ομολογήσωμεν».

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Αν δεν έχουμε αγάπη, τότε κατά το θείο Απόστολο είμαστε χαλκός ηχών και κύμβαλον αλαλάζον. Είμαστε θόρυβος κενός.

Ουσιαστική όμως αγάπη είναι εκείνη που επιμένει, και δεν γνωρίζει τον κάματο, δεν κουράζεται να προσφέρει, να αγωνίζεται, για να ανακουφίσει τον πόνο των ανθρώπων. Είναι εκείνη που εγκαταλείπει το πνεύμα του ληθάργου και επιλέγει την κακοπάθεια, για να ζήσει ο κόσμος, να θεραπευτούν οι πληγές του και να ανακτήσει και πάλι τη χαμένη ελπίδα του. Αφ' ότου ο Θεός έγινε άνθρωπος, η σχέση του ανθρώπου προς το Θεό δεν μπορεί παρά να διέρχεται δια της οδού του πλησίον. Ατομική σχέση με το Θεό, μη διερχομένη δια των άλλων, δεν νοείται στην Ορθόδοξη Εκκλησία.

Να είσαι λοιπόν φιλόανθρωπος. Να μην ξεχνάς ποτέ αυτό που ο Κύριος μας απεκάλυψε, ότι δηλαδή η ανθρωπότητα όλη θα κριθεί με το πλέον απίθανο μέτρο. Με την ταυτοπροσωποποίηση του Θεού προς τον ελάχιστο άνθρωπο. Τον γυμνό, τον πεινασμένο, τον διψασμένο, τον άρρωστο, τον ξένο, τον από οποιαδήποτε αιτία σε φυλακή πεταμένο: «*Εφ' όσον εποίήσατε ενί τούτων των αδελφών μου των ελαχίστων, εμοί εποίήσατε. Εφ' όσον ουκ εποίήσατε, ουδέ εμοί εποίήσατε.*»

Αγαπητέ Χρυσόστομε,

Το βαθύτερο νόημα της ζωής είναι η χριστιανική ελπίδα, ο πόθος της Βασιλείας του Θεού, η γλυκιά προσμονή της ένδοξης παρουσίας του Χριστού, η φλογερή επιθυμία να απολαύσουμε το άρρητο κάλλος του προσώπου του. Όμως, παρά τη φαινομενική αντίθεσή τους, ιστορία και έσχατα, παρούσα και μέλλουσα ζωή συνδέονται στενά μεταξύ τους.

Αν και φθαρτή και πρόσκαιρη η παρούσα ζωή, εν τούτοις συνιστά τη μόνη δυνατότητα για τελική και πλήρη καταξίωση της ανθρωπίνης ύπαρξης. Από τον αγώνα που διεξάγουμε εδώ στο όνομα του Χριστού, θα εξαρτηθεί η αιώνια σχέση μας με τον Κύριο της δόξης. Αυτό σημαίνει πως κάθε στιγμή της πρόσκαιρης αυτής ζωής αποκτά τε-

ράστια σημασία, όχι βέβαια σαν αυτονομημένη βίωση του παρόντος, αλλά ως δυνατότητα και ευκαιρία που μας προσφέρεται για αγώνα. Η ζωή του λειτουργού της Εκκλησίας και του εργάτη του Ευαγγελίου είναι ζωή αγώνα, κόπου και θυσιών. Το Ευαγγέλιο δεν κηρύσσεται παρά «*εν πολλῶ ἀγώνῳ*» (Α' Θεσ. 2,2). Και στη Βασιλεία του Θεού δεν εισέρχεται κανείς παρά με αγώνα και κόπο.

Μέσα λοιπόν στις τρικυμίες και τις θύελλες της ιερατικής σου ζωής να μένεις πάντοτε ακλόνητος: «*τι πιστεῖ τεθεμελιωμένος και εδραῖος και μη μετακινούμενος ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ Ευαγγελίου*» (Κολλοσ. 1,23). «*Ὡς ἐργάτης ἀνεπαίσχυντος*» του Ευαγγελίου, να ορθοτομείς το λόγο της Αλήθειας, και να αγωνίζεσαι κατά των διαφόρων αιρέσεων και πλανών, που απειλούν την καθαρότητα της πίστεως και τη γνησιότητα της εν Χριστῷ ζωής.

«*Τύπος γίνου των πιστών εν λόγῳ, εν αναστροφῇ, εν ἀγάπῃ, εν πνεύματι, εν πίστει, εν ἀγνεΐᾳ*» (Α' Τιμ. 4,12). Με τη χριστιανική ανιδιοτελή αγάπη σου, με την ορθόδοξη πίστη σου, και με την αγνότητα και καθαρότητα της ψυχής και του σώματός σου, να γίνεις πρέπει ζωντανό παράδειγμα προς μίμηση.

Σήμερα, σε μια εποχή που η λογοκρατία επικαλύπτει τα πάντα, απομονώνοντας και εξοστρακίζοντας κάθε τι το μεταφυσικό, το μυστηριακό, το υπέρλογο, εναντίονζε πάντοτε προς τους ανεωγμένους ουρανοὺς για έμπνευση και καθοδήγηση, και να επιστρέφεις πάλιν σ' αυτούς, για να δοκιμάξεις τη γνησιότητα της διακονίας και της μαρτυρίας σου.

Εάν πιστῶς διακονήσεις τον Χριστό και τους Αδελφούς του Χριστού, τότε να είσαι βέβαιος ότι θα σε τιμήσει ο Πατήρ ο αιώνιος, γιατί τη διαβεβαίωση αυτή μας τη δίνει ο ίδιος ο Κύριος στο κατά Ιωάννην Ευαγγέλιο: «*εάν τις εμοί διακονή, τιμήσει Αὐτόν ὁ Πατήρ*» (Ιωαν. 1β' 26). Αὐτῷ ν δόξα και το κράτος εις τους αἰῶνας των αἰώνων ἀμήν.

Ο Μητροπολίτης κ. Νικηφόρος με τον Αρχιεπίσκοπο κ. Χρυσόστομο.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ακολούθησε δεξίωση πλησίων της Μονής.

Εισ τον χειροτονιτήριό του λόγο, ο Πανοσιολογιώτατος Αρχιμανδρίτης κ. Χρυσόστομος αναφέρθηκε στο μέγα μυστήριο της Ιερωσύνης.

«... Ἡ ἐμὴ ἐλαχιστότης, ὁ δοῦλος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁρτίως ἐδέχθη ἐν βαθύτατῃ συγκινήσει τὴν ἐπίθεσιν τῆς ἀρχιερατικῆς σας χειρὸς τῆς χειροτονισάσας με εἰς τὴν δευτέραν τῆς ιερωσύνης βαθμίδα. Φρίττω κατὰ κυριολεξίαν, ὅτι ἡ ιερωσύνη τελεῖται μὲν ἐπὶ τῆς γῆς, τάξιν δὲ ἐπουρανίων ἔχει ταγμάτων, κατὰ τοὺς θεηγόρους τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου λόγους. Πῶς λοιπὸν νὰ μὴν ἰλιγγιᾷ ὁ νοῦς μου καὶ νὰ μὴν ἴσταμαι ἀναυδος πρὸ τῆς βαθείας πρὸς ἐμὲ τὸν ἐλάχιστον γενομένης δωρεᾶς; Ὅθεν, ταῦτα ἀπευθύνων, Πανιερώτατε Δέσποτα, ἐν καρδίᾳ παλλομένη ὑπὸ συγκινήσεως, κατὰ τὸν υἱϊκὸν μου τοῦτον λόγον, παρακαλῶ ὅπως δεχθῆτε τὴν ἀπειρον εὐγνωμοσύνην μου ὡς καὶ τὰ βαθύτατα σέβη μου δι' ὅσα ἐπεδαψίλευσεν εἰς ἐμὲ τὸν ταπεινὸν Διάκονόν της ἡ Ὑμετέρα Πανιερότης. Τοὺς πατέρας τῆς πολιᾶς ταύτης Μονῆς καὶ τὸν λαὸν τῆς Θεοσώστου Μητροπόλεως ταύτης καλεῖται ἀπὸ τῆς σήμερον νὰ διακονήσῃ ἀπὸ τὸν

Ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Κύκκου καὶ Τηλλυρίας κατὰ τὸν εσπερινὸ τῆς εορτῆς τοῦ Γενέσιου τῆς Θεοτόκου, τὴν 7ῃ Σεπτεμβρίου 2007, χοροστάτησε στὴ πανηγυρίζουσα Μονὴ τῆς Παναγίας τοῦ Κύκκου. Κατὰ τὴ τέλεση τῆς Θείας Λειτουργίας, τὴν ἐπομένην τὸ πρωῒ, χειροτόνησε στὸ βαθμὸ τοῦ πρεσβυτέρου τὸν μέχρι τοῦδε Διάκονο αὐτῆς Ιερολογιώτατο κ. Χρυσόστομο, τὸν ὁποῖο ἐν συνεχείᾳ χειροθέτησε στὸ σφῆκιο τοῦ Αρχιμανδρίτη.

Στιγμιότυπα ἀπὸ τὴ χειροτονία τοῦ Αρχιμανδρίτη κ. Χρυσόστομου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΑΞΙΟΣ!!!

βαθμόν τοῦ Πρεσβυτέρου, χάριτι θεῖα ἡ ἐλαχιστότης μου».

Διαγράφοντας το πλαίσιο της σύγχρονης εποχής, στην οποία κλήθηκε να υπηρετήσει ως κληρικός είπε:

«... Ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος καυχᾶται διὰ τὰς προόδους του, οὐδὲν ἀπὸ τὸν ἀπασχολοῦντα αὐτὸν προβλήματα ἠδυνήθη νὰ λύσῃ. Τὸ μέχρι σήμερα κρατοῦν πνεῦμα τῆς ὑποβαθμίσεως τοῦ

Στιγμιότυπα ἀπὸ τὴ χειροτονία τοῦ Ἀρχιμανδρίτη κ. Χρυσόστομου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Στιγμιότυπα από τη χειροτονία του Αρχιμανδρίτη κ. Χρυσοστόμου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ο Αρχιεπίσκοπος κ. Χρυσόστομος δέχεται τις ευχές της Αδελφότητας.

ανθρώπου και διὰ τοῦ φέροντος τὸ κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἀνθρώπινον πρόσωπον, ἔστω ἐν μέσῳ μηχανικῆς προόδου καὶ ὕλισμου πολλοῦ, κλονίζεται ἐκ θεμελίων καὶ δύνει ὡς ἐπίστροφον. Διὰ τοῦτο ἡ ἐποχή μας, χαρακτηριζομένη ὡς μεταμοντέρνα ἢ ἐποχή τοῦ μεταμοντερνισμοῦ, παρουσιάζει τὸ φαινόμενον τῆς στροφῆς πρὸς τὰς πνευματικὰς ἀξίας, τῆς στροφῆς δι' ἡμᾶς πρὸς τὸν πάντοτε φωτεινὸν δρόμον τῆς θεογνωσίας. Ὁλόκληρος ἡ ἀνθρωπότης, μηδενὸς ἐξαιρουμένου, ἀκόμη καὶ αὐτοῦ τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν γένους, τοῦ ἐν ἀπάσῃ τῇ δεσποτείᾳ Κυρίου εὐρισκομένου, ζητεῖ νὰ ἐπανίδῃ τὸ σωστικὸν φῶς τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ὁ δὲ πιστὸς λαὸς τοῦ Θεοῦ τῆς κατὰ Κύπρον μίᾳς ἀγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ποθεῖ νὰ αἰσθανθῇ καὶ πάλιν, ἰδίᾳ μετὰ τοὺς προσφάτους κλυδωνισμοὺς, τὰς ἱερὰς συγκινήσεις ἐκ τοῦ

δονισμοῦ τῶν χορδῶν τῆς πιστευούσης καρδίας. Συναισθάνεται τὴν ἀνάγκην τῆς ἡθικῆς χειραγωγίσεως, τὴν τόνωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος, ἐπιζητεῖ τὴν αἴγλην τῆς λατρείας, ζητεῖ φῶς, ζητεῖ μυστικισμόν, ζητεῖ πατρότητα, ζητεῖ κατεύθυνσιν».

Αναφερόμενος στὴ τῆς Μονῆ εἶπε:

«Ἡ Βασιλικὴ καὶ Σταυροπηγιακὴ ἡμῶν Μονὴ ἐξυπηρετοῦσα ἰδιαζόντως τὴν καθόλου Ἐκκλησίαν ἀναδεικνύει τὸν πνευματικὸν τῆς χαρακτηρηώσ αληθινῇ πνευματικῇ ἐστία καὶ καταφύγιον παντὸς λογίου κληρικοῦ, θέλοντος νὰ εὕρῃ προσωρινὴν πνευματικὴν ἡρεμίαν καὶ διαμονὴν ἐν τῇ πνευματικῇ αὐτῆς περιβάλλοντι.

Φρίττω δὲ καὶ ὑποκλίνομαι εἰς τὴν μακράωνον ἱστορικὴν πορείαν αὐτοῦ τοῦ μελισσῶνος τῶν

Ο Μητροπολίτης κ. Νικηφόρος δέχεται τον πολυχρονισμό και απευθύνει τις παραιτήσεις του.

θεολήπτων και θεοφόρων ἀνδρῶν, ὅστις ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς του ὑπῆρξεν ὁ πηλαυγῆς πνευματικὸς φάρος τῆς νήσου, ἡ ἀκρόπολις τῆς ἀληθοῦς φιλοσοφίας τῆς κατὰ Θεόν. Ἡ δὲ χάρις τῆς Θεοτόκου ἐξακολουθεῖ μεμαρτυρημένως νὰ τὸν ἐπισκιάζει ἀδιακόπως, μεριμνῶσα φιλοστοργῶς ὑπὲρ αὐτοῦ. Ἡ ἱστορία τῆς Μονῆς, παλαιότερα καὶ νεώτερα, καθιστᾷ τὸ ὄνομα αὐτῆς πολυσέβαστον, ἐπεὶδὴ ἀδιαλείπτως αὐτὴ διδὲι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὸ Γένος φιλοθέους προσωπικότητας καὶ ἀνδρας τοῦ πνεύματος. Διὸ καὶ ὁ εὐσεβὴς λαὸς ἀναμένει ἐκ τῆς μονῆς ταύτης τῆς μεγαλυνομένης Βασιλικῆς φιλοτιμίας καὶ τετιμημένης Σταυροπηγιακῆς ἀξίας καὶ ἐλευθερίας, ἥτοι Αὐτοδικοποιεῖας παρὰ τῆς Πατριαρχικῆς περιοπῆς καὶ μεγαλιότητος, φῶτα πολλὰ, ἀντάξια τῶν παλαιῶν, λύχνους πολυφέγγους,

φωτίζοντας αὐτὸν καὶ ἀναπαύοντας αὐτὸν πνευματικῶς».

Εξαίροντος τὴν προσωπικότητα τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Κύκκου καὶ Τηλλυρίας κ.κ. Νικηφόρου εἶπε:

«Πανιερώτατε Δέσποτα, δὲν δύναμαι ὁμῶς αὐτὴν τὴν ὥραν, ἐνώπιον τῆς ὑμετέρας περισπουδαστοῦ Πανιερότητος, ἵνα μὴ μνησθῶ καὶ εὐχαριστίας πολλὰς νὰ σᾶς ἀπευθύνω, διότι μὲ περιβάλλετε πάντοτε μὲ τὴν ἀπειρον πατρικὴν ἀγάπην σας καὶ ἐμὲ τὸν ἐλάχιστον ἐν διακόνους ἐπελέξατε νὰ ἀναλάβω ἐκ τῶν στιβαρῶν χειρῶν σας τὸ τῆς ἱερωσύνης ὑποὐργημα.

Κοντὰ σας, Πανιερώτατε, ἐμαθήτευσά τὴν ἀνευ ὁρίων ἔμπρακτον ἀγάπην ἀνεξαιρέτως, τὴν ἐπίδοσιν εἰς τὴν μελέτην, τὴν ἀγωνίαν τοῦ σταυ-

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ροῦ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς Ἀναστάσεως, τὴν προάσπισιν τῶν βασικῶν ἀνθρωπίνων ἐλευθεριῶν καὶ προπαντὸς τὴν διαφύλαξιν ὡς κόρης ὀφθαλμοῦ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου, τὸν μόχθον καὶ τὴν μαχητικὴν διάθεσιν πρὸς προάσπισιν τοῦ δικαίου, ἐβίωσα τὸν διαχειριστὴν καὶ οἰκονόμον τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος, τὸν οἰακοστρόφον καὶ ἄξιον πλοηγὸν τῆς νοτιῆς νῆος».

Τέλος αιτούμενος τὴν εὐλογία καὶ τὴν ἐν Χριστῷ ἀγάπῃ τῶν Πατέρων τῆς Βασιλικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς Κύκκου, ποὺ συγκροτοῦν τὴν ἱερὰ αὐτὴ Σύναξη καὶ τὸ Ἡγουμενο-συμβούλιο, εὐχαρίστησε ὅλο τὸν κλῆρο τῆς θεοσώστου ἐπαρχίας Τηλλυρίας, τοὺς σεβαστοὺς τοῦ γονεῖς καὶ διδασκάλους ὅπως ὠφείλε καὶ τὸν συμπερσευχόμενο μ' αὐτοὺς φιλόθεο λαό.

Ο Αρχιεπίσκοπος κ. Χρυσόστομος δέχεται τὰ συγχαρητήρια τοῦ λαοῦ.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗ Κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΚΥΚΚΩΤΗ

Ο Πανοσιολογιώτατος Αρχιμανδρίτης κ. Χρυσόστομος Κυκκώτης, κατά κόσμο Κωνσταντίνος Παπαθωμάς, κατάγεται από το χωριό Λάρνακας της Λαπής, της επαρχίας Κερύνειας, γεννήθηκε στη Λευκωσία το 1970, και είναι μέλος πολύτεκνης οικογένειας.

Μετά από την ολοκλήρωση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης υπηρέτησε στην Εθνική Φρουρά. Από το 1989 έως το 1994 σπούδασε θεολογία στη Θεολογική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, στην οποία πέρασε πρώτος παγκυπρώς μετά από προεισαγωγικές εξετάσεις, και την οποία περάτωσε με άριστα τις σπουδές του.

Από το 1994 έως το 1995 εστάλη με υποτροφία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Αγγλία, όπου παρακολούθησε σε μεταπτυχιακό επίπεδο Ορθόδοξη Λειτουργική και Πατρολογία, έμαθε τα βασικά στοιχεία της αρχαίας εβραϊκής, αραμαϊκής και συριακής γλώσσας, και διδάχθηκε ιστορία και θεολογία της Παλαιάς Διαθήκης.

Από το 1995 μέχρι το 1998 εργάστηκε ως καθηγητής στην Αμερικανική Ακαδημία Λευκωσίας. Δίδαξε στα πλαίσια του μαθήματος των θρησκευτικών τα αντικείμενα: Old Testament, New Testament, GCE O' Level in Bible και Ethics: Christianity in the Modern World. Επίσης δίδαξε κατ' ανάθεση και τα μαθήματα της ελληνικής ιστορίας και της ιστορίας της Κύπρου. Κατά την τριετία αυτή έψαλλε στον ιστορικό ναό του Αγίου Κασσιανού στη Λευκωσία.

Από το 1998 μέχρι το 2000 φοίτησε με υποτροφία της Ελληνικής Κυβέρνησης στο Ινστιτούτο Μεταπτυχιακών Σπουδών του Οικουμενικού Πατριαρχείου στη Γενεύη. Παράλληλα με την επίσκεψή του στην Ορθόδοξη Θεολογία παρακολούθησε μαθήματα Λουθηρανικής και Καλβινικής Θεολογίας στην Αυτόνομη Σχολή Προτεσταντικής θεολογίας του Πανεπιστημίου της Γενεύης και μαθήματα Ρωμαιοκαθολικής Θεολογίας στο Ποντιφικιανό Πανεπιστήμιο του Φριβούργου. Επιπρόσθετα, στα δύο Πανεπιστήμια παρακολούθησε εβραϊκά, αραμαϊκά, εβραϊκή επιγραφική και συγγραμμάτα όπως και όλο τον κύκλο των μαθημάτων της ιστορίας και της θεολογίας της Παλαιάς Διαθήκης. Επίσης παρακολούθησε μαθήματα στο Μεταπτυχιακό Ινστιτούτο Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου της Γενεύης και Διεθνών Σχέσεων του ιδίου Πανεπιστημίου. Με την ιδιότητά του αυτή έλαβε μέρος στο πρώτο διεθνές συνέδριο GIMUN, που πραγματοποιήθηκε στη Γενεύη και οι εισηγήσεις του για το περιβάλλον και τη διατήρηση της κυπριακής πολιτιστικής κληρονομιάς στάλθηκαν στα πέντε μόνιμα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας και στον τότε Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ. Ήλθε σε επαφή με διεθνείς οργανισμούς, οι οποίοι προάγουν την παγκόσμια ειρήνη και ασφάλεια, με διπλωματικές και θρησκευτικές αποστολές, έλαβε μέρος σε συνέδρια και μίλησε για την περιβαλλοντική και πολιτιστική κληρονομιά της Κύπρου. Επιπρόσθετα παρακολούθησε στο Ορθόδοξο Κέντρο του Οικουμενικού Πατριαρχείου τις προετοιμασίες διορθοδόξων και διαθρησκευτικών επιτροπών διαλόγου, τη συνάντηση Ευρωπαϊκών Εκκλησιών, τις ετοιμασίες συνόδων, τις λύσεις διεκκλησιαστικών ζητημάτων.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Το 1999 έτυχε από το Ορθόδοξο Κέντρο του Οικουμενικού Πατριαρχείου τρίμηνης υποτροφίας στη Γαλλία με σκοπό την καλύτερη εκμάθηση της γαλλικής γλώσσας. Το 2000 υποστήριξε τη μεταπτυχιακή του εργασία: "Le Dix Commandements selon la Recit de l' Ancien Testament", όπου με τη συγκριτική παράθεση όλων των εβραϊκών και χριστιανικών παραδόσεων έδωσε μια νέα ώθηση μελέτης και διάθεσης στο κείμενο του Δεκαλόγου. Με την ολοκλήρωση των μεταπτυχιακών σπουδών του είχε την τιμή να αναγορευθεί από την Α.Θ.Π. τον Οικουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίο σε Διδάσκαλο της Ορθόδοξης Θεολογίας και στη συνέχεια έλαβε το μεταπτυχιακό τίτλο ειδικότητας στην Ορθόδοξη Θεολογία.

Το 2001 εντάχθηκε διά ρασσευχής στην αδελφότητα της Μονής Κύκκου και πήρε το όνομα Χρυσόστομος προς τιμήν του μακαριστού Μητροπολίτου πρώην Αυστρίας κυρού Χρυσόστομου Τσίτερ. Την επόμενη μέρα στις 8 Απριλίου, Κυριακή των Βαΐων, έγινε η χειροτονία του σε διάκονο από την Α.Μ. τον Αρχιεπίσκοπο Νέας Ιουστινιανής και πάσης Κύπρου κ.κ. Χρυσόστομο Α', στο Μετόχιο της Ιεράς Μονής Κύκκου στη Λευκωσία.

Από τον Οκτώβριο του 2001 έως τον Ιούνιο 2004, ως υπότροφος της Μονής Κύκκου παρακολούθησε τα μαθήματα της γερμανικής γλώσσας στην Ανώτατη Σχολή του Πανεπιστημίου της Βιέννης, υπηρέτησε ως διάκονος στην Ιερά Μητρόπολη Αυστρίας και στην Εξαρχία Ουγγαρίας και Μεσευρώπης και μετά από σύσταση του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Αυστρίας κ.κ. Μιχαήλ έγινε δεκτός στη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου της Βιέννης, όπου και περάτωσε με άριστα τα δύο έτη υποχρεωτικής παρακολού-

θησης του διδακτορικού προγράμματος. Έδωσε διάλεξη στην αίθουσα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με θέμα "Die byzantinischen Klöster und Kirchen in Zypern", εισπλήθηκε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου της Βιέννης το θέμα "Die Frauenrolle in der Orthodoxen Kirche von Zypern", όπως και άλλες ομιλίες φιλοσοφικού και θρησκευτικού περιεχομένου. Με την προσωπική της ένταξης της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση προχώρησε τον Απρίλιο του 2004 ως συστατικό μέλος στην ίδρυση του Κυπριακού Πολιτιστικού Κέντρου στη Βιέννη, όπου ασκεί μέχρι σήμερα ανάλογες συντονιστικές δραστηριότητες.

Από το 2004 μέχρι σήμερα υπηρέτησε ως διάκονος τον Πανιερώτατο Μητροπολίτη Κύκκου και Πρόεδρο Τηλλυρίας κ.κ. Νικηφόρο, και εργάστηκε ως καθηγητής θρησκευτικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Μιλά από το κρατικό ραδιόφωνο, κηρύσσει και δίνει ομιλίες σε θεολογικά θέματα στις ενορίες της Λευκωσίας και του εξωτερικού. Παράλληλα συνεχίζει τις διδακτορικές του σπουδές στα αντικείμενα της Λειτουργικής και της Βιβλικής θεολογίας. Μιλά και γράφει στις επτά γλώσσες των σπουδών του. Έλαβε μέρος σε θεολογικά συνέδρια και είναι μέλος σε θεολογικούς οργανισμούς στην Αμερική και στην Ευρώπη. Έχει δημοσιεύσει μελέτες σε διάφορα Περιοδικά.

Διατηρεί επαφές με εκκλησιαστικούς, πολιτικούς, πολιτιστικούς οργανισμούς και ακαδημαϊκά ιδρύματα όπως το Οικουμενικό Πατριαρχείο, τα λοιπά πρεσβυγενή και σλαβόφωνα πατριαρχεία και εκκλησίες, το Βατικανό, το Λευκό Οίκο, τα πανεπιστήμια στα οποία σπούδασε και με τους οργανισμούς, στους οποίους είναι μέλος.

Τοιχογραφία από Καθολικό της Μονής Σταυροβουνίου.

Εορτή Αγίου Κυριακού στον Κάμπο

Ο άγιος Κυριακός γεννήθηκε στην Κόρινθο τον 5^ο μ.Χ. αιώνα. Ο πατέρας του Ιωάννης ήταν ιερέας και η μητέρα του Ευδοξία αδελφή του Αρχιεπισκόπου Κορίνθου Πέτρου. Η επιθυμία του να αφιερωθεί ολοκληρωτικά στο Θεό οδήγησε τα βήματά του στους Αγίους Τόπους, όπου εκάρη μοναχός σε ηλικία 18 ετών. Εκεί είχε την

ευλογία να ζήσει κοντά σε μεγάλες εξασιασμένες μορφές της ερήμου όπως ήταν ο Άγιος Ευθύμιος και ο ασκητής Γεράσιμος. Σε ηλικία 40 χρονών χειροτονήθηκε πρεσβύτερος. Οι συνεχείς του αναχωρήσεις από μοναστήρι σε μοναστήρι και από έρημο σε έρημο πιθανολογείται ότι ήταν και ο λόγος για τον οποίο του δόθηκε το προσωνύμιο αναχωρητής. Τα μεγάλα ασκητικά κατορθώματά του και η πραότητα του χαρακτήρα του είλκυσαν γρήγορα τη Χάρη του Θεού, η οποία τον προίκισε με το χάρισμα της θαυματουργίας.

Πέθανε σε ηλικία 107 ετών.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Με μεγαλοπρέπεια εορτάσθηκε στις 29 Σεπτεμβρίου η μνήμη του Αγίου Κυριακού του Αναχωρητή στον ομώνυμο ναό της Κοινότητας του Κάμπου Τσακίστρας. Τη θεία λειτουργία τέλεσε ο Μητροπολίτης Κύκκου και Τηλλυρίας κ. Νικηφόρος. Πλήθος πιστών από τα χωριά της ευρύτερης περιοχής της Μαραθάσας, αλλά και αρκετοί απόδημοι της κοινότητας συνέρρευσαν για να τιμήσουν τον πολιούχο αγίο τους.

Φωτογραφικό Υλικό:
Μιχάλης Δημοσθένους και Ανθή Αλεξάνδρου

Υπόδοχή του Πανιερωτάτου
Μητροπολίτη κ. Νικηφόρου
στο ναό του Αγίου Κυριακού.

«Κόριε, Κόριε επίβλεπον εξ ουρανού ...».

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΟΥ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΥΚΚΟΥ ΚΑΙ ΤΗΛΛΥΡΙΑΣ
κ. ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ

ΕΠΙ ΤΗ ΕΠΕΤΕΙΩ ΤΗΣ 28ης ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1940
ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΑΤΩ ΠΥΡΓΟ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ 28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2007

Λαέ του Θεού περιούσιε,

Γιορτάζουμε σήμερα την εποποιΐα της 28ης Οκτωβρίου 1940, την ημέρα του υπερήφανου ελληνικού «ΟΧΙ» στην παρή αξίωση του ιταλικού και γερμανικού φασισμού να ζητήσει «γην και ύδωρ», σύμβολα ταπείνωσης και υποταγής.

Η 28η Οκτωβρίου 1940 είναι ημέρα σύμβολο, ημέρα ύψιστης ατομικής και πανεθνικής ευθύνης και αποφασιστικότητας, ημέρα που ξεπήδησε από την τρισχιλιετή ιστορική μας συνείδηση, ως ορμητικός χειμάρρος, η ελληνοπρεπέστατη απόκριση, το βροντώδες και αποφασιστικό ΟΧΙ. Ένα ΟΧΙ παράτολμο και απίστευτο, αλλά εύψυχο και ελληνικότατο. Ένα ΟΧΙ που είχε το ίδιο αδούλωτο σύνθημα των αρχαίων Ελλήνων «Εὐ-δαιμον το ελεύθερον».

Στις 28 Οκτωβρίου 1940, το ολιγάριθμο έθνος των Ελλήνων προς γενικό θαυμασμό της ανθρωπότητας, όχι μόνο δεν υπέκυψε μπροστά στη δαιμονική καταιγίδα των δυνάμεων του Άξονα, αλλά στην υλική τους υπεροπλία αντίταξε τη δική του ψυχική ευτολμία. Ύψωσε τα αδούλωτα στήθη των Ελλήνων μπροστά στου δυνατού αντιπάλου την αδικία και καταρράκωσε την ψυχρή λογική των αριθμών των λογχών και των αφθόνων και σύγχρονων πολεμοφοδίων. Υπερ-

πήδησε το φράγμα των πιθανοτήτων, και ως θεόπεμπτος θεματοφύλακας των ακατάλυτων αξιών και των υψηλών πανανθρώπινων ιδανικών, απέσπασε την πρώτη νίκη της ελευθερίας για λογαριασμό ολόκληρης της έντιμης ανθρωπότητας. Με το παράδειγμά του το Έθνος των Ελλήνων έκανε να αναθαρρήσουν οι καρδιές όλων των λαών. Φώτισε τις ψυχές των ελεύθερων ανθρώπων και χαλύβδωσε την πίστη τους για την τελική νίκη. Απέδειξαν οι Έλληνες ότι οι δυνάμεις του Άξονα δεν ήταν ακατανίκητες, και όσοι σχεδίαζαν να μπουν στον πόλεμο στο πλευρό της θεωρούμενης ως τότε ακατανίκητης Γερμανίας αναθάρρησαν και άρχισαν να μεταβάλλουν στάση.

Το σημαντικότερο όμως αποτέλεσμα της σθεναρής αντίστασης της Ελλάδας ήταν, ως γνωστό, η καθυστέρηση της προσχεδιασμένης επίθεσης της Γερμανίας εναντίον της Ρωσσίας, με συνέπειες βαρύτατες για τις γερμανικές επιχειρήσεις, αφού ο ρωσικός βαρύς χειμώνας που επήλθε καθήλωσε τις δυνάμεις του Άξονα μέχρι την τελική τους συντριβή.

Οι Έλληνες της γενιάς του Σαράντα, με οδηγό τον μυστικό χειμάρρο της φυλής μας και με σύγουρο κριτήριο τον συνδυασμό των υπαγορευ-
σεων του αυθορμητισμού και της ελληνικής λο-

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

γικής, πολέμισαν στην Πίνδο και στα βουνά της Ηπείρου και της Αλβανίας και αποδείχθηκαν άξιοι συνεχιστές των παραδόσεων του Έθνους. Οι μεθυσμένες εκείνες ψυχές από κρασί αθανασίας, ξεπέρασαν τον πόνο, την κακουχία, την καρτερία, την αντοχή και το θάνατο. Πήγαν πέραν των ορίων. Πήγαν πέραν του θανάτου. Θυμίστηκαν τη Σαλαμίνα, τις Θερμοπύλες, τον Παλαιολόγο, το Ζάλογγο, το Σούλι, την Αλαμάνα, το Χάνι της Γραβιάς, το Μονιάκι, το Μεσολόγγι, το Αρκάδι, τους Μακεδονομάχους, και έστρεψαν αποφασιστικά την πλάτη στην αποκαλούμενη λογική και το ρεαλισμό, και νίκησαν, έστω κι αν στο τέλος οι ενωμένες δυνάμεις δύο Αυτοκρατοριών πάτησαν την ελληνική γη.

Τα παιδιά της Ελλάδας του Σαράντα, που ορθώθηκαν στα αλβανικά βουνά για πατρίδα και ελευθερία, απέσπασαν το θαυμασμό της υφηλίδου και τους διθυράμβους των ηγετών των μεγάλων συμμάχων. Ήταν τότε που ο Πρωθυπουργός της Μεγάλης Βρετανίας είπε το περίφημο εκείνο: «Από δω και μπρος δεν θα λέγωμεν ότι οι Έλληνες πολεμούν σαν ήρωες, αλλά ότι οι ήρωες πολεμούν όπως οι Έλληνες». Εγκώμια που δυστυχώς γρήγορα ξεχάστηκαν, με αποτέλεσμα την ουσιαστική αδιαφορία τους για το συνεχιζόμενο δράμα της μαρτυρικής μας πατρίδας, που για τριάντα τρία τώρα χρόνια εξακολουθεί να σφαδάζει υπό το πέλημα του βάρβαρου Αττίλα, και την αποκάλυπτη εχθρότητα της Μεγάλης Βρετανίας στον αγώνα του κυπριακού ελληνισμού για λευτεριά και δικαίωση.

Ελληνίδες, Έλληνες,

Η Επέτειος του 1940, είναι μία Επέτειος πολύσημη. Είναι ημέρα παιδαγωγική του Έθνους. Είναι ημέρα αυτογνωσίας και διδαχής για το παρόν και το μέλλον. Και το πρώτο δίδαγμα του 1940 είναι το δίδαγμα της ομόνοιας και της ομοψυχίας. Την ώρα που κινδυνεύει το Έθνος καμιά από τις ιδεολογικές, πολιτικές, κοινωνικές και προσωπικές αντιθέσεις δεν έχει και δεν πρέπει να έχει σημασία. Καμιά διαφορά δεν μπορεί να αντιπαρτίθεται στην ανάγκη να διατηρηθεί η ενότητα και η ελευθερία. Όσες φορές ο ελληνι-

σμός δεν υποτάχθηκε σ' αυτό τον κανόνα βαρότατο πλήρωσε το τίμημα. Το δεύτερο δίδαγμα από τον αγώνα του Σαράντα είναι το δίδαγμα των ελληνικών παραδόσεων. Οι Έλληνες του 1940 δεν ήταν μόνο για τα αγαθά τους, για τη γη τους, για το γυμνό βράχο τους, που αντίταξαν στο φασισμό το ΟΧΙ. Ήταν και για την ιστορία τους, τις παραδόσεις τους και τον πολιτισμό τους. Και μεις σήμερα που η εμπορική και τεχνολογική παγκοσμιοποίηση αλλά και η ενσωμάτωσή μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 500,000,000, δημιουργούν κινδύνους πολιτιστικής αφομοίωσης και αλλοτρίωσης της εθνικής μας αυτοσυνειδησίας, της ιστορικής μας μνήμης, των παραδόσεών μας, της θρησκείας μας, της γλώσσας μας και του πολιτισμού μας, είναι δραματικά επείγον να κρατήσουμε μέσα μας ζωντανό και ζωποιοό το σεπτό παρελθόν μας, την ιστορική μας μνήμη και τις παραδόσεις μας, γιατί χωρίς το βάθος της προσωπικής και της εθνικής του μνήμης ο άνθρωπος καταντά άθυρμα αξιοθρήνητο της στιγμής.

Αλλά η εποποιΐα του 1940, πέραν από την αναγκαιότητα της ομόνοιας και της ομοψυχίας και της προσήλωσής μας στις παραδόσεις μας και στην ιστορία, διδάσκει και το παράδειγμα του ηρωισμού και της αυτοθυσίας. Η 28η Οκτωβρίου ήταν πρώτη απ' όλα κλήση για θυσία. Τα παιδιά της Ελλάδας, που ύψωσαν τα αδούλωτα στήθη τους μπροστά στις σιδερόφρακτες ορδές του φασισμού και πέτυχαν τη συντριβή της βίας και τη σωτηρία του πολιτισμού και της ιστορίας, δίδαξαν με το παράδειγμά τους ότι η πατρίδα και η ελευθερία κείνται πέραν του θανάτου, και η θυσία για την υπεράσπιση των αξιών αυτών δεν είναι θάνατος. Είναι υπέρβαση της ζωής. Είναι αθανασία.

Σήμερα σε τούτους τους κλειστούς, βλοσυρούς ουρανούς των καιρών μας, σε μέρες δύσκολες και αποφασιστικές για την εθνική μας πορεία, καλούμαστε και εμείς οι Έλληνες της Κύπρου να κοινωνήσουμε από την υψηλοφροσύνη, την ηθική καθαρότητα και την πατριωτική αγάπη των αγωνιστών του Σαράντα που μας δίδαξαν για ποιο σκοπό κερδίζεται και βιώνεται η ελευθερία,

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

και να υψώσουμε φρόνημα αγωνιστικό για την ελευθερία και την αξιοπρέπεια της μαρτυρικής μας ημικατεχόμενης πατρίδας.

Σε τούτες τις κρίσιμες και αγωνιώδεις στιγμές που οι δυσχέρειες μας κυκλώνουν από παντού, να ξανασκύψουμε πρέπει μέσα στα φώτα της ελληνικής μας ιστορίας και να σφυρηλατήσουμε το πνεύμα της αντιστάσεως και της καρτερίας, της υπομονής και της ελπίδας για αγώνα ανυποχώρητο προς ανάκτηση των σκλαβωμένων εδαφών και των πατρογονικών μας εστιών.

Μακριά από εθνικιστικούς παροξυσμούς και ρατσιστικές μισαλλοδοξίες, αποτελμάτωση στα πάθη του παρελθόντος και σοβινιστικές εξάρσεις, να συνεχίσουμε πρέπει τον αγώνα για ελευθερία, ειρήνη και δικαιοσύνη. Να συνεχίσουμε πρέπει τον αγώνα για μια λύση στο εθνικό μας πρόβλημα δίκαιη, λειτουργική και βιώσιμη, που θα επανενώνει πραγματικά την πατρίδα μας σ' ένα ελεύθερο, ανεξάρτητο, ενωμένο και δημοκρατικό κράτος, απαλλαγμένο από κατοχικά στρατεύματα και εποίκους και με διασφαλισμένο το δικαίωμα της επιστροφής των προσφύγων στον τόπο τους, τον σηματομένο με τους τάφους των προγόνων, των αγίων, των μαρτύρων και των ηρώων μας. Τον σηματομένο με τις Εκκλησιές και τα Μοναστήρια μας, τον σηματομένο με τα μνημεία του πολιτισμού μας.

Για μια λύση που θα διασφαλίζει όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις ελευθερίες Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, Μαρωνιτών, Αρμενίων και Λατίνων.

Ελληνίδες, Έλληνες,

Κανένα Έθνος δεν ερωτεύτηκε τόσο πολύ την ελευθερία και δεν υπηρέτησε τον έρωτά του αυ-

τό με τόση αυτοθυσία, όσο το δικό μας Έθνος, που από καταβολής του φέρει την πολυτιμότερη ιστορική γόμωση. Αυτό το Έθνος, το Έθνος των Ελλήνων, εξαγόρασε τον έρωτά του για την ελευθερία με την απολυτότητα του θανάτου. Γι' αυτό η ελευθερία κατά τον εθνικό μας ποιητή γεννιέται από τα κόκαλα των Ελλήνων τα ιερά.

Οι Έλληνες του Σαράντα στην κρίσιμη ώρα του κινδύνου καταδύθηκαν όσο γίνεται βαθύτερα μέσα στη μακρά αυτή ιστορία και παράδοση του Έθνους μας και παραμερίζοντας τις μέριμνες τους, τα μικροσυμφέροντά τους, τις μικροανέσεις τους, όλες τις φτωχές καθημερινότητες της ζωής και τους φόβους τους, αγωνίστηκαν αδιάσπαστοι και ενωμένοι, και κέρδισαν νίκες περιλαμπρες, καταρρακώνοντας με την ευψυχία τους την υποροφία και την υπεροπλία των εχθρικών δυνάμεων. Εκείνη η μεγαλοψυχία και ο ηρωϊσμός των αγωνιστών του Σαράντα, ας συγκινήσει και εμάς σήμερα που μας περισφίγγουν κακοί οίωνοί και κίνδυνοι μεγάλοι.

Με προσήλωση στα ιδανικά της ελευθερίας, της ειρήνης, της δικαιοσύνης και της δημοκρατίας, ιδανικά ριζωμένα μέσα μας για δυόμισι χιλιάδες χρόνια, να αγωνιστούμε πρέπει μέχρι την τελική μας δικαίωση. Μέχρι που οι καμπάνες της χαράς και της ειρήνης να σημάνουν και πάλιν ελευθερία και χαρμόσυνα στον Αρχάγγελο Μιχαήλ της Κερύνειας, στον Άν Μάμα της Μόρφου, στον Απόστολο Ανδρέα της Καρπασίας, στον Άν Νικόλα της Αμμοχώστου. Η ελευθερία των λαών δεν χαρίζεται αλλά κερδίζεται με αγώνες και θυσίες: «θέλει αρετίν και τόλμην η ελευθερία». Αυτό είναι το μέγα δίδαγμα της εποποιίας της 28ης Οκτωβρίου 1940.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΗ ΔΟΞΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟΝ ΚΑΤΩ ΠΥΡΓΟ ΤΗΛΛΥΡΙΑΣ ΕΠΙ ΤΗ ΕΘΝΙΚΗ ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ 28ης ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

*Ο Μητροπολίτης κ. Νικηφόρος
τελεί τη Θεία Λειτουργία.*

Ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Κύκκου και Τηλλυρίας κ. Νικηφόρος πραγματοποίησε διήμερη επίσκεψη στον Κάτω Πύργο Τηλ-

λυρίας με την ευκαιρία της Εθνικής Εορτής της 28ης Οκτωβρίου. Προέστη της κυριακάτικης θείας λειτουργίας και της πανηγυρικής δοξολογίας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ο Μητροπολίτης κ. Νικηφόρος
εμφανίζει τον πανηγυρικό της κορίτης.

Στην συνέχεια εκφώνησε τον πανηγυρικό της ημέρας και ακολούθως δέχθηκε τον χαιρετισμό της εντυπωσιακής παρέλασης των εκπαιδευτι-

ρών της κατώτερης, της Δημοτικής και της Μέσης Εκπαίδευσης, ως επίσης και στρατιωτικών αγνημάτων από τα ακριτικά στρατόπεδα

Παρέλαση από μαθήτριες και μαθητές του Γυμνασίου - Λυκείου Κ. Πόργου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Σημώματα από την παρέλαση.

Σημώματα από την παρέλαση.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Στηγμίοηπο από την παρέλση.

Οι μελωδικές φωνές των παιδιών του Δημοτικού γλυκαίνουν την ατμόσφαιρα.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

της περιοχής Τηλλυρίας. Κατά την διάρκεια της παρέλασης που διεξήχθηκε στην κεντρική παραλιακή οδική αρτηρία που διασχίζει την κοινότητα παίανιζε η μπάντα των μαθητών του τοπικού Γυμνασίου.

Μετά το πέρας της παρέλασης ο Πανιερώτατος μαζί με τις τοπικές αρχές παρακολούθησαν εορταστική εκδήλωση για το μήνυμα της ημέρας και έπειτα παρέθεσε γεύμα σε όλους τους κατοίκους της κοινότητας, προσφορά της Ιεράς Μητροπόλεως Κύκκου και Τηλλυρίας.

Παραδοσιακοί Χοροί από νέους της Κοινότητας.

Σεμινάριο για τη μάστιγα των ναρκωτικών στην Ακριτική Τυλληρία

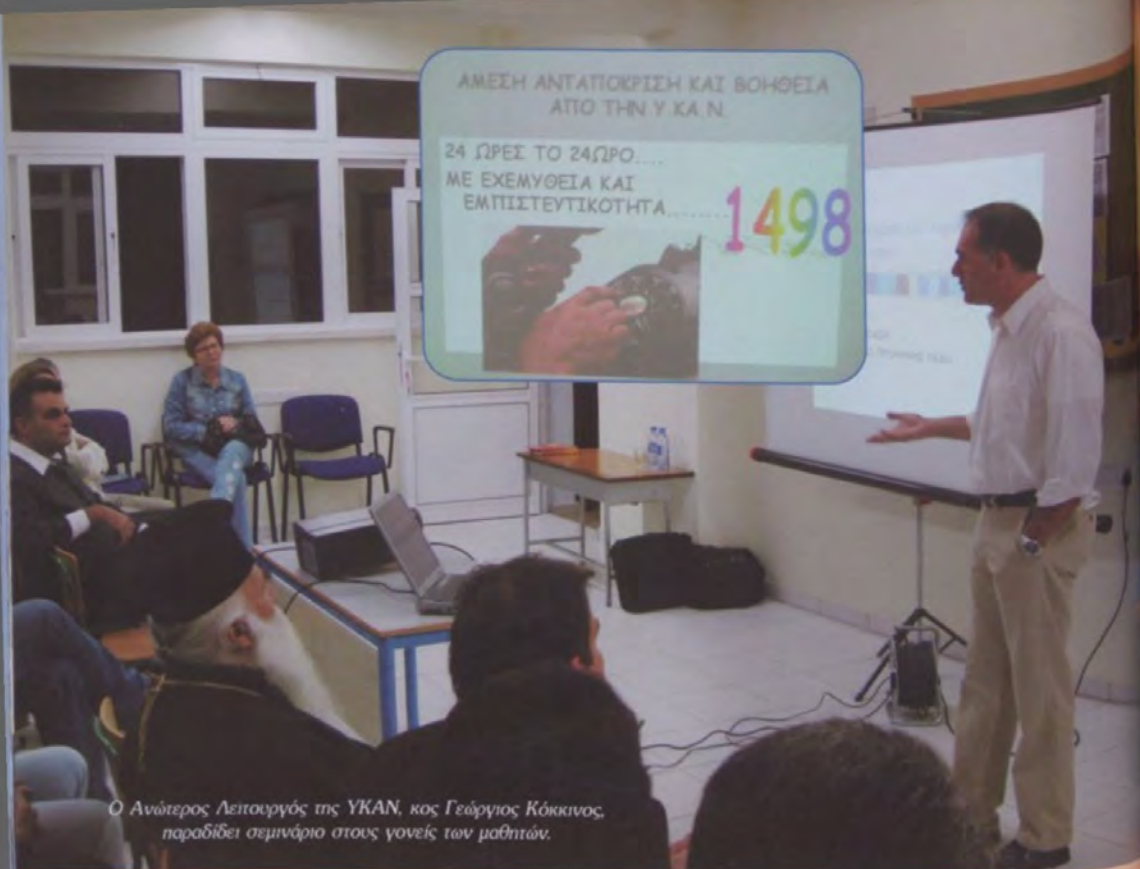
Η κ. Σοφία Κουσαρίδου και ο κ. Θεοχάρης Πολιερίτης, Λειτουργοί της ΥΚΑΝ, μαζί με παιδιά της Στ' τάξης του Δημοτικού.

Μέσα στα πλαίσια της κοινωνικής προσφοράς της Μητρόπολης Κύκκου και Τηλλυρίας οργανώθηκε προληπτική δράση στις 1-2 Νοεμβρίου στον Πύργο Τηλλυρίας για τις ουσίες εξάρτησης. Την οργάνωση του προγράμματος ανέλαβαν με επιτυχία τα μέλη του Γραφείου Εκκλησιαστικής Διακονίας της Μητρόπολης και την υλοποίηση του προγράμματος μέλη του Γραφείου Πρόληψης της Υπηρεσίας Καταπολέμησης Ναρκωτικών της Αστυνομίας Κύπρου.

Η προσπάθειά μας εστιάστηκε στην πρωτογενή πρόληψη έχοντας ως βάση την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση με υποστηρικτικό περιβάλλον την οικογένεια και την κοινότητα. Τα παιδιά του Δημοτικού του κάτω Πύργου Ε' και ΣΤ'

τάξης συμμετείχαν σε βιωματικά εργαστήρια με θέμα «ας γνωριστούμε» αναδεικνύοντας την ιδιαιτερότητα του κάθε ατόμου. Μέσα από την δραστηριότητα αυτή προέκυψε πνεύμα ομαδικότητας και συνεργασίας, κάνοντας τα παιδιά να ανταποκρίνονται στα εργαστήρια με διασκέδαση.

Οι μαθητές Γυμνασίου και Λυκείου συμμετείχαν σε ανοιχτές συζητήσεις για τους παράγοντες κινδύνου και προστασίας για τη χρήση παράνομων και νόμιμων ουσιών. Επιπρόσθετα, συζητήθηκε γενικότερα το θέμα των στάσεων και δεξιοτήτων που διευκολύνουν την αντίσταση στην προσφορά ουσιών. Η όλη προσπάθεια επιστεγάστηκε με την διάλεξη προς την κοινότητα όπου έγινε ενημέρωση και συζήτηση για το πολυσύνθετο πρόβλημα

Ο Ανώτερος Λειτουργός της ΥΚΑΝ, κος Γεώργιος Κόκκινος, παραδίδει σεμινάριο στους γονείς των μαθητών.

των ναρκωτικών. Τα μέλη της κοινότητας είχαν την ευκαιρία να ακουστούν και να εκφράσουν τις ανησυχίες τους. Δόθηκε το μήνυμα ότι το ζήτημα των ναρκωτικών μας απασχολεί όλους, πολίτες και εκπροσώπους πολιτών.

Η συλλογική δράση και προσπάθεια για την πρόληψη των ναρκωτικών και όλων των κοινωνικών

προβλημάτων αποσκοπεί σ' ένα καλύτερο παρόν, πιο ανθρώπινο με προοπτικές και οράματα.

Μοθητές παρακολουθούν με ιδιαίτερο ενδιαφέρον το σεμινάριο.

Ιερά Μητρόπολη Κύκκου και Τηλλυρίας

Ενώ
άρχισες
σωστά
συνεχίζεις
λάθος

Κρατήσου μακριά
από τα ναρκωτικά.
Κράτα τον έλεγχο
της ζωής.

Διήμερο ευαισθητοποίησης, ενημέρωσης και βιωματικής προσέγγισης

1-2 Νοεμβρίου 2007

Κάτω Πύργος Τηλλυρίας

www.police.gov.cy

ΕΝΑΡΞΗ ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΩΝ ΣΥΝΑΞΕΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΚΥΚΚΟΥ ΚΑΙ ΤΗΛΛΥΡΙΑΣ

Από την πρώτη στιγμή της ανάληψης των καθηκόντων του ως Μητροπολίτου Κύκκου και Τηλλυρίας, ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης κ. Νικηφόρος έστρεψε την προσοχή του στον τομέα της αναβάθμισης της εκκλησιαστικής ζωής των κοινοτήτων της Μητρόπολής του. Αποτέλεσμα του ενδιαφέροντος αυτού υπήρξε,

ύστερα από ένα σωστό και ολοκληρωμένο προγραμματισμό, η σύσταση και λειτουργία του θεσμού των κατηχητικών συνάξεων στις κατά τόπους κοινότητες της Μητρόπολης.

Οι κατηχητικές συνάξεις γίνονται για τους μαθητές και μαθήτριες των Δημοτικών Σχολείων, των Γυμνασίων και των Λυκείων της Μητρόπολης.

Φωτογραφία από το κατώτερο κατηχητικό της κοινότητας Κάμπου (25 Οκτωβρίου 2007).

Χωρίζονται σε τρία επίπεδα, ανάλογα με την ηλικία των μαθητών. Σ' αυτές αναλύονται και συζητούνται θέματα που άπτονται της θεολογίας της Ορθόδοξης Εκκλησίας, αλλά και σύγχρονα θέματα, τα περισσότερα από τα οποία απασχολούν τη νεολαία μας. Ενδεικτικά αναφέρουμε τα ακόλουθα: Νέοι και σπουδές, Ψυχαγωγία, Αθλητισμός, Τεχνολογία, Σύγχρονος τρόπος ζωής, Εργασία, Το πρόβλημα των ναρκωτικών, Νέοι σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία, Άγχος, Κοινωνικοποίηση, Η ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος κ.ά.

Η συμπερίληψη των θεμάτων αυτών στις κατηχητικές συνάξεις έγινε, αφενός μεν διότι συνειδητοποιήθηκε η ανάγκη διεύρυνσης του θεολογικού λόγου, ο οποίος πρέπει να ανταποκρίνεται στα

σύγχρονα δεδομένα και ανάγκες, και αφετέρου, διότι οι ίδιοι οι μαθητές και μαθήτριες που συμμετέχουν στις κατηχητικές συνάξεις, ζήτησαν να δοθεί μια άλλη διάσταση στην θεματολογία των συνάξεων. Το Γραφείο Εκκλησιαστικής Διακονίας της Ιεράς Μητροπόλεως Κύκκου και Τηλλυρίας, στις αρμοδιότητες του οποίου ανήκει η λειτουργία των κατηχητικών συνάξεων, θα καταβάλει κάθε συνειδητή προσπάθεια για την επιτυχία των συνάξεων, και θα εργαστεί με συνέπεια και αφοσίωση για την αναβάθμιση της εκκλησιαστικής ζωής των κοινοτήτων της Μητρόπολης, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στην υλοποίηση των οραμάτων του Μητροπολίτου Κύκκου και Τηλλυρίας κ. Νικηφόρου.

Κατηχητική σύναξη κατώτερου, μέσου και ανώτερου κύκλου του Ιερού Ναού Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης Κάτω Πύργου (8 Νοεμβρίου 2007).

Σύσταση Γυναικείων Οργανώσεων

Η Ιερά Μητρόπολη Κύκκου και Τηλλυρίας εκτιμώντας και αξιολογώντας τη θέση και τη συμβολή της γυναίκας στην ενοριακή ζωή, συνέστησε γυναικείες εκκλησιαστικές οργανώσεις, οι οποίες λειτουργούν ως ενεργά στοιχεία υποβοήθησης του έργου της ενορίας.

Σκοπός των γυναικείων οργανώσεων, οι οποίες αναπτύσσουν το έργο τους σε συνεργασία και συντονισμό με τον τοπικό Ιερέα, την Εκκλησιαστική Επιτροπή του

Ναού και το Γραφείο Εκκλησιαστικής Διακονίας της Μητροπόλεως Κύκκου και Τηλλυρίας, είναι η οργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων, φιλανθρωπικών δραστηριοτήτων, θεολογικών κύκλων Αγίας Γραφής καθώς και άλλων εκδηλώσεων.

*Παρακολούθηση ομιλίας
με θέμα τη Θεία Ευχαριστία
από γυναίκες της ενορίας
του Αγίου Κυριακού.*

Πρόγραμμα διδασκαλίας Βυζαντινής Μουσικής

Με τις ευλογίες του Πανιερωτάτου Μητροπολίτη μας άρχισε στα μέσα Οκτωβρίου, στις κοινότητες: Πάνω και Κάτω Πύργος, Πηγαίνα και Μοσφίλι εβδομαδιαίο

πρόγραμμα εκμάθησης της βυζαντινής μουσικής. Για τον σκοπό αυτό έχει διοριστεί ο μουσικοδιδάσκαλος κ. Χρίστος Αθανασίου, ο οποίος διδάσκει τα μαθήματα στους ενδιαφερόμενους.

Ἦχος λ̣ λ̣ Δ

Τ η υ περ μα α α α χω στρα τη γω τα νι κη τη η

η ρι α ως λυ τρω θει ει ει ει σα των δει

ων ευ χα ρι στη η η ρι α α να γρα φω σοι

η πο λις σου θε ο το ο ο κε αλ λως ε χου σα

το κραι ρος α προ σμα α α χη τον εκ παν τοι ων με

κιν δυ ων ε λευ θε ε ε ρω σον ι να κραι ζω

σοι και ρε νυ υμ ψη η α νυ υ υμ φε ε ε ευ τε

ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ, ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΦΩΤΩΝ

Πολλά τα έθιμα και οι παραδόσεις των εορτών των Χριστουγέννων, της Πρωτοχρονιάς αλλά και των Φώτων. Από πολύ παλιά τα έθιμα αυτά διατηρούνται ζωντανά μέχρι σήμερα και τα γιορτάζουμε με ιδιαίτερη λαμπρότητα.

Φυσικά έχουμε υιοθετήσει και μερικά ξενόφερτα έθιμα, όπως είναι το στολίσμα του Χριστουγεννιάτικου δέντρου. Ο στολισμός του άρχισε από πολύ παλιά, ωστόσο υπάρχουν μαρτυρίες ότι άρχισε μετά τον 8^ο αιώνα. Σύμφωνα με μια από αυτές το Χριστουγεννιάτικο δένδρο καθιερώθηκε στη Δύση από το μοναχό Βονιφάτιο στη θέση της Δρυός, την οποία οι ειδωλολάτρες έπαιρναν μέσα στα σπίτια και τα στολίζαν για να εξασφαλίσουν καλή σοδειά για τον επόμενο χρόνο. Μια άλλη παράδοση αναφέρει ότι το έθιμο αυτό ξεκίνησε στη Γερμανία το 16^ο αιώνα και καθιερώθηκε από τον Μαρτίνο Λούθηρο, ο οποίος περπατώντας ένα βράδυ, παραμονή Χριστουγέννων μέσα στο δάσος, είδε τα αστέρια να λάμπουν στον έναστρο ουρανό και να φεγγαβολούν μέσα στα κλαδιά των δέντρων. Τόσο πολύ εντυπωσιάστηκε από αυτό το θέαμα, που τοποθέτησε μέσα στο σπίτι του ένα δέντρο διακοσμημένο μ' αναμμένα κεριά έτσι ώστε να του απεικονίζει αυτό ακριβώς που είδε, ένα έναστρο ουρανό, από τον οποίο ο Χριστός ήρθε στον κόσμο.

Το έθιμο αυτό σιγά-σιγά επεκτάθηκε ταχύτατα σ' όλο τον κόσμο. Στην Ελλάδα το έφεραν οι Βαυαροί και το πρώτο δέντρο που στολίστηκε ήταν το 1833 στ' ανάκτορα του Όθωνα.

Σήμερα η κάθε χώρα τοποθετεί στη μεγάλη πλατεία της πρωτεύουσας το πιο μεγάλο δέντρο στολίζοντάς το με πολλές χιλιάδες λαμπρόνια και όλοι περιμένουν με ανυπομονησία τη μέρα εκείνη που θα φωτιστεί συμβολίζοντας έτσι ότι τα Χριστούγεννα πλησιάζουν.

Παραμονές Χριστουγέννων και ποιος δεν έχει τραγουδήσει τα κάλαντα. Μικρά παιδιά όταν ήμασταν, ποιος δεν έχει γυρίσει τις γειτονιές από σπίτι σε σπίτι κρατώντας το μικρό τριγωνάκι λέγοντας το «Καλὴν ἐσπέραν ἄρχοντες...».

Τα κάλαντα είναι ένα έθιμο ελληνικό, πάρα πολύ παλιό, το οποίο διατηρείται μέχρι σήμερα. Η λέξη κάλαντα προέρχεται από τη λατινική "calendae" που σημαίνει αρχή του μήνα στο Ρωμαϊκό ημερολόγιο. Σύμφωνα με κάποιες πληροφορίες, πιστεύεται ότι τα κάλαντα τα συναντά κανείς την εποχή του Ομήρου. Τα παιδιά εκείνης της εποχής δεν κρατούσαν τριγωνάκι, αλλά κλαδί ελιάς ή δάφνης, στο οποίο κρεμούσαν κόκκινες και άσπρες κλωστές, καρπούς κ.ά., και τραγουδούσαν για την καλή σοδειά καλωσφρίζοντας τους πρώτους οиωνούς της Άνοιξης ευχόμενοι στους νοικοκύρηδες πλούτο και ειρήνη.

*«Δῶμα προστραπομέσθ' ἄνδρὸς μέγα δυναμένοιο,
ὅς μέγα δύναιται, μέγα δὲ βρέχει, δόλιος αἰεὶ,
αὐταὶ ἀνακλίνεσθε θύραι. Πλούτος γὰρ ἔσκεισι
πολλός, σὺν πλούτῳ δὲ καὶ εὐφροσύνη τεθαλυῖα,
εἰρήνη τ' ἄγαθῇ. Ὅσο δ' ἄγγεα, μετὰ μὲν εἶπ,
κορβαῖν δ' αἰεὶ κατὰ καρδόπου ἐρπει μῶζα,
τοῦ παιδὸς δὲ γυνὴ καταδιφράδα βήσεται ὕμνιν,
ἡμίονοι δ' ὄξουσι κραταίποδες ἐς τόδε δῶμα,
αὐτὴ δ' ἱστὸν ὕφαινει ἐπ' ἡλέκτρον βεβαυῖα
Νεῦμαί τοι νεῦμαι ἐνιαύσιος ὥστε χελιδὼν
Ἔστικ' ἐν πορφύροις...»*

Δηλαδή:

«Σ' αυτό το σπίτι πού 'ρθαμε του πλουσιονοικοκύρη
ας ανοιχτούν οι πόρτες του να μπει ο πλούτος μέσα
να μπει ἄφθονη η χαρά κι η ποθητή ειρήνη
για να γεμίσουν τα σταμνά, κι οι χωματινιές κύρβεις
και να φουσκάσει η σκάφη του ζυμάρη κριθαρένιο.
Και η γυναίκα του υγιού με σύνεση μεγάλη
ας έρθει μέσ' στο σπίτι αυτό με δυνατά μουλάρια,
για να υφάνει το πανί σ' αντί κεχριμαρένιο

και γύρω να φτεροκοπούν χρονιάρ 'κα χελιδόνια και ερυθρόχρωμα πουλιά αντάμα να πετούνε...»

Ο νοικοκύρης έτρεχε τότε ν' ανοίξει το κελάρι του για να φιλέψει τα παιδιά με ό,τι καλό είχε. Αν αργούσε ν' επιστρέψει, τα παιδιά έλεγαν:

«Είτε μας δώσεις κάτι, είτε όχι, εμείς δε θα καθίσουμε,

διότι δεν ήλθαμε να συγκατοικήσουμε εδώ...»

Τώρα τα παιδιά, όπως αναφέραμε και πιο πάνω, γυρίζουν από σπίτι σε σπίτι, χτυπούν την πόρτα και λένουν: «Να τα πούμε;» και βέβαια η απάντησή είναι πάντα θετική, και η γλυκιά φωνούλα των παιδιών αρχίζει να διαλαλεί το μήνυμα των Χριστουγέννων. Η νοικοκυρά τότε ανταμείβει τα παιδιά με χρηματικό ποσό και με χριστουγεννιάτικα παραδοσιακά γλυκά.

Εκτός όμως από το έθιμο με τα κάλαντα, έχουμε και το έθιμο της Χριστουγεννιάτικης κάρτας, για να στείλουμε έτσι τις ευχές μας σε συγγενείς και φίλους. Όμως η πρώτη Χριστουγεννιάτικη κάρτα σχεδιάστηκε κατ'αρχήν τη διάρκεια του Μεσαίωνα το 1843 από τον Callcott Horsley, ο οποίος την είχε φτιάξει για το φίλο του τον Sir Henry Cole.

Η κάρτα αυτή μεγέθους 8X13 εκ. λιθογραφήθηκε σε χοντρό χαρτόνι και έχει ζωγραφιστεί με το χέρι. Χαρακτηριστικό της κάρτας αυτής είναι ότι χωρίζεται σε τρία μέρη: στο κέντρο παρουσιάζει ένα οικογενειακό πάρτι και στο κάτω μέρος της αναγράφονται οι λέξεις «A Merry Christmas and a Happy New Year to you» - «Χαρούμενα Χριστούγεννα και Ευτυχισμένο το Νέο Έτος». Στην αριστερή πλευρά της κάρτας υπάρχει μία σκηνή που ταΐζουν κάποιον πεινασμένο, ενώ στη δεξιά πλευρά υπάρχει μία αναπαράσταση όπου ντύνουν τους φτωχούς.

Η πρώτη χριστουγεννιάτικη κάρτα.

25

Δε -

κεμβρί-

ου, ημέρα

των Χριστουγέννων,

και οι Εκκλησιές κατάμεστες από κόσμο που παρακολουθεί τη Θεία Λειτουργία ακούγοντας το γνωστό Απολυτίκιο της Γεννήσεως:

*«Ἡ Γέννησίς σου Χριστέ ὁ Θεός ἡμῶν
ἀνέτειλε τῷ κόσμῳ τὸ φῶς τῆς γνώσεως
ἐν αὐτῇ γὰρ οἱ τοῖς ἀστέροις λατρεύοντες
ὑπὸ ἀστέρος ἐδιδάσκοντο
Σὲ προσκυνεῖν τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης
καὶ Σὲ γνωσκαίει ἐξ ὕψους ἀνατολῆς
Κύριε, δόξα Σοι».*

Επιστρέφοντας στο σπίτι μετά την Εκκλησία, οι νοικοκυρές ετοιμάζουν το Χριστουγεννιάτικο τραπέζι, πάντα γιορτινό με κύριο πιάτο τη σούπα και τη γαλοπούλα, έθιμο που έφτασε στην Ευρώπη από το Μεξικό το 1824 μ.Χ.

Οι μέρες προχωρούν και φθάνουμε στην Παραμονή της Πρωτοχρονιάς, μ' ένα ακόμα έθιμο που σώζεται μέχρι σήμερα. Το έθιμο της ελιάς. Αν στο σπίτι υπάρχει ιζάκι, μαζεύονται όλοι κοντά και ρίχνουν φύλλα από χλωρή ελιά στη φωτιά για να δουν αν το όνομα που σκέφτηκαν τους αγαπά. Αν η ελιά πεταχτεί κάνοντας ένα χαρακτηριστικό κρότο, σημαίνει πως το άτομο αυτό τους αγαπά. Αν η ελιά όμως καεί, τότε σημαίνει ότι το άτομο αυτό δεν τους αγαπά.

Καθώς η ώρα πλησιάζει μεσάνυχτα και το ρολόι κτυπά δώδεκα, μαζεύονται όλοι στο σαλόνι για να υποδεχτούν τον καινούργιο χρόνο. Αφού σβήσουν όλα τα φώτα του σπιτιού, αρχίζουν να τραγουδάνε το «Πάει ο παλιός ο χρόνος...» και μόλις περάσει η ώρα δώδεκα τραγουδούν τα κάλαντα της Πρωτοχρονιάς, το «Αρχιμηνιά και αρχιχρο-

νιά...». Μερικοί τηρούν ακόμη το έθιμο με το σπάσιμο του ροδιού. Το έθιμο αυτό ξεκίνησε από την Ελλάδα κι ο νοικοκύρης του σπιτιού μόλις αλλάξει ο χρόνος, ρίχνει έξω στην είσοδο του σπιτιού με δύναμη ένα ρόδι, ώστε να σπάσει και να πεταχτούν οι ρώγες του παντιού. Το ρόδι λένε ότι είναι το σύμβολο της αφθονίας, της γονιμότητας και της καλής τύχης.

Βέβαια πολλοί άνθρωποι είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί για το ποιος θα κάνει το ποδαρικό. Δηλαδή με την είσοδο του νέου χρόνου να εισέλθει στο σπίτι τους από την κύρια είσοδο με το δεξί πόδι, και να φέρει υγεία και ευτυχία στο σπίτι τους. Μόλις τελειώσει και το

ποδαρικό, ακολουθεί το κόψιμο της Βασιλόπιτας και το ποιος θα βρει το κρυμμένο νόμισμα, ο οποίος θα είναι και ο τυχερός της χρονιάς. Η Βασιλόπιτα είναι έθιμο ορθόδοξο, το οποίο γινόταν και την παλιά εποχή. Ο νοικοκύρης του σπιτιού αφού σταυρώσει το γλυκό, το κόβει σε κομμάτια. Ένα για το Χριστό, το δεύτερο για τους φτωχούς και το τρίτο για κείνον. Τα υπόλοιπα τα μοιράζει σ' όλα τα μέλη της οικογένειας. Όλοι αγωνιούν, ιδιαίτερα τα μικρά παιδιά για το ποιος θα βρει το κρυμμένο νόμισμα. Αλλά τα παιδιά δεν αγωνιούν μόνο για το νόμισμα, αλλά και για τον Άη Βασίλη, που τον περιμένουν με ανυπομονησία να κάνει το γύρο του κόσμου και να βρεθεί κοντά τους. Προσπαθούν να μείνουν άγρυπνα όλο το βράδυ για να δουν, όπως φαντάζονται, το έλκηθρό του να διασχίζει τον ξάστερο ουρανό και μετά να σταματά πάνω από το σπίτι τους, να κατεβαίνει την καμινάδα και να φέρνει τα δώρα κάτω από το δέντρο. Τον Άγιο Βασίλη τον φαντάζονται σαν ένα ηλικιωμένο άνθρωπο με μακριά άσπρη γενιάδα με κατακόκκινα ρούχα και μαύρες μπότες. Αλλά αυτός ο κατασκευασμένος Άγιος δεν έχει καμία σχέση με το δικό μας Άγιο Βασίλειο.

Οι μέρες προχωράνε και φθάνουμε στο δωδεκάημερο. Και ποιος δεν έχει ακούσει το μύθο με τους καλικάντζαρους, που ολόχρονα ζουν κάτω απ' τη γη και προσπαθούν να κόψουν το δέντρο που τη

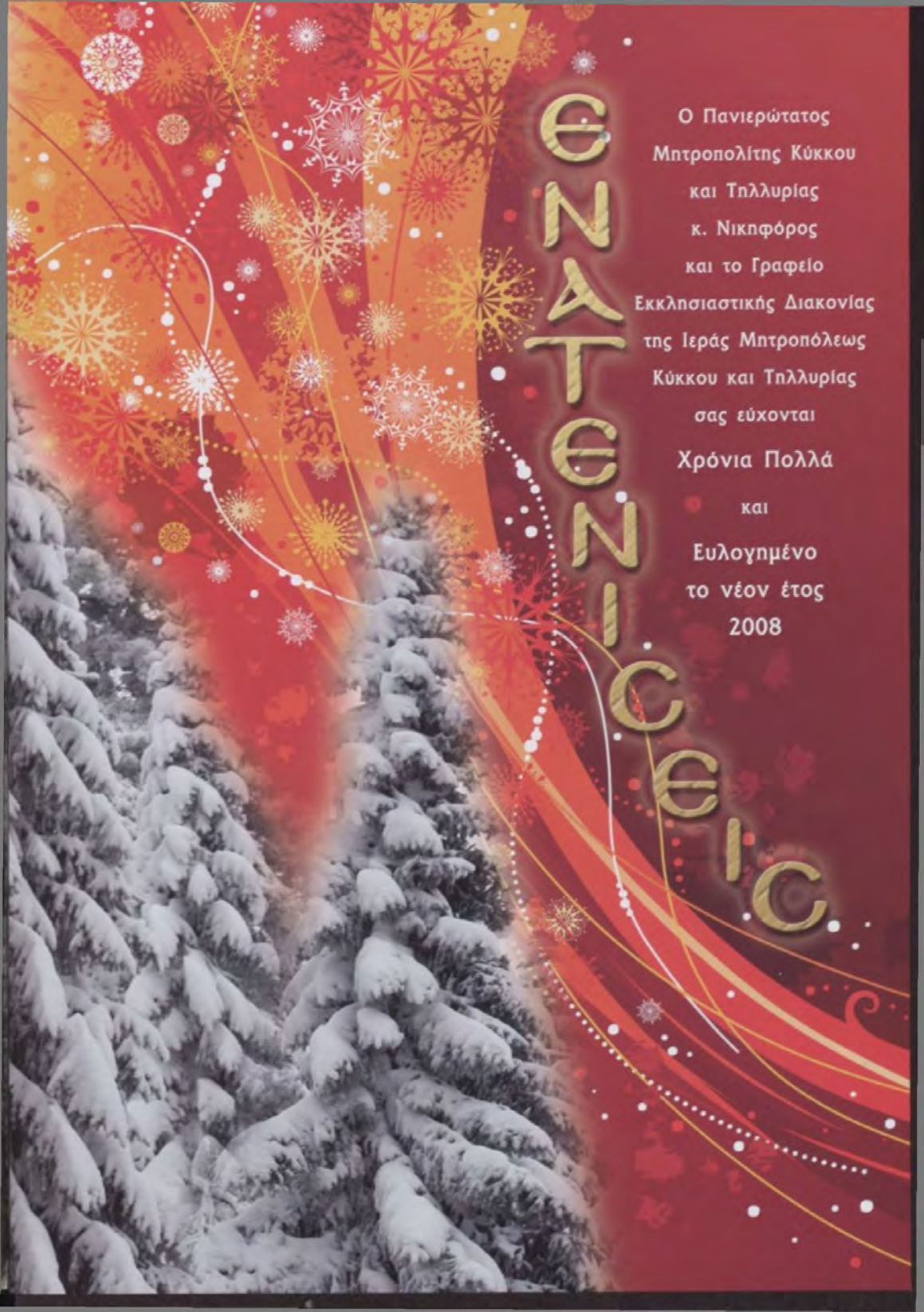
βαστάει. Και εκεί που πάει να πέσει το δέντρο και να γκρεμιστεί η γη, αποφασίζουν ν' αφήσουν τα πριόνια και ν' ανέβουν στη γη να γλεντήσουν και να πειράξουν τους ανθρώπους μέχρι τα Φώτα. Γι' αυτό οι νοικοκυρές πίστευαν ότι για να γλυτώσουν απ' αυτούς έπρεπε να φτιάξουν γλυκά, τα οποία πετούσαν στις στέγες των σπιτιών μαζί με λουκάνικα, ώστε να τα φάνε οι καλικάντζαροι και να φύγουν.

Θεοφάνια η πιο μεγάλη εορτή του Χριστιανισμού και στ' επουράνια ακούγεται το:

*«Έν Ἰορδάνῃ βαπτισομένου σου, Κύριε,
ἡ τῆς Τριάδος ἐφανερώθη προσκύνησις
τοῦ γὰρ Γεννῆτορος ἡ φωνὴ προσεμαρτυρεῖ Σοὶ
ἀγαπητὸν Σε Υἱὸν ὀνομάζουσα
καὶ τὸ Πνεῦμα ἐν εἰδει περιστερᾶς
ἐβεβαίον τοῦ λόγου τὸ ἀσφαλές
Ὁ ἐπιφανὴς Χριστὲ ὁ Θεὸς
καὶ τὸν κόσμον φωτίσας, δόξα Σοι».*

Και ο ιερέας ρίχνει το Σταυρό στα παγωμένα νερά της θάλασσας ή σε κάποιον ποταμό ή λίμνη και νεαροί κολυμβητές πέφτουν για να πιάσουν το Σταυρό και να λάβουν την ευλογία του ιερέα. Σε μερικά χωριά ακόμα τηρείται το έθιμο του αγιασμού των σπιτιών. Ο ιερέας γυρίζει όλα τα σπίτια και αγιάζει όλους τους χώρους για να φύγει μακριά κάθε κακό και να φύγουν οι καλικάντζαροι.

ΕΝΑΤΕΝΙΣΕΙΣ

Ο Πανιερώτατος
Μητροπολίτης Κύκκου
και Τηλλυρίας
κ. Νικηφόρος
και το Γραφείο
Εκκλησιαστικής Διακονίας
της Ιεράς Μητροπόλεως
Κύκκου και Τηλλυρίας
σας εύχονται
Χρόνια Πολλά
και
Ευλογημένο
το νέον έτος
2008

